

V L A A M S P A R L E M E N T

stuk **15** (2009-2010) – Nr. 4-G
ingediend op 2 december 2009 (2009-2010)

Ontwerp van decreet

houdende de algemene uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2010

Verslag

namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuur,
Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door de dames Valerie Taeldeman en Mercedes Van Volcem
aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Bart Martens.

Vaste leden:

de heer Lode Ceyssens, mevrouw Tinne Rombouts, de heer Johan Sauwens, mevrouw Valerie Taeldeман;
de heren Pieter Huybrechts, Stefaan Sintobin, mevrouw Marleen Van den Eynde;
de dames Gwenny De Vroe, Mercedes Van Volcem;
mevrouw Michèle Hostekint, de heer Bart Martens;
mevrouw Liesbeth Homans, de heer Wilfried Vandaele;
de heer Ivan Sabbe;
de heer Hermes Sanctorum.

Plaatsvervangers:

de heer Robrecht Bothuyne, de dames Karin Brouwers, Veerle Heeren, de heer Jan Verfaillie;
de dames Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, Katleen Martens, de heer Wim Wienen;
de heren Karlos Callens, Dirk Van Mechelen;
de heer Philippe De Coene, mevrouw Els Robeyns;
de dames Sophie De Wit, Tine Eerlingen;
de heer Boudewijn Bouckaert;
de heer Dirk Peeters.

Stukken in het dossier:

- 15**(2009-2010) – Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
– Nrs. 2 en 3: Amendementen
- 12** (2009) – Nr. 1: Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
- 13** (2009-2010) – Nrs. 1-A en B: Toelichtingen bij de begroting
- 14** (2009-2010) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
- 16** (2009-2010) – Nr. 1: Verslag van het Rekenhof
- 19** (2009-2010) – Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen

INHOUD

A. DEEL LEEFMILIEU EN NATUUR – BEVOEGDHEDEN VAN MEVROUW JOKE SCHAUVLIEGE, VLAAMS MINISTER VAN LEEFMILIEU, NATUUR EN CULTUUR	5
I. Toelichting door de minister	5
1. Inleiding	5
2. Algemene toelichting derde begrotingscontrole 2009	6
3. MINAfonds in derde begrotingscontrole 2009	8
4. Algemene toelichting begrotingsopmaak 2010	9
5. MINAfonds in de begroting 2010	11
6. Conclusie	12
II. Bespreking	12
1. Algemeen	12
2. Subsidies aan verenigingen en samenwerkingsovereenkomst met de gemeenten	16
3. Klimaat- en luchtbeleid	18
4. Bodem en afval	22
5. Natuur en bos	25
6. Integraal waterbeleid en waterzuivering	29
7. Vlaamse Landmaatschappij	35
8. Milieuvergunningen	38
9. Andere thema's	40
III. Indicatieve stemming	42
B. DEEL RUIMTELIJKE ORDENING – BEVOEGDHEDEN VAN DE HEER PHILIPPE MUYTERS, VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN, BEGROTING, WERK, RUIMTELIJKE ORDENING EN SPORT	42
I. Toelichting door de minister	42
1. Kredieten Ruimtelijke Ordening in de begroting 2010	42
2. Begroting en beleidsnota Ruimtelijke Ordening	45
II. Bespreking	49
1. Algemeen	49
2. Bestemmingswijzigingscompensatie	50
3. Strategische projecten en uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen	51
4. Rubiconfonds	53

5. Sanering bedrijventerreinen	56
6. Leegstandsheffing	56
7. Ondersteuning van gemeentebesturen	57
8. Handhaving	58
III. Indicatieve stemming	59
C. DEEL ONROEREND ERFGOED – BEVOEGDHEID VAN DE HEER GEERT BOURGEOIS, VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR, INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND	59
I. Toelichting door de minister	59
1. Derde begrotingscontrole 2009	59
2. Begroting 2010	61
II. Bespreking	64
1. Algemeen – Restauratie- en onderhoudspremies	64
2. Kredieten voor sensibilisering en communicatie	69
3. Regionale landschappen en erfgoedverenigingen	72
4. Landschappen met erfgoedwaarde en erfgoed van WO I	74
5. Andere thema's	75
III. Indicatieve stemming	78
BIJLAGEN	
Bijlage 1: Uitvoering van de overeenkomst met Umicore	81
Bijlage 2: Gesubsidieerde projecten waarin ANB deelneemt	87
Bijlage 3: Geologisch onderzoek	95
Bijlage 4: Overzicht toegekende subsidies Rubiconfonds 2007 en 2008	99
Bijlage 5: Overdracht saldo van het Herstelfonds	103

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed besprak op 10, 17, 18 en 24 en 25 november de derde aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2009 (*Parl. St. VI. Parl. 2009-10, nr. 19/1*) en de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2010 (*Parl. St. VI. Parl. 2009-10, nr. 15/1*).

De derde begrotingsaanpassing 2009 en de begroting 2010 werden samen geagendeerd met het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de derde aanpassing van de begroting 2009 en het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2010. Daarover wordt verslag uitgebracht in *Parl. St. VI. Parl. 2009-10, nrs. 233/12 en 234/14*.

A. DEEL LEEFMILIEU EN NATUUR – BEVOEGDHEDEN VAN MEVROUW JOKE SCHAUVLIEGE, VLAAMS MINISTER VAN LEEFMILIEU, NATUUR EN CULTUUR

I. TOELICHTING DOOR DE MINISTER

1. Inleiding

Als inleiding bij de derde begrotingscontrole 2009 en initiële begroting 2010 zal minister *Joke Schauvliege* zich beperken tot de belangrijkste wijzigingen. Voor de details per basisallocatie verwijst de minister naar de memorie van toelichting.

De memorie van toelichting bij de begrotingsopmaak 2010 is anders opgebouwd dan deze bij de begrotingscontrole 2009. Bij de begrotingscontrole 2009 is de memorie gebundeld per begrotingsprogramma. Voor Leefmilieu en Natuur gaat het dan over de programma's LA-LB-LC en LD, waarin de apparaatkredieten van het beleidsveld Energie wel nog vervat zitten. Bij de begrotingsopmaak 2010 worden de totalen en de algemene beleidslijnen in de memorie van toelichting van de programma's LA tot en met LD afzonderlijk besproken. Er is daarnaast een gebundelde toelichting per entiteit van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE).

De kredieten van de derde begrotingscontrole 2009 worden vergeleken met de aangepaste kredieten 2009. Er wordt met andere woorden rekening gehouden met de eerste en tweede begrotingcontrole, die voor het beleidsveld Leefmilieu en Natuur wel een nuloperatie was, en enkele herverdelingen die in de loop van het jaar werden doorgevoerd. De memorie van toelichting bevat bijkomende informatie over deze herverdelingen.

De kredieten van de initiële begroting 2010 worden vergeleken met de kredieten 2009 na de derde begrotingscontrole.

In 2009 is de derde begrotingcontrole en de opmaak van de begroting 2010 op een aantal vlakken anders verlopen. Drie belangrijke fases kunnen worden onderscheiden:

- opmaak door de administratie van de derde begrotingscontrole 2009 en de initiële begroting 2010. Na de technische bilaterale gesprekken kon een tussentijdse stand van zaken worden opgemaakt;
- besparingen die werden afgesproken tijdens de formatie;
- politieke begrotingsbesprekingen op basis van geactualiseerde gegevens.

De besparingen die binnen de Vlaamse Regering werden afgesproken, werden toegepast op de cijfers van de initiële begroting 2009. Voor Leefmilieu en Natuur zijn volgende algemene besparingen van toepassing:

- niet-verdeling van de belaste indexprovisie van 213 miljoen euro (voor alle beleidsdomeinen), beperkt tot 100 miljoen euro. De laatste indexsprong wordt dus ook voor Leefmilieu en Natuur in 2009 slechts gedeeltelijk toegepast;
- nulindexatie in 2009 en 2010 van de niet-loongebonden kredieten;
- vermindering van de apparaatkredieten met 2,5 percent loon en 5,0 percent werking;
- vermindering van subsidies met 5 percent (facultatieve subsidies) of 2 percent (gereguleerde subsidies);
- besparing van 20 percent op de communicatiebudgetten en consultancybudgetten;
- andere besparingen, zoals bijvoorbeeld 10 miljoen euro op de grondenbanken van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM).

Enkele entiteiten hebben bij de opmaak van de initiële begroting 2009 reeds de benodigde kredieten voor de betaling van de endogene groei ontvangen. De kredieten worden bij deze begrotingscontrole teruggenomen. Voor meer details over de gevolgen van de besparingen per basisallocatie verwijst de minister naar de memorie van toelichting.

De minister geeft verder een toelichting per programma van de kredieten van de algemene uitgavenbegroting inclusief een toelichting bij de belangrijkste wijzigingen van de kredieten (dotaties) voor de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM), de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) en de Vlaamse Landmaatschappij (VLM). Daarna volgt een toelichting over de belangrijkste wijzigingen van de kredieten van het MINAfonds (Fonds voor de Preventie en Sanering inzake Leefmilieu en Natuur). De kredieten 2009 houden nog geen rekening met de middelen die op het einde van 2009 zullen worden herverdeeld in het kader van het sectoraal akkoord.

2. Algemene toelichting derde begrotingscontrole 2009

2.1. Ontvangsten - middelenbegroting

De algemene ontvangsten binnen programma LA (Apparaatkredieten) stijgen met 109.000 euro en de toegewezen ontvangsten met 141.000. De diverse ontvangsten (verkoop materiaal, terugbetalingen zendingskosten enzovoort) en de terugbetaling van salarissen stijgen en er zijn beperkte inkomsten van de verkoop van vaste activa.

De algemene ontvangsten binnen programma LC (Algemeen) dalen met 110.000 euro en de toegewezen ontvangsten dalen met 170.000 euro. De daling is te verklaren door het schrappen van ontvangsten in het kader van de cofinanciering van Europese projecten en de vermindering van diverse ontvangsten rekening houdend met de reële ontvangsten.

Binnen het programma LD (Natuur, Bos en Groen) worden geen wijzigingen voorgesteld.

2.2. Algemene uitgavenbegroting

Programma LA Apparaatkredieten (voor alle basisallocaties binnen het beleidsdomein LNE)

Cijfers 3de BC 2009 (in 1000 euro)	Aangepaste begroting 2009	Wijziging	Krediet 3de BC
Beleidskredieten programma LA	90.128	+ 1.122	91.250
Betalingskredieten programma LA	89.616	+ 1.132	90.748

BC= begrotingscontrole

Enkele belangrijke wijzigingen binnen het programma LA zijn: verhoging van de weddenkredieten rekening houdend met de beperkte toekenning van de laatste indexsprong 2008 en in het kader van een Life-project. Life is het Europese cofinancieringsinstrument voor Leefmilieu en Natuur. De informaticakredieten werden vanuit het departement herverdeeld richting agentschappen in het kader van een decentralisatie operatie. Extra middelen werden toegekend aan de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad).

Programma LB Provisies

Cijfers 3de BC 2009 (in 1000 euro)	Aangepaste begroting 2009	Wijziging	Krediet 3de BC
Beleidskredieten programma LB	niet van toepassing	nvt	nvt
Betalingskredieten programma LB	1.232	0	1.232

Via een besluit van de Vlaamse Regering van 27 maart 2009 werd in de loop van 2009 reeds 933.000 euro verdeeld naar volgende basisallocaties: LA1170B (385.000 euro), LA1172D (390.000 euro) en LC4140 (158.000 euro). Tevens via besluit van de Vlaamse Regering werd het gesplitst ordonnanceringskrediet van BA LB0171B verminderd met 80.000 euro. In totaal blijft nog 1.232.000 euro ordonnanceringskrediet over om eventueel nog te herverdelen in 2009.

Programma LC Algemeen

Cijfers 3de BC 2009 (in 1000 euro)	Aangepaste begroting 2009	Wijziging	Krediet 3de BC
Beleidskredieten programma LC	512.891	- 10.233	502.658
Betalingskredieten programma LC	332.848	- 31.067	301.781

Via een herverdeling werd in de loop van 2009 voor 402.000 euro aan extra middelen toegekend in het kader van het Europese voorzitterschap.

Enkele belangrijke wijzigingen, naast de besparingen in het kader van de derde begrotingscontrole 2009, zijn:

- vermindering van het variabel krediet voor de uitgaven met betrekking tot de controle op uitvoerende taken van technici (branders en stookolietechnici);
- vermindering van het variabel krediet van het fonds voor de uitvoering van EU-projecten;
- extra kredieten voor de subsidies aan natuurverenigingen;
- verhoging van de weddenkredieten rekening houdend met de beperkte toekenning van de laatste indexsprong 2008;
- de dotaties aan OVAM, VMM en VLM werden verminderd rekening houdend met de algemene besparingen en de terugname van reeds toegekende endogene groei;
- extra middelen werden toegekend aan de instellingen voor de verhoogde bijdrage aan de Pool der Parastatalen;
- de ordonnanceringskredieten werden aangepast rekening houdend met gewijzigde betalingskalenders;
- het krediet voor de terugvorderbare voorschotten met het oog op de aankoop en afstand van landeigendommen in het kader van de ruilverkaveling en de landinrichting (BA LC8590B) werd verhoogd met 824.000 euro.

De daling van de betaalkredieten is hoofdzakelijk te verklaren door de daling van de dotatie aan het MINAfonds (LC6103B: min 30.013.000 euro). Het MINAfonds wordt gefinancierd via enerzijds de eigen ontvangsten uit de oppervlaktewaterheffing, de grondwaterheffing, de afvalstoffenheffing en de mestheffing en anderzijds via een dotatie vanuit de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap (LC6103B). De MINAdotatie wordt berekend als de sluitpost van de inkomstenzijde van het MINAfonds en bestaat (uitgaande van het constant houden van de buffer op het MINAfonds) uit het verschil tussen het totaal aan betalingskredieten voorzien op het MINAfonds en de totale eigen ontvangsten van het MINAfonds.

De daling van de beleidskredieten kan hoofdzakelijk worden verklaard door een daling van de machtiging aan het MINAfonds met 10.178.000 euro, onder meer wegens de besparingen.

Programma LD Natuur, Bos en Groen

Cijfers 3de BC 2009 (in 1000 euro)	Aangepaste begroting 2009	Wijziging	Krediet 3de BC
Beleidskredieten programma LD	18.706	+ 55	18.761
Betalingskredieten programma LD	17.434	+ 2.452	19.886

De wijzigingen op het niveau van de basisallocaties zijn voornamelijk een gevolg van interne herverdelingen.

Er werd in extra betalingskredieten voorzien: voor kapitaaloverdrachten met betrekking tot natuurinrichting en voor de uitvoering van boswerkzaamheden en andere initiatieven in het kader van het Bosdecreet.

Op BA LD3303D vanuit het MINAfonds voor subsidies in het kader van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen en voor de ondersteuning van het bovenlokale overleg wordt in extra middelen voorzien ingevolge de gelden van de Nationale Loterij, onder meer meer middelen voor de aankoop en beheer/inrichting van natuurgebieden.

3. MINAfonds in derde begrotingscontrole 2009

3.1. Herverdelingen in de loop van 2009

Via twee herverdelingen werd in de loop van 2009 de vastleggingsmachtiging van het MINAfonds verhoogd met 4.740.000 euro. Er werden onder meer in extra kredieten voorzien voor de subsidies in het kader van het bosbeheer, subsidies aan natuurverenigingen, subsidies voor dierlijk afval, bijkomende middelen voor de verdere realisatie van het Sigmaplan enzovoort.

3.2. Ontvangsten (belangrijke wijzigingen)

De ontvangsten uit milieuheffingen worden met 9.750.000 euro verminderd, onder meer rekening houdend met de gevolgen van de economische crisis. De ontvangsten van de grondwaterheffing en de oppervlaktewaterheffing stijgen in 2009, wegens het niet in 2008 kunnen verzenden van de heffing 2008 voor zuivere oppervlaktewaterlozers met een grondwaterheffing. De verwachte ontvangsten in het kader van de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen en in het kader van de bescherming van water tegen de verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen stijgen met 740.000 euro.

3.3. *Uitgaven (belangrijke wijzigingen)*

Partim OVAM

Er wordt in extra middelen voorzien voor de ambtshalve verwijdering van afvalstoffen. Er zijn minder kredieten nodig voor het Vlaams Bodemsaneringsfonds voor de Textielverzorging (VLABOTEX), rekening houdend met de afrekening van 2008. Verder werden enkele aanpassingen van betaalkredieten doorgevoerd.

Partim VMM

De subsidies voor de aanleg van gemeentelijke rioleringen en de bouw van kleinschalige rioolwaterzuiveringsinstallaties bedragen na de derde begrotingscontrole 2009 110.737.000 euro. Dit is 18.993.000 euro meer dan het vastgelegde bedrag in 2008. Verder worden enkele aanpassingen doorgevoerd wegens wijziging van de betalingskalenders.

Partim VLM

Er zijn aanpassingen van de beleids- en betaalkredieten voor de vergoedingen ingevolge gebiedsgerichte verscherpingen in uitvoering van het Mestdecreet en ingevolge plattelandsontwikkeling (beheersovereenkomsten met de landbouwers), dit wegens de besparingen en een herverdeling naar plattelandsbeleid. De dotatie voor gebruikersschade werd op nul euro gezet aangezien er in 2009 geen uitkeringen van gebruikersschade meer worden verwacht.

Partim Departement

De subsidies aan particulieren voor roetfilters werd verminderd tot nul euro aangezien er in 2009 nog van de onbestemde vastlegging van 2008 gebruik kan worden gemaakt. Verder werden enkele aanpassingen doorgevoerd wegens wijziging van de betalingskalenders.

Partim Agentschap voor Natuur en Bos (ANB)

Er is een vermindering van de kredieten van BA LD1208BC inzake projecten en studies voor bosbeheer, natuurbehoud enzovoort. Dit is een compensatie voor de verhoging van de kredieten voor de subsidies in het kader van de instandhoudingsdoelstellingen. Bijkomende middelen worden via herverdeling uitgetrokken voor uitgaven in verband met de verwerving en het beheer van het patrimonium onder de bevoegdheid van ANB door het voorkooprecht.

4. Algemene toelichting begrotingsopmaak 2010

4.1. *Ontvangsten middelenbegroting*

De wijzigingen van de ontvangsten zijn hoofdzakelijk een gevolg van de verkoop van gronden van de VMM aan de nv Aquafin (plus 125 miljoen euro). De stijging binnen programma LD Natuur, Bos en Groen is een gevolg van meer ontvangsten uit de bosbehoudsbijdrage, de verwachte stijging van de visserijverloven en meer ontvangsten uit Europese projecten.

4.2. *Algemene uitgavenbegroting*

Programma LA Apparaatkredieten (voor alle basisallocaties binnen het beleidsdomein LNE)

IB 2010 (in 1000 euro)	Krediet 3de BC 2009	Krediet IB 2010
Beleidskredieten programma LA	91.250	90.456
Betalingskredieten programma LA	90.748	89.819

IB= initiële begroting

BC= begrotingscontrole

Naast de vermindering van de kredieten in het kader van de algemene besparingen worden enkele kredieten intern herverdeeld. Verder zijn er onder meer wijzigingen van de personeelskredieten in het kader van Life-projecten en een stijging van de werkingskosten naar aanleiding van het Europese voorzitterschap. De extra personeelskredieten die in 2009 werden toegekend voor handhavingswachters (plus 390.000 euro) en voor het opvangen van het tekort binnen het departement (plus 385.000 vanuit kredieten Mobiliteit en Openbare Werken) blijven behouden in 2010.

Programma LB Provisies

IB 2010 (in 1000 euro)	Krediet 3de BC 2009	Krediet IB 2010
Beleidskredieten programma LB	niet van toepassing	Nvt
Betalingskredieten programma LB	1.232	1.312

Er is een beperkte stijging van het provisioneel krediet voor een eventuele herverdeling van ordonnanceringskredieten in de loop van 2010.

Programma LC Algemeen ¹

IB 2010 (in 1000 euro)	Krediet 3de BC 2009	Krediet IB 2010
Beleidskredieten programma LC	502.658	626.251
Betalingskredieten programma LC	301.781	425.914

Bijkomende personele middelen worden toegekend om de milieuvergunningen piek op te vangen. De subsidies aan de milieuverenigingen worden verhoogd in het kader van het akkoord over Vlaanderen in Actie (ViA). De dotaties aan OVAM, VMM en VLM worden verhoogd wegens de verhoogde bijdrage aan de Pool der Parastatalen. De dotatie aan de VMM wordt bijkomend verhoogd rekening houdend met de beslissing van de Vlaamse Regering inzake de optimalisatie van de bovengemeentelijke zuiveringsinfrastructuur. De dotaties dalen omwille van de algemene besparingen. Verder worden kredieten intern (algemene uitgavenbegroting en MINAfonds) verdeeld, onder meer rekening houdend met een gewijzigde betalingskalender. Ondanks de besparingen is de stijging van de kredieten voornamelijk te verklaren door de verhoogde dotatie aan het MINAfonds en de stijging van de vastleggingsmachtiging aan het MINAfonds (cf. infra).

Programma LD Natuur, Bos en Groen

IB 2010 (in 1000 euro)	Krediet 3de BC 2009	Krediet IB 2010
Beleidskredieten programma LD	18.761	19.862
Betalingskredieten programma LD	19.886	19.777

De minister vermeldt voor dit programma de stijging van de kredieten in het kader van de door de Europese Unie gefinancierde Life-projecten (Life is het Europese cofinancieringsinstrument voor Leefmilieu en Natuur) en in het kader van het bossencompensatiefonds. Verder worden kredieten herverdeeld.

¹ Inclusief dotatie aan de Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG)

5. MINAfonds in de begroting 2010

5.1. *Ontvangsten (belangrijke wijzigingen)*

De vermindering van de ontvangsten uit milieuheffingen ten aanzien van de initiële begroting 2009 wordt in 2010 doorgetrokken. Daarnaast wordt er een stijging van de ontvangsten uit milieuheffingen verwacht met 1.500.000 euro in het kader van het luik shredderafval in het decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting (programmadedcreet). De ontvangsten van de oppervlaktewaterheffing worden verhoogd ten gevolge een snellere facturering. Er wordt in 3.500.000 bijkomende middelen voorzien vanuit de Vlaamse Milieuholding (VMH). De ontvangsten in het kader van de heffingen op de winning van grondwater worden dan weer ongeveer 2,5 miljoen euro lager geschat. De verwachte inkomsten van de heffingen in het kader van de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen en de bescherming van water tegen de verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen worden in 2010 op hetzelfde niveau gehouden als bij de derde begrotingscontrole 2009.

De MINAdotatie vanuit de algemene uitgavenbegroting stijgt tot 208.287.000 euro en wordt berekend als de sluitpost van de inkomstenzijde van het MINAfonds, die bestaat uit het verschil tussen het totaal aan betalingskredieten voorzien op het MINAfonds in 2010 en de totale eigen ontvangsten van het MINAfonds in 2010.

5.2. *Uitgaven (belangrijke wijzigingen naast de besparingen)*

Partim OVAM

Er worden interne compensaties doorgevoerd voor de stijging van de kredieten voor het Vlaams Bodemsaneringsfonds voor de Textielverzorging (VLABOTEX). Een bijkomende besparing werd doorgevoerd op BA LC4172BC (allerlei uitgaven in het kader van het Afvalstoffendecreet) voor communicatie en consultancy. In het kader van het samenwerkingsakkoord betreffende de preventie en het beheer van verpakkingsafval werd een krediet van 3.059.000 euro ingeschreven. Verder werden enkele bijkomende interne herverdelingen doorgevoerd. Voor bodemsanering zal de OVAM eveneens 2 miljoen euro extra kunnen vastleggen op het Bodembeschermingsfonds.

Partim VMM

Het beschikbare krediet bij de opmaak van de begroting 2010 voor de subsidies voor de aanleg van gemeentelijke rioleringen en de bouw van kleinschalige rioolwaterzuiveringsinstallaties bedraagt 109.864.000 euro. Dit is een beperkte daling ten aanzien van de kredieten van de derde begrotingscontrole 2009 en 18.120.000 euro meer dan het vastgelegde bedrag in 2008. De daling van de kredieten hoeft volgens de minister niet noodzakelijk te betekenen dat er minder gemeentelijke projecten kunnen worden opgestart. Uiteindelijk is het aantal projecten dat kan worden gestart onder meer afhankelijk van de prijzen van de aanbestedingen. Er moet worden vermeden dat door meer subsidies en dus een stijging van de vraag, de druk op de prijzen stijgt en hierdoor uiteindelijk niet meer projecten zouden kunnen worden uitgevoerd. Tevens zal de minister met de administratie onderzoeken op welke wijze de opbouw van het encours voor deze kredieten kan worden beperkt door de huidige werkwijze van vastlegging van dossiers eventueel te veranderen zodat, gegeven de beschikbare middelen, meer dossiers kunnen worden aangerekend. Verder werden enkele wijzigingen doorgevoerd onder meer wegens wijziging van de betalingskalender.

Partim VLM

In 2010 wordt een krediet van 380.100 euro ingeschreven voor gebruikerscompensatie. Daarnaast zijn er verschuivingen voor het plattelandsbeleid.

Partim Departement

In tegenstelling tot de derde begrotingscontrole 2009 worden in de begroting 2010 terug beleidskredieten ingeschreven voor de subsidies aan particulieren voor de aankoop van roetfilters. In 2010 worden eveneens middelen uitgetrokken voor de werkingstoelage aan de openbare waterdistributienetwerken (138.079.000 euro). Verder worden voornamelijk enkele interne herverdelingen doorgevoerd en is er een verhoging van de kredieten ter subsidiëren van de milieu- en natuurverenigingen.

Partim Agentschap voor Natuur en bos (ANB)

De wijzigingen binnen dit programma zijn volgens de minister hoofdzakelijk een gevolg van interne herverdelingen, waarbij er bijvoorbeeld 723.000 euro vanuit de subsidies aan natuurverenigingen voor de aankoop van natuurgebieden verschoven wordt naar het subsidieartikel LD3303BC. Dit tengevolge de beslissing van de Vlaamse Regering van eind 2008 inzake de indexering van de subsidies voor terreinbeherende verenigingen.

6. Conclusie

De opmaak van de begroting 2010 is voor minister Schauvliege geen eindpunt. In het voorjaar van 2010 zal er een begrotingscontrole volgen. Over de concrete invulling van de besparingen overeengekomen in het regeerakkoord, zal de minister nauw overleg plegen met alle betrokkenen. Het schrappen van de kredieten voor de financiering van de endogene groei weegt binnen het beleidsdomein LNE zwaar aangezien het beleidsdomein een relatief jonge leeftijdsstructuur kent. Over de beleidsdomeinen heen zal hier een oplossing moeten voor worden gevonden.

II. BESPREKING**1. Algemeen***Middelen voor het milieubeleid*

De heer *Hermes Sanctorum* stelt vast dat de hele wereld investeert in groene technologie en meer en meer kiest voor de groene economie, de zogenaamde Groene New Deal. Vlaanderen wil een begroting die zo snel mogelijk in evenwicht is, wat op zich verdedigbaar is. Het lid heeft echter de indruk dat er een soort blinde besparingsronde heeft plaatsgevonden, ook in de toekomstgerichte, duurzame sectoren. Hoewel de leden van de regering wel zweren bij duurzame ontwikkeling en transitiebeleid, wordt er toch bespaard in sectoren die integraal deel uitmaken van de groene economie. Het volstaat niet aan te kondigen dat twee jaar lang zal worden bespaard en dat de investeringen later zullen volgen. Groen! heeft dus vragen bij de besparingen in 2009 en 2010. De heer Sanctorum vermeldt daarbij de middelen voor rioleringen en waterzuivering, voor kleinschalige projecten en initiatieven en voor bodemsanering.

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* stelt vast dat de Vlaamse Regering in 2009 nog ongeveer 200 miljoen euro moet besparen. Ook de begroting 2010 is een begroting van de magere jaren. De vette jaren waarin de regering met allerhande subsidies vele verenigingen gelukkig kon maken, zijn voorbij.

De begroting is volgens het lid ook moeilijk leesbaar, want ze bevat talrijke interne herverdelingen en verschuivingen, uitdovende posten, vermindering van personeelsuitgaven en dergelijke meer.

De heer *Karlos Callens* stelt dat door de debudgettering van het leefmilieubeleid naar het MINAfonds, de begroting opgesplitst kan worden in twee delen: enerzijds de eigenlijke programma's in de begroting (LA t/m LD) en anderzijds de begroting van het MINAfonds, waar het gros van de inkomsten en uitgaven met betrekking tot het daadwerkelijke beleid zit.

Op zich kent de Vlaamse leefmilieubegroting een stijging, maar ze haalt bijlange niet het niveau van 2006 of 2007. Deze stijging gaat evenwel bijna volledig naar de stijgende dotatie aan de waterdistributiemaatschappijen. De andere uitgavenposten blijven ongeveer stabiel.

Opvallende vaststelling is volgens de heer Callens dat de werkingsdotaties van de drie grote verzelfstandigde agentschappen (OVAM, VMM en VLM-Mestbank) dalen sinds 2008.

De belangrijkste post in het programma LC Algemeen is uiteraard de dotatie aan het MINAfonds die verhoogt tot 208 miljoen. Na de sterke verhoging van deze dotatie in 2006 tot 430 miljoen euro, en de dalende tendens tot in 2009, is er nu opnieuw een snelle stijging.

De verhouding heffingen/algemene middelen binnen het MINAfonds wordt opnieuw hervormd ten voordele van de algemene middelen. Dit is op termijn een stabielere financieringsbron dan de heffingen, die in vele gevallen regulerend zijn en dus de neiging hebben om te verminderen. Keerzijde van de medaille is dat men op deze manier meer afhankelijk wordt van de algemene toestand van de begroting en de ruimte die hierop voor leefmilieu kan worden vrijgemaakt. Niettegenstaande de huidige preciaire toestand van de begroting moet toch worden vastgesteld dat in 2010 een aanmerkelijk hogere dotatie voor het MINAfonds werd verkregen.

Het beeld voor 2009 is volgens de heer Callens zeker niet rooskleurig wat de inkomsten van het MINAfonds betreft. Er is opnieuw een bijna status quo inzake de opbrengst van de heffingen, maar om tegemoet te komen aan de stijgende uitgaven is een grote stijging van de dotatie uit de algemene middelen nodig. Het handhaven van een vrij hoog saldo, waaruit blijkt dat een deel van het geplande beleid in 2009 niet kon worden uitgevoerd, is volgens het lid eveneens geen goede zaak. Voor 2010 wordt blijkbaar beterschap verwacht want het saldo blijft ongewijzigd. Zonder de onrechtstreekse financiering uit de algemene middelen van de kosten van de leefmilieuadministratie, brengt dit de verhouding heffingen/algemene middelen op 65-35 percent in 2009. De verhouding heffingen/algemene middelen, die stilaan geëvolueerd was naar een 60-40 verhouding, wordt langzaam terug naar een 40-60 verhouding gebracht. Het is volgens de heer Callens dus wel duidelijk dat in de toekomst een groot deel van de financiering van het leefmilieubeleid zal moeten blijven komen uit de algemene middelen. Aangezien er geen significante stijging van de heffingen meer volgt, lijkt het waarschijnlijk dat in de toekomst het leefmilieubeleid afhankelijk zal blijven van de ruimte die in de algemene begroting wordt gevonden.

Een eerste conclusie van de heer Callens wat de uitgaven van het MINAfonds betreft, is dat het Aquafin-investeringsverhaal volledig is weggefallen maar dat de kosten voor de waterzuivering bij de waterdistributiemaatschappijen opnieuw beginnen op te lopen en bijna volledig verantwoordelijk zijn voor de stijging van de dotatie uit de algemene middelen. Daar waar ze de voorbije twee jaar nog op nul waren gezet, krijgen ze in 2010 opnieuw 138 miljoen euro als werkingsdotatie.

Er is een verdere daling voor aankopen van natuur en bos door de overheid en de natuurverenigingen, maar niet voor de aankoop door ANB. Het tempo van de bodemsaneringen daalt licht en de investeringen in gemeentelijke rioleringen dalen fors, doch dit laatste kan worden opgevangen door de investeringen die door de drinkwatermaatschappijen gebeuren.

De heer Callens ziet een minister die duidelijk de lijn van haar voorganger voortzet en haar volledige beleidsruimte nodig heeft om tegemoet te komen aan de kosten van de drinkwatermaatschappijen. Nieuwe initiatieven blijken echter niet uit deze begroting.

Een algemene opmerking van het lid bij deze begroting is dat er op diverse posten besparingen worden doorgevoerd of kredieten niet worden geïndexeerd. De financiële gevolgen zijn dan vaak voor de gemeenten. Hoe gaat de minister dit aan de gemeenten uitleggen?

Mevrouw *Tinne Rombouts* stelt dat de begrotingscontrole 2009 en de begroting 2010 en de toelichting van de minister in de commissie een zicht geven op de aanwending van de beschikbare middelen in 2010. De meer diepgaande discussie over beleidskeuzes en prioriteiten kan worden gevoerd bij de behandeling van de beleidsnota Leefmilieu en Natuur in de commissie.

Een algemene vraag betreft de beperking van de budgetten van entiteiten en agentschappen. Uiteraard moet het beleidsdomein Leefmilieu en Natuur zich ook schikken naar de afspraken die in de Vlaamse Regering werden gemaakt inzake de beperkte budgettaire ruimte. Op welke manier is de verdeling van de besparingen over de entiteiten en agentschappen gebeurd? Welke keuzes zijn er gemaakt en hoe worden de besparingen opgevangen? Wat zijn de gevolgen ervan?

Mevrouw Rombouts begrijpt verder uit de toelichting van de minister dat de inkomsten uit milieuheffingen dalen onder invloed van de economische crisis. Kan de minister het verband tussen de crisis en de inning van milieuheffingen verduidelijken? Dalen de opbrengsten uit de heffingen omdat er minder wordt geproduceerd?

De heer *Bart Martens* beoordeelt het positief dat bij de heffingen naar extra inkomsten wordt gezocht, zoals in het luik shredderafval, hopelijk met een positief effect op de milieudoelstellingen. Zoals de heer Callens reeds heeft opgemerkt, nemen de inkomsten van de heffingen in het MINAfonds immers af en neemt de dotatie toe. Omdat de heffingen bij voorkeur ook gedragsturend zijn, nemen de opbrengsten op lange termijn af. Hoe zal dit worden opgevangen?

De *minister* begrijpt de opmerking van mevrouw Van den Eynde dat de begroting moeilijk leesbaar is. Dat vindt mede zijn oorzaak in de inspanning die werd gedaan om ervoor te zorgen dat de afgesproken besparingen, die voor alle beleidsdomeinen gelden, op het terrein nauwelijks voelbaar zijn. Dat verklaart de talrijke kleine verschuivingen.

Er is inderdaad een daling van het budget van de verzelfstandigde agentschappen. De afspraken die bij de regeringsformatie werden gemaakt – zoals de vermindering van subsidies met 5 percent (facultatieve subsidies) of 2 percent (gereguleerde subsidies) en de besparing van 20 percent op de communicatie- en consultancybudgetten – werden telkens toegepast op deze agentschappen. De uitkomst is verschillend omdat niet alle agentschappen evenveel uitgeven aan subsidies en communicatie en consultancy. De minister bevestigt dat over de besparingen werd overlegd. De entiteiten en agentschappen hebben zelf voorstellen kunnen doen over mogelijke besparingen. Daarnaast zijn er ook heel specifieke maatregelen, zoals bijvoorbeeld 10 miljoen euro die wordt bespaard op de grondenbanken van de VLM. Dat is bij de regeringsformatie zo afgesproken.

Dat er minder opbrengsten van de heffingen zijn, is onder meer te verklaren door de economische crisis waardoor bijvoorbeeld minder afval wordt geproduceerd. Wanneer de eigen inkomsten van het MINAfonds dalen dan stijgt de dotatie vanuit de algemene uitgavenbegroting.

Meerjarenplanning

De heer *Bart Martens* overloopt de belangrijkste begrotingsposten en concludeert dat men zich vragen kan stellen bij de toereikendheid van meerdere begrotingsartikelen om de doelstellingen van het Vlaamse regeerakkoord en de Europese richtlijnen te honoreren.

Het lid meent dat het parlement nood heeft aan meerjareninvesteringsprogramma's. Daarin kan onder meer worden opgenomen welke investeringen nodig zijn om de 3000 ha per jaar bijkomend natuurgebied onder effectief natuurbeheer te verwerven, om de

doelstellingen op het vlak van de inzameling en zuivering van afvalwater in uitvoering van de richtlijn Stedelijk Afvalwater te bereiken, de saneringsplannen op het vlak van geluidsoverlast in uitvoering van de richtlijn Omgevingslawaaï te financieren en de klimaatdoelstellingen in uitvoering van internationale akkoorden waar te maken. Dergelijke meerjareninvesteringsprogramma's, afgestemd op de doelstellingen in het regeerakkoord en de verplichtingen opgelegd door Europese richtlijnen, zou de commissieleden de mogelijkheid geven om beter te oordelen over de toereikendheid van de middelen in de jaarlijkse begrotingen.

In die plannen kan eveneens worden nagegaan welke extra middelen er nodig zijn en beschikbaar worden. Het lid verwijst in dit verband naar bijvoorbeeld de plannen om een kilometerheffing voor vrachtwagens in te voeren. Een deel van de opbrengsten zou kunnen worden gebruikt om de aanleg van geluidsmuren te financieren. Een ander voorbeeld zijn de opbrengsten van de veiling van CO₂-emissierechten. De discussie daarover zal met de federale overheid en de andere gewesten moeten worden gevoerd, maar het is volgens de heer Martens wenselijk dat een deel van de opbrengst daarvan voor het klimaatbeleid wordt aangewend.

De *minister* antwoordt dat het milieubeleid zich onderscheidt van andere domeinen door het feit dat al met een gewestelijk milieubeleidsplan en met milieujaarprogramma's wordt gewerkt. Het milieujaarprogramma 2010 bevat heel specifieke doelen die per sector en per actie moeten worden gehaald. Het halen van die doelstellingen wordt opgevolgd. In het jaarprogramma wordt ook verwezen naar het regeerakkoord en de beleidsnota Leefmilieu en Natuur (*Parl. St. VI. Parl. 2009-10, nr. 193/1*). Er zijn ook beleidsscenario's ontwikkeld om het effect van gewijzigd beleid in te schatten.

Hetzelfde geldt voor het Vlaams Klimaatbeleidsplan. Over de voortgang daarvan wordt regelmatig gerapporteerd en de resultaten zijn positief voor de meeste doelstellingen. Enkel inzake de sectoren gebouwen en transport worden nog niet genoeg resultaten bereikt. Ook hier wordt op basis van de gegevens nagegaan waar bijkomende maatregelen nodig zijn en wat daarvan het effect zou kunnen zijn.

De heer *Bart Martens* stelt dat bij de gewestelijke milieubeleidsplannen nooit een berekening van de kosten wordt gevoegd. Dat is wel het geval voor de milieujaarprogramma's, die volgens het decreet houdende algemene bepalingen inzake het milieubeleid normaliter een herkenbaar onderdeel moeten vormen van de toelichting per programma van jaarlijkse uitgavenbegroting, wat voor het begrotingsjaar 2010 niet het geval is.

Het regeerakkoord vermeldt dat er een nieuw milieubeleidsplan komt. Zal aan dat nieuwe plan een meerjarenbegroting worden toegevoegd voor de uitvoering van acties in het plan? Op dat ogenblik zal ook meer duidelijkheid zijn over de uitvoeringsplannen inzake waterzuivering, de saneringsplannen voor geluid, het klimaatbeleidsplan. Het is voor het parlement nuttig om te weten of ook de nodige middelen worden uitgetrokken voor de vooropgestelde maatregelen en acties.

De *minister* antwoordt dat ze bereid is na te gaan of het mogelijk en doenbaar is om een meerjarenbegroting aan het nieuwe milieubeleidsplan toe te voegen. Het Milieujaarprogramma 2010 is klaar en wordt ingediend. De oorzaak van de laattijdigheid is dat ook de definitieve begrotingscijfers lang op zich lieten wachten, waardoor de administratie ook het milieujaarprogramma nog niet tijdig kon afronden.

Personeelsuitgaven

Volgens mevrouw *Marleen Van den Eynde* is de daling van de uitgaven voor personeelskosten in deze leefmilieubegroting zeer groot en duidelijk voelbaar. Het was een afspraak bin-

nen de Vlaamse Regering dat de kredieten voor endogene groei zouden worden geschrapt. Dit is binnen het beleidsdomein LNE sterk voelbaar, gelet op de jonge leeftijdsstructuur. Het personeel van het departement is volgens het lid ook zeer gespecialiseerd personeel. De vraag die mevrouw Van den Eynde zich stelt is hoe deze regering gespecialiseerd personeel in de toekomst bij de Vlaamse overheidsdiensten zal kunnen houden. De minister stelt dat hiervoor over de beleidsdomeinen heen een oplossing zal moeten worden gevonden. Het gaat volgens het lid niet op om eerst een beslissing te nemen en vervolgens in een later stadium te zoeken naar een gepaste oplossing. Gelet op de leeftijdsstructuur van haar departement, waardoor de besparing zwaarder weegt dan in andere departementen, had de minister in de Vlaamse Regering onmiddellijk moeten aandringen op een oplossing.

De *minister* bevestigt dat de endogene groei een knelpunt is voor het departement LNE, zoals ze reeds in haar toelichting heeft vermeld. Andere departementen, zoals Mobiliteit en Openbare Werken, hebben een andere leeftijdsstructuur. De minister hoopt dat daarvoor over de beleidsdomeinen heen een oplossing kan worden gezocht.

2. Subsidies aan verenigingen en samenwerkingsovereenkomst met de gemeenten

Subsidies aan verenigingen en initiatieven

De fractie van de heer *Hermes Sanctorum* betreurt dat in de begroting wordt beknipt op kleinschalige maar waardevolle projecten en initiatieven, dit ten nadele van het middenveld en de sociaal-culturele sector. Het lid vermeldt daarbij de werking inzake natuur- en milieueducatie en Tandem, het verenigingensteunpunt voor duurzaam lokaal milieubeleid. Dit zijn nochtans belangrijke actoren in de duurzame transitie waarop de Vlaamse Regering zegt te willen inzetten in het kader van het Pact 2020.

De *minister* stelt dat de heer Sanctorum de cijfers te negatief bekijkt. Er zijn bijvoorbeeld meer verenigingen die worden gesubsidieerd en ook nieuwe projecten. De subsidies aan milieu- en natuurverenigingen stijgen in de begroting.

Op de basisallocaties voor natuur- en milieueducatie en Tandem werden de afgesproken besparingen doorgevoerd. In 2009 werden eveneens kredieten van sensibilisering en educatie overgeheveld naar personeelskredieten voor de Ecocampuscoördinatoren en -begeleiders.

Kringloopcentra

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* vraagt zich af of alle besparingsmaatregelen zijn doorgesproken met de betrokken instelling of vereniging. Wordt de werking van sommige initiatieven niet gehypothekeerd? Of wordt de factuur naar de gemeenten doorgeschoven? Het lid denkt bijvoorbeeld aan besparingen in de kringloopcentra. Zijn die in overleg met de kringloopcentra doorgevoerd? Of moeten de minderinkomsten gewoon door de gemeenten worden bijgepast? Het lid heeft er in het verleden al op gewezen dat zij de werking van kringloopcentra geen gemeentelijke taak vindt. Wordt de werking van deze centra geëvalueerd?

De *minister* herhaalt dat over de besparingen werd overlegd. Ook OVAM heeft zelf voorstellen kunnen doen over mogelijke besparingen. De OVAM werkt aan een evaluatie van het subsidiebesluit van 20 mei 2005 voor de ondersteuning van de kringloopcentra. Daarbij wordt getoetst aan de vooropgestelde doelstellingen tegen 2015, opgenomen in het actieprogramma 6 van het uitvoeringsplan Milieuverantwoord beheer van huishoudelijke afvalstoffen.

Samenwerkingsovereenkomst

De heer *Herman Sanctorum* vindt het verkeerd dat de besparingen op de gemeenten worden afgewenteld. De kredieten in het kader van het zogenaamde milieuconvenant, de samenwerkingsovereenkomst milieu met de gemeenten ('Milieu als opstap naar duurzame ontwikkeling') worden verminderd met 1,25 miljoen euro. Dit gaat volgens het lid in tegen het pact met de gemeenten. Welke gevolgen hebben deze besparingen voor de gemeentefinanciën? Heeft de minister daar een inschatting van gemaakt?

Ook mevrouw *Marleen Van den Eynde* stelt vast dat de minister, in het kader van de besparingsmaatregelen, een forse vermindering heeft doorgevoerd van deze kredieten. Ze sluit zich aan bij opmerkingen van de heer Sanctorum en dringt aan op een tijdige betaling van de subsidies die reeds zijn overeengekomen in het kader van de samenwerkingsovereenkomst. Waarom is de besparing op dit begrotingsartikel zo groot? Gemeenten die de overeenkomst hebben onderschreven mogen niet de dupe zijn van de besparingen.

Een algemene opmerking van de heer *Karlos Callens* is dat er op diverse posten besparingen worden doorgevoerd of kredieten niet worden geïndexeerd. De financiële gevolgen zijn dan vaak voor de gemeenten. Hoe gaat de minister dit aan de gemeenten uitleggen?

De minister antwoordt dat de afgesproken besparingsmaatregelen ook op dit krediet van toepassing zijn. De engagementen ten aanzien van de gemeenten zullen echter ten volle worden gerespecteerd. Het is dus niet zo dat er projecten worden stopgezet.

De minister verduidelijkt verder dat in 2008 een aantal onbestemde vastleggingen werden gedaan. Voor de samenwerkingsovereenkomsten met gemeenten gaat het om twee onbestemde vastleggingen voor een totaal van bijna 15,8 miljoen euro:

- 4.800.000 euro in het kader van de financiering van de projecten ter uitvoering van de samenwerkingsovereenkomst 2008. Dit bedrag is momenteel nog volledig beschikbaar. De evaluatie van de eerste reeks projectrapporteringen is immers nog niet afgerond. Er wordt verwacht dat de eerste bestemmingen en uitbetalingen hierop zullen gebeuren in de eerste helft van 2010;
- 10.958.000 euro voor de andere onderdelen van de overeenkomst. Dit bedrag is op dit moment nog volledig beschikbaar.

Voor de samenwerkingsovereenkomst met de provincies gebeurde in 2008 één onbestemde vastlegging van 1.400.000 euro. Ook dit bedrag is op dit moment nog volledig beschikbaar omdat de evaluatie van de eerste reeks projectrapporteringen voor 2008 nog niet is afgerond. Mogelijk wordt een deel nog in 2009 uitbetaald, maar die kans is volgens de minister klein. Er wordt eerder verwacht dat de eerste bestemmingen en uitbetalingen op dit krediet zullen gebeuren in de eerste helft van 2010.

Die onbestemde vastleggingen verklaren mee dat de gemeenten en provincies minder de gevolgen zullen ondervinden van de vermindering van de kredieten.

De heer *Bart Martens* is tevreden dat door het beschikbare saldo de engagementen kunnen worden nagekomen en de gemeenten kunnen blijven rekenen op subsidies. Het lid onderhoudt ook dat bij een begrotingscontrole de nodige middelen zullen worden uitgetrokken voor het addendum inzake de gemeentelijke toezichthouders (cf. infra).

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* dringt aan op een tijdige uitbetaling van de subsidies in het kader van de overeenkomst. In het verleden hebben de gemeenten soms lang op de betaling moeten wachten. Bepaalde acties in de overeenkomst, bijvoorbeeld inzake

groendaken en zonnepanelen, moeten door de gemeenten worden voorgefinancierd en dat belast hun begroting.

De *minister* is het ermee eens dat de subsidies tijdig moeten worden betaald en zal laten nagaan of in de toekomst de uitbetaling ervan kan worden verbeterd.

Gemeentelijke toezichthouders

De heer *Bart Martens* vraagt welke middelen er worden uitgetrokken voor de aanwerving en opleiding van gemeentelijke toezichthouders in het kader van de uitvoering van het Milieuhandhavingsdecreet. Tegen 1 mei 2010 moet elke gemeente over een dergelijke toezichthouder beschikken. Grotere steden en gemeenten moeten meerdere toezichthouders aanwerven. Er is steun van het Vlaamse Gewest toegezegd voor aanwerving en opleiding van gemeentelijke toezichthouders in de vorm van een bijakte bij de samenwerkingsovereenkomst met de gemeenten. Maar de middelen voor de samenwerkingsovereenkomst dalen in de voorliggende begroting. Hoe gaat de Vlaamse overheid de beloofde steun verlenen?

De *minister* bevestigt dat de ondersteuning van de gemeenten voor het aanwerven en opleiden van de toezichthouders via een addendum of bijakte bij de samenwerkingsovereenkomst zal gebeuren. De voorbereiding daarvan is bijna afgerond.

De heer *Bart Martens* vraagt of een addendum bij de samenwerkingsovereenkomst ook zal leiden tot een aanvulling van het beschikbare krediet bij de begrotingscontrole. Of moet dit worden gefinancierd binnen de bestaande enveloppe, die kleiner wordt? In dat geval zou het ten koste gaan van andere acties in de samenwerkingsovereenkomst.

De *minister* vindt het vanzelfsprekend dat als er een bijlage bij de overeenkomst komt ook de middelen voor de overeenkomst moeten worden bijgestuurd bij de begrotingsaanpassing 2010. De financiële aanmoediging van de gemeenten via de overeenkomst voor de aanwerving van toezichthouders is een eerste maatregel. Een tweede aspect is dat het hogere toezicht speelt indien gemeenten weigeren om toezichthouders aan te duiden.

3. Klimaat- en luchtbeleid

3.1. Klimaatbeleid

Vlaams Fonds Tropisch Bos (VFTB)

De heer *Hermes Sanctorum* merkt op dat er bij de oprichting van het VFTB door de toenmalige minister van Leefmilieu 1,2 miljoen euro voor werd uitgetrokken. In de begroting 2010 wordt er nog amper 266.000 euro uitgetrokken (LD3306BC), ongeveer 22 percent van het oorspronkelijke budget. Dat is merkwaardig in het kader van de klimaatproblematiek. Bovendien lijkt het fonds te zullen worden ingezet voor het eigen klimaatbeleid, en niet voor additionele steun aan het Zuiden.

De *minister* ontkent dat het VFTB zal worden stopgezet. Het gaat om een beperkte bijsturing. Het is voor Vlaanderen belangrijk dat in het kader van het klimaatbeleid ook dergelijke projecten kunnen worden gefinancierd. Momenteel worden 57 projecten betoelaagd.

Kyoto-eenheden

De heer *Hermes Sanctorum* vraagt waaraan het budget voor Kyoto-eenheden wordt besteed? Worden er projecten mee gefinancierd?

De *minister* antwoordt dat de Vlaamse overheid, aanvullend op haar intern broeikasgas-emissiereductiebeleid, gebruik maakt van de flexibiliteitsmechanismen van het Kyoto-protocol om haar Kyotodoelstelling te realiseren. De inzet van deze mechanismen moet het Vlaamse Gewest in staat stellen om haar reductiedoelstelling tijdig, op een kostenefficiënte en maatschappelijk haalbare manier te bereiken. In het Voortgangsrapport 2008 van het Vlaams Klimaatplan 2006-2012 werd becijferd dat de jaarlijkse behoefte aan externe Kyoto-eenheden op basis van de meest recente prognoses van de broeikasgasuitstoot in de Kyotoperiode 2008-2012 1779 kiloton bedraagt of omgerekend 8,9 megaton voor de hele vijfjaarlijkse periode.

Het budget voor de verwerving van Kyoto-eenheden wordt inderdaad besteed aan de aankoop van projectgebonden Kyoto-eenheden via diverse kanalen, voornamelijk internationale klimaatfondsen. Tot op heden heeft de Vlaamse overheid volgende aankopen verricht om haar behoefte aan externe Kyoto-eenheden in te vullen:

- verwerving van Kyoto-eenheden uit twee stortgasprojecten van de Groep Machiels in Chili (Clean Development Mechanism of CDM);
- verwerving van Kyoto-eenheden uit een portfolio van kleinschalige herbebossingsprojecten in Bolivia (CDM);
- investering van 10 miljoen euro in het Carbon Fund for Europe (CFE), beheerd door de Wereldbank en de Europese Investeringsbank.

Deze drie contracten werden rechtstreeks door het Vlaamse Gewest aangegaan en werden op het Energiefonds aangerekend.

Omwille van redenen van ESR-neutraliteit (Europees Systeem van nationale en regionale Rekeningen) werden daarnaast de volgende investeringen via de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) gestructureerd:

- investering van 22 miljoen euro in het Multilateral Carbon Credit Fund (MCCF) van de Europese Bank voor Reconstructie en Ontwikkeling (EBRD);
- investering van 20 miljoen euro in het Asian Pacific Carbon Fund (APCF) van de Aziatische Ontwikkelingsbank (ADB).

Nationaal Klimaatplan

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* merkt op dat het krediet met betrekking tot het samenwerkingsakkoord voor het opstellen, uitvoeren en opvolgen van het Nationaal Klimaatplan met 29.000 euro wordt verminderd. Waarop zal dan worden bespaard, gelet op de hoge actualiteitswaarde van het klimaatbeleid?

De *minister* antwoordt dat dit krediet bestemd is voor de financiering van de werkingskosten van de Nationale Klimaatcommissie (NKC). Concreet wordt dit budget voornamelijk besteed aan de voorbereiding en publicatie van een aantal internationale en Europese rapporteringen inzake klimaat. De exacte bijdrage van elke gewestelijke overheid in dit budget kan jaarlijks pas vastgesteld worden na goedkeuring door de NKC van het werkprogramma en de bijdrage van elke overheid daarin, zowel op het vlak van voltijdsequivalenten (vte's) als middelen. Gezien het Vlaamse Gewest een grote inbreng levert onder de vorm van vte's is de bijdrage onder de vorm van doorgestorte middelen kleiner dan eerder begroot. Bovendien wordt er jaarlijks een onevenwicht tegenover de verdeelsleutel weggewerkt naar aanleiding van de evaluatie van het werkprogramma van het jaar x-2. In het 2009 werd zo het onevenwicht tegenover de verdeelsleutel in 2007 weggewerkt. Het Vlaamse Gewest mocht 27.634 euro die ze in 2007 teveel had betaald, aftrekken van haar bijdrage voor 2009. Het gaat hier dus geenszins om een besparing op middelen die worden uitgetrokken voor het interne Vlaamse klimaatbeleid.

3.2. *Fijn stof*

De heer *Hermes Sanctorum* stelt dat de subsidies aan particulieren voor de aankoop van roetfilters (artikel LC3309BC) in Vlaanderen geen groot succes kunnen worden genoemd, in tegenstelling tot Nederland. De Europese Commissie tikt België nochtans op de vingers voor het niet naleven van de richtlijn inzake fijn stof. Hoeveel roetfilters zijn er effectief geïnstalleerd bij particulieren? Hoeveel filters werden met steun geplaatst op vrachtwagens (LC6149BC)?

De fractie van mevrouw *Marleen Van den Eynde* beoordeelt het positief dat de minister de aankoop van roetfilters door particulieren opnieuw wil subsidiëren in 2010. Maar zal de juiste doelgroep wel worden bereikt? Het subsidiebesluit werd intussen aangepast en hierover zou einde 2009 een nieuwe communicatie gebeuren. Mevrouw Van den Eynde vraagt of de minister hierover al meer informatie kan geven.

De *minister* verwijst naar haar toelichting. De subsidies aan particulieren voor roetfilters werd in 2009 verminderd tot nul euro aangezien er nog van de onbestemde vastlegging van 2008 gebruik kan worden gemaakt.

Voor personenwagens werden in 2009 61 roetfilters gesubsidieerd. Voor vrachtwagens werden tien dossiers afgehandeld in 2009, terwijl de raming was gebaseerd op 26 dossiers. Daarnaast werd nog wel de aankoop van meer dan 1200 nieuwe, milieuvriendelijkere vrachtwagens gesubsidieerd om versneld oudere types te vervangen.

Het succes van de toelagen voor de installatie van roetfilters is dus inderdaad beperkt en daarom dringt een bijsturing zich op. Er werd doelgroepenoverleg gepleegd over de aanpassing van het subsidiebesluit. Die aanpassing is volgens de minister bijna afgerond. In 2010 wordt er opnieuw een bedrag uitgetrokken.

Ook de heer *Ivan Sabbe* wijst op de waarschuwing van de Europese Commissie over het niet naleven van de richtlijn inzake fijn stof. Wat is de visie van de minister op het hoge aandeel van dieselloertuigen in het Vlaamse wagenpark, in vergelijking met andere Europese landen, en het verband met de fijnstofproblematiek?

De *minister* verwijst naar haar antwoord over de betoelaging van roetfilters. Inzake fijn stof is er inderdaad een eerste aanmaning van de Europese Commissie. Die werd verwacht omdat België het gevraagde uitstel voor het halen van de doelstellingen niet heeft gekregen. Diverse lidstaten kregen in juli 2009 al een eerste aanmaning.

In het regeerakkoord staat dat werk zal worden gemaakt van de vergroening van de autofiscaliteit. Het is vanzelfsprekend dat daarbij rekening zal worden gehouden met de milieu-impact van dieselmotoren. De minister laat daarbij nog opmerken dat dieselwagens meer fijn stof veroorzaken dan benzinewagens maar dan weer minder CO₂ uitstoten.

De heer *Ivan Sabbe* vraagt of de minister zelf nog een vraag zal richten aan de federale overheid om de accijnzen voor diesel en andere brandstoffen aan te passen.

De *minister* antwoordt dat de Vlaamse Regering een aanpassing van de fiscaliteit aan de milieuprestaties van een voertuig blijft vragen. Ook andere ministers van de Vlaamse Regering moeten bij het overleg worden betrokken.

3.3. *Ozonvormende en verzurende stoffen*

De heer *Bart Martens* vindt niets terug over een heffing op de uitstoot van stikstofoxiden (NO_x). Die heffing werd als stok achter de deur gehouden om de sector aan te moedigen om voldoende ambitieuze milieubeleidsvereenkomsten te sluiten, overeenkomsten met het doel de uitstoot van NO_x terug te dringen. Die overeenkomsten werden gesloten en bevatten ook ambitieuze doelstellingen, erkent het lid.

Daartegenover staat dat de uitstootplafonds voor verzurende en ozonvormende stoffen uit de Europese richtlijn betreffende nationale emissieplafonds (NEC-richtlijn 2001/81/EG), en in het bijzonder het NO_x-plafond, in hoge mate worden overschreden. Het rapport van het Europees Milieuagentschap maakt daar melding van. Extra inspanningen zijn volgens het lid noodzakelijk om Europese boetes te vermijden. Voor het terugdringen van de uitstoot van de zogenaamde stationaire bronnen zijn de gewesten verantwoordelijk, de federale overheid is verantwoordelijk voor de reductie van de emissies van de transportsector. Het Vlaamse Gewest doet ernstige inspanningen en slaagt er bijna in de doelstelling te halen. Maar door extra uitstoot van de transportsector haalt België als lidstaat de doelstelling niet.

Moet er daarom met de federale overheid en de andere gewesten geen nieuwe lastenverdeling tussen stationaire en niet-stationaire bronnen worden overeengekomen, om te zorgen voor een beperking van de uitstoot beneden het plafond? In dat perspectief zal volgens de heer Martens op een bepaald moment een economisch instrument moeten worden ingezet, zoals een NO_x-heffing of verhandelbare NO_x-emissierechten, zoals die in Nederland worden toegepast. Voor klimaat werd een Nationale Klimaatconferentie opgericht en werd een lastenverdeling afgesproken. Voor ozonvormende en verzurende stoffen is er geen vergelijkbaar mechanisme. Daar kan bij de beleidsnota op worden teruggekomen.

De *minister* antwoordt dat de problematiek van de lastenverdeling ook voor andere Europese verplichtingen geldt. Er moet inderdaad overleg zijn over de lastenverdeling. Het Vlaamse Gewest kan enkel die maatregelen nemen waarvoor het bevoegd is.

De minister voegt eraan toe dat uit de cijfers opgenomen in de beleidsnota blijkt dat in het verleden al ernstige inspanningen zijn geleverd en citeert: “De uitstoot van stikstofoxide (NO_x), zwaveldioxide (SO₂) en ammoniak (NH₃) verminderde sinds 1990 met respectievelijk 30%, 61% en 55%. Ondanks de behaalde reductiepercentages, blijven de verzurende emissies per capita erg hoog in vergelijking met onze buurlanden of de EU15. NO_x, met het verkeer, de industrie en de energiesector als voornaamste bronnen, bekleedt momenteel het grootste aandeel in deze verzurende emissies. Op basis van de huidige trends, zal wellicht enkel de doelstelling voor NO_x in het NEC-emissieplafond in 2010 wellicht niet gehaald worden.”.

Wat betreft NO_x-beleid verwijst de minister verder naar het emissiereductieprogramma, dat in uitvoering van de richtlijn NEC-richtlijn op 9 maart 2007 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd. Uit dit programma blijkt dat om het NO_x-plafond voor stationaire bronnen in Vlaanderen (58,3 kiloton/jaar) te halen, bijkomende maatregelen moeten worden genomen. Naar aanleiding hiervan gaven Essenscia Vlaanderen en het Verbond van de Glasindustrie te kennen een milieubeleidsvereenkomst te willen afsluiten over de NO_x-emissies van hun leden. Deze overeenkomsten werden op 10 juli 2009 ondertekend.

De minister verwijst verder naar haar beleidsnota Leefmilieu en Natuur. Daarin staat dat een nieuw NEC-reductieprogramma wordt opgesteld en uitgevoerd in functie van de nieuwe NEC-plafonds voor zichtjaar 2020. Daarnaast is er uiteraard nog de IPPC-richtlijn (Integrated Pollution Prevention and Control) en de overschakeling naar de toe-

komstige IEC (Industrial Emissions Directive), waarin voor de grote industriële bronnen nieuwe emissiegrenswaarden voorzien zijn.

Volgens de heer *Bart Martens* kan de NO_x-heffing als stok achter de deur worden gebruikt in het emissiereductieplan voor ozonvormende en verzurende stoffen. Met de milieubeleidsovereenkomsten is het Vlaamse Gewest op weg om het plafond te halen. Maar volgens het lid moet er voor 2010 een heronderhandeling gebeuren van de verdeling van de inspanningen over de federale overheid en de gewesten, gelet op de extra uitstoot door de transportsector. Het lid pleit ervoor niet te wachten op een ingebrekestelling vanwege de Europese Commissie. Het lid wil hier op terugkomen bij de bespreking van de beleidsnota.

De *minister* deelt de bekommernis van de heer Martens dat iedere overheid zijn verantwoordelijkheid moet nemen. De transportsector stelt inderdaad een probleem. Maar de minister vreest dat nieuwe onderhandelingen niet tot resultaten zullen leiden tegen einde 2010. De afgesproken reductieverdeling was ook gebaseerd op een haalbaarheidsstudie en die zou bij een nieuwe afspraak over de verdeling opnieuw kunnen worden bekeken.

4. Bodem en afval

4.1. Bodemsanering

Kredieten

De heer *Hermes Sanctorum* ziet een lichte daling van de kredieten voor bodemsanering van 23 naar 22,6 miljoen euro. Maar zal de verwachte extra 10 miljoen euro van het Fonds voor Schuldafbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven (FFEU) nog beschikbaar worden voor bodemsanering? Indien dit niet het geval is, zou het om een forse daling gaan.

De *minister* ontkent dat er minder middelen worden uitgetrokken voor bodemsanering. Vanuit de eigen middelen van OVAM wordt er 2 miljoen euro extra uitgetrokken voor bodemsanering. De minister zal de lopende projecten voor het lid laten oplijsten.

Namens de minister wordt bevestigd dat de afgelopen jaren telkens 10 miljoen euro uit het FFEU naar de kredieten voor bodemsanering is gegaan. Normaal gebeurt dat in de loop van het jaar naar aanleiding van een begrotingscontrole. In 2009 gebeurde dit reeds bij het begin van het jaar. Er werd ook een protocol opgesteld over welke saneringen met de middelen zouden gebeuren. Het is nu nog niet duidelijk welke middelen er in 2010 in het FFEU beschikbaar zullen zijn. Dat zal bij de aanpassing van de begroting moeten blijken.

De heer *Hermes Sanctorum* vraagt waarom het in 2009 dan eerder is beslist dan in de voorgaande jaren.

Namens de *minister* wordt geantwoord dat de middelen weliswaar meestal bij de begrotingsaanpassing worden toegekend, maar dat vaak bij de begrotingsopmaak al afspraken worden gemaakt.

Verdeling van de middelen

Ook de heer *Bart Martens* wijst op de daling van de kredieten. Hoeveel van deze middelen gaat naar de zuivere ambtshalve sanering? Hoeveel gaat naar de zogenaamde Brownfield-projecten?

Het lid informeert of op de middelen voor bodemsanering enkel het fonds voor de droogkuissector (VLABOTEX) wordt gefinancierd. Of worden er ook al middelen ingeschreven

voor extra fondsen, voor bijvoorbeeld de carrosseriesector en de sanering van lekkende stookolietanks van particulieren. De problematiek van de stookolietanks van particulieren sleept al lang aan. Er was een samenwerkingsakkoord aangekondigd met de federale overheid en de gewesten om deze problematiek aan te pakken. Door een toeslag op de stookolie zouden middelen in een fonds Gasolietanks worden gebracht voor de sanering. Het geduld geraakt echter op en de heer Martens verwijst naar de mogelijkheid om een alternatieve oplossing uit te werken op niveau van het Vlaamse Gewest, het zogenaamde plan B. Indien de Federale Regering tegen eind 2009 geen actie onderneemt, zou voor dit alternatief worden geopteerd. Worden er voor het plan B middelen ingeschreven?

De *minister* antwoordt dat de kredieten voor ambtshalve bodemsanering gescheiden zijn van de middelen voor de sectorfondsen. Ze licht de besteding van de middelen toe:

- wat betreft de sectorfondsen zijn alleen middelen ingeschreven voor VLABOTEX (1,2 miljoen euro). BOFAS, het bodemsaneringsfonds voor de tankstations, is zelfbedruipend. Voor het zogenaamde plan B voor de sanering van de stookolietanks van particulieren zijn op dit ogenblik nog geen middelen gereserveerd. Er zijn ook nog geen concrete onderhandelingen voor andere sectorfondsen. Het is deze tijden niet haalbaar om bij begrotingsonderhandelingen al middelen te laten vastleggen voor initiatieven waarover nog geen beslissing is genomen;
- de brownfieldprojecten zijn goed voor 75 percent van de totale bodemsaneringsmiddelen, maar dit staat los van de goedgekeurde brownfieldconvenanten. Daarvoor is er op dit ogenblik niet in middelen van de OVAM voorzien. Brownfield moet hier in zijn originele betekenis worden begrepen: vervuilde bedrijfsterreinen die worden gesaneerd zodat ze opnieuw beschikbaar worden voor de markt;
- de rest van het budget gaat naar woonzoneprojecten en kleinere dossiers.

Deze verdeling schommelt volgens de minister van jaar tot jaar in functie van de voorliggende dossiers.

In het kader van de lopende onderhandelingen voor oprichting van een fonds Gasolietanks op Belgisch niveau is het laatste overleg tussen de federale en de drie gewestelijke overheden enerzijds en de petroleumsector anderzijds doorgegaan begin 2009. Daarbij werd aan de petroleumsector gevraagd om een aantal nieuwe gezamenlijke voorstellen met de verzekeringssector uit te werken en voor te leggen, vooraleer er qua financiering vanuit het federale niveau een beslissing kon worden genomen over de maximaal haalbare accijnsverhoging voor gasolieverwarming van gebouwen binnen de programmaovereenkomst. Het is op dit moment wachten op een officieel voorstel dat in de lopende onderhandelingen kan worden besproken.

Op dezelfde vergadering is door het federale niveau de vraag gesteld naar een eventuele bijdrage door de drie gewesten, bijvoorbeeld voor het preventieve luik. Vooralsnog is daar vanuit de gewesten niet op ingegaan. Er is dan ook voorlopig voor Vlaanderen voor 2010 geen budget ingeschreven in het kader van het fonds Gasolietanks.

Umicore

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* informeert naar de conventant die het Vlaamse Gewest in 2004 heeft afgesloten met Umicore inzake bodemsanering. In 2010 wordt een besparing van 58.000 euro doorgevoerd op de kredieten voor deze overeenkomst. Wat betekent deze besparing ten aanzien van de overeenkomst met Umicore. Wat is de stand van zaken van de overeengekomen saneringen?

De *minister* antwoordt dat de middelen in hoofdzaak zullen worden besteed aan de verwijdering van de zinkassen bij particulieren in de gemeenten rond de fabrieken van Overpelt en Balen. Op deze manier wordt de belangrijkste blootstelling van de bevolking aan cad-

mium direct verminderd. Een kleiner deel zal worden gespendeerd aan de methodiek om te bepalen hoe de waterbodems en het grondwater moeten worden aangepakt. De minister laat een meer uitgebreide fiche over de uitvoering van de convenant met Umicore aan het verslag toevoegen.

Europese projecten

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* informeert naar de inhoud van het Europese project SNOWMAN (LC111 1211). Er worden kredieten uitgetrokken om toe te treden tot dit project. Ook de projecten PROSENSOLS en BodemBreed zijn het lid onbekend. Kan de minister verduidelijken wat deze projecten concreet kunnen betekenen voor het Vlaamse Gewest, naast het uitgeven van geld? Duurzaam gebruik van de bodem staat in de toelichting, maar dat is een heel ruim begrip.

De *minister* licht toe dat SNOWMAN een project is met betrekking tot het duurzaam beheer van bodem en grondwater bedreigd door bodemverontreiniging. Het is een project van ERA-Net (European Research Area Networks). In het SNOWMAN-consortium zijn onderzoekssponsors uit onder meer Oostenrijk, Duitsland, Frankrijk, Nederland, Zweden, het Verenigd Koninkrijk en Vlaanderen vertegenwoordigd. SNOWMAN heeft twee gecoördineerde oproepen voor onderzoeksprojecten beheerd. Een eerste oproep werd gelanceerd eind 2006, een tweede begin 2009 en een derde wordt momenteel voorbereid. ERA-Net wil de samenwerking en coördinatie bevorderen tussen de verschillende financieringsprogramma's ter ondersteuning van onderzoek en innovatie van de lidstaten van de Europese Gemeenschap en van de geassocieerde landen. Het schema werd opgestart binnen het Zesde Kaderprogramma (KP6) en zal worden verder gezet binnen het Zevende Kaderprogramma (KP7).

Het project PROSENSOLS (Protégeons nos sols/Bescherm onze bodem) vormt een vervolg en een uitbreiding van het uitgevoerde project MESAM (Maatregelen tegen Erosie en Sensibilisatie van Agrariërs ter bescherming van het Milieu). Dit Interreg IIIa-project liep van januari 2003 tot en met maart 2007. Het project PROSENSOLS had als doel bodemerosie aan te pakken over de regionale, provinciale en nationale grenzen heen in de regio Nord-Pas de Calais, Henegouwen, West- en Oost-Vlaanderen. Het project beslaat een grotere regio en, naast het thema bodemerosie, komen eveneens bodemcompactie, verlies aan organische koolstof, achteruitgang van bodembiodiversiteit en nutriëntenverzadiging aan bod. PROSENSOLS maakt deel uit van het Interreg IVa France-Wallonie-Vlaanderen programma. Het project heeft tot doel om op een grensoverschrijdende manier de natuurlijke hulpbronnen op een duurzame manier te beheren en te valoriseren. Het concept past eveneens binnen de Europese Bodemrichtlijn. Het project ging van start in september 2008 en loopt tot augustus 2012.

Het project BodemBreed kadert volgens de minister in het streven naar duurzame landbouw. Niet-kerende grondbewerking, leidt tot een betere bodemstructuur, een rijker bodemleven en ook tot een hogere opbrengst. De bodem is een complex geheel, waarbij vruchtbaarheid, weerbaarheid en biodiversiteit van de bodem nauw met elkaar samenhangen. In het huidige Vlaamse en Nederlandse beleid worden de verschillende bodemaspecten nog te vaak afzonderlijk belicht. Niet-ploegen kan water- en modderoverlast en het uitspoelen van nutriënten naar grond- en oppervlaktewater beperken. Maar dit roept nog tal van praktische vragen op over alternatieve vormen van bewerking en het optimale gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen. BodemBreed is volgens de minister een unieke kans om door een slimme combinatie van theorie en praktijk concrete resultaten in de landbouw te boeken. Op korte termijn kunnen er al resultaten van dit project worden verwacht: minder modder- en wateroverlast en minder gebruik van meststoffen en mogelijk ook van gewasbeschermingsmiddelen. De onderzoeksdoelen van BodemBreed zijn inhoudelijk sterk met elkaar verweven. De bestaande kennis en inzicht-

ten van de bodem als samenhangend geheel worden samengebracht. Daarnaast worden ook de leemten in de kennis opgevuld en worden praktische vragen vanuit de landbouwsector beantwoord. Het beoogde globale resultaat is een toename van bodemmanagement in de bedrijfsvoering.

4.2. Verpakkingsafval

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* leest in de toelichting bij de begroting dat er nog geen duidelijkheid is over de financiële bijdrage van Fost Plus in het kader van de omzetting van de Europese richtlijn inzake verpakkingsafval, die vorige legislatuur herhaaldelijk ter sprake kwam in de commissie. Uiteindelijk werd een samenwerkingsakkoord betreffende de preventie en beheer van verpakkingsafval gesloten dat op 18 december 2008 door het Vlaams Parlement werd bekrachtigd. De uitvoering van het samenwerkingsakkoord voorziet in de opening van een rekening waarop 50 eurocent per inwoner zou worden gestort. Blijkbaar is deze rekening nog altijd niet actief, waardoor volgens de Minaraad geen preventieve acties kunnen worden gestart. Wat is de stand van zaken van dit dossier? Fost Plus zou pas in de loop van 2010 bekend maken welk bedrag zal worden gestort. Is dit conform de afspraken van het samenwerkingsakkoord? Hoe wil de minister ondertussen preventieve acties starten?

Mevrouw *Tinne Rombouts* stelt vast dat er bijkomende middelen worden uitgetrokken voor de preventie en het beheer van verpakkingsafval. Kan de minister dit verduidelijken? Wat is de band met de taakstelling van Fost Plus inzake preventie en beheer?

De *minister* verwijst naar het programmadecreet bij de begroting 2009 voor wat de bijdragen betreft. Fost Plus heeft zelf al initiatieven genomen met het beschikbare krediet. Zowel OVAM als Fost Plus kunnen preventieve acties nemen.

5. Natuur en bos

Aankopen van natuur en bos

De heer *Hermes Sanctorum* ziet een stijging van de kredieten voor de verwerving van bos- en natuurgebieden (LD7003BC). Maar is dit niet ter compensatie van bossen die werden gerooid? Wat is het nettoresultaat? Uit de Bosbarometer blijkt dat het bosareaal erop achteruitgaat.

De heer *Karlos Callens* merkt op dat de vergoeding die jaarlijks wordt ingeschreven om aan de schadevergoedingseisen en het aankoopbeleid ingevolge het Duinendecreet te voldoen, opnieuw licht is gestegen naar 3,2 miljoen euro (2,8 miljoen euro in 2009), waarvoor het aankoopbeleid echter volledig verantwoordelijk is. Volgens het lid zijn de kredieten voor de aankoop van oppervlakten natuur- en bosgebied door ANB stabiel gebleven op 21,2 miljoen euro. Daarbij moet ook nog in rekening worden gebracht dat de natuurvereniging in het kader van hun aankoopbeleid ook nog kunnen blijven rekenen op een dotatie van 6,8 miljoen euro. Dat krediet daalt voor de eerste maal, meer bepaald met 22,5 percent. In 2009 bedroeg het nog 8 miljoen euro.

De heer *Callens* vraagt waar de minister precies natuur- en bosgebied wil aankopen en of ze ook middelen voor het beheer en onderhoud van bos- en natuurgebieden heeft uitgetrokken. Volgens het lid had de minister kunnen besparen op aankopen om de begroting gemakkelijker in evenwicht te brengen. Waarom is dit niet gebeurd?

De heer *Bart Martens* ziet echter een daling van 2 miljoen euro op de kredieten LD7003BC voor verwerving en beheer van patrimonium van het ANB. Het agentschap was nochtans vragende partij voor meer middelen. Hoeveel hectare kan hiermee bijkomend in beheer

worden genomen? Het lid wijst op de doelstelling in het regeerakkoord om 3000 ha gebieden onder effectief natuurbeheer extra te realiseren per jaar.

Wat de subsidies voor de verwerving van natuurgebieden door natuurverenigingen betreft (LBC 3LD02 5210 begrotingsartikel 5214BC) is er een daling van 400.000 euro. Ook met die kredieten kan er geen extra inspanning worden verwacht. Hoeveel hectare kan met de middelen in deze begrotingsartikelen extra worden verworven? Kunnen daarmee de doelstellingen van het regeerakkoord worden gehaald?

De *minister* verwijst naar de eerdere vragen om uitleg in de commissie over het bosareaal in Vlaanderen (*Hand.* Vl. Parl., 2009-10, nr. C29). In antwoord daarop werd een overzicht gegeven van de realisaties in 2008. De minister herhaalt dat sommige instrumenten voor bebossing moeten worden herbekeken en op hun efficiëntie beoordeeld.

De prioriteiten van het aankoopbeleid zijn in het Vlaamse regeerakkoord en in de beleidsnota opgenomen. Er kan dan ook op worden terug gekomen bij de bespreking van de beleidsnota in de commissie. De minister bevestigt dat ze het ritme dat wordt aangegeven in het regeerakkoord verder wil handhaven. Dat staat ook als zodanig in het Milieujaarprogramma 2010.

Het aantal effectief verworven ha is echter sterk afhankelijk van de grondprijs. In 2010 worden in het kader van een aantal projecten grondenverwervingen gepland in gebieden met een betrekkelijk hoge grondprijs. De prijzen verschillen sterk naargelang de regio en provincie, maar ook naargelang het huidige gebruik van de percelen die men wil verwerven. Afhankelijk van de prijzen kunnen ongeveer tussen de 500 en 2000 ha worden aangekondigd met de middelen uit LD7003BC. Daarnaast gebeuren ook aankopen van terreinen via volgende allocaties: LD3303BC (door verenigingen), in het kader van het Duinendecreet (LD5320BC), uitoefening recht van voorkoop (LD6140BC) en het boscompensatiefonds (LD7140BC). Ook hier geldt dat het aantal ha dat vanuit deze allocaties kan worden verworven, afhankelijk is van de grondprijs. In het kader van het Zwindossier bijvoorbeeld kan de prijs van een perceel hoog oplopen.

Er wordt ook in middelen voorzien voor het beheer en het onderhoud van bos- en natuurgebieden. Er is voor gekozen om de besparingen eerst lineair per kostenpost door te trekken.

Bossencompensatiefonds

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* beoordeelt het positief dat de minister de middelen die worden gegenereerd in het boscompensatiefonds, door middel van de bosbehoudsbijdragen, wil blijven aanwenden om nieuwe bebossingsprojecten te financieren. Enerzijds zal het Vlaamse Gewest de middelen gebruiken om nieuw te bebossen terreinen aan te kopen, en anderzijds worden deze middelen onder de vorm van subsidies aan de openbare besturen doorgegeven. Hoeveel hectare bos werd met het krediet van 500.000 euro na de begrotingswijzigingen 2009 aangekocht? Heeft de minister reeds een visie op welke manier de middelen in 2010 zullen worden aangewend?

Mevrouw *Tinne Rombouts* vraagt waarom een stijging van de ontvangsten uit de bosbehoudsbijdragen wordt verwacht en op welke manier de minister die middelen denkt te besteden.

Ook mevrouw *Tine Eerlingen* vraagt de minister toe te lichten waaraan deze middelen worden besteed.

De *minister* antwoordt dat de compensatie van bossen die worden gerooid, gebeurt door het aankopen van gronden om te bebossen op LD7140BC. Op LD7003 BC worden

natuurgebieden en bosgebieden gekocht. Op dit moment worden niet alle middelen uit het bossencompensatiefonds rechtstreeks omgezet in aankoop van gronden, bij gebrek aan voldoende aankopen. Er wordt gewerkt aan een aanvulling van het besluit om een betere inzet te verkrijgen van de middelen van het boscompensatiefonds.

Einde oktober 2009 was er voor 17 percent van de middelen van het fonds vastgelegd en voor 13 percent van de middelen lagen dossiers ter goedkeuring voor. Op basis van de ontvangen aktes was er einde oktober 2009 13,07 ha aangekocht om te bebossen. Traditioneel worden er tegen het jaareinde procentueel veel meer dossiers nog goedgekeurd dan in het begin van het jaar.

De stijging van de bosbehoudsbijdragen is ingeschreven naar aanleiding van de trends die in 2008 en 2009 werden vastgesteld.

Door de verbeterde activering van het bossencompensatiefonds zullen de middelen volgens de minister ook sneller kunnen worden besteed. Ze wil bekijken of het bossencompensatiefonds verder kan worden geactiveerd en verruimd, bijvoorbeeld wat betreft de ondersteuning van de lokale besturen.

Mevrouw *Tine Eerlingen* wijst op het verschil tussen de inkomsten en de uitgaven van het bossencompensatiefonds.

De *minister* antwoordt dat die verschillen te maken hebben met de eigenheid van een fonds. Deze middelen zijn niet vastgepinde op een begrotingsjaar, zodat het mogelijk is om met de inkomsten van enkele jaren eventueel een groot project te financieren wanneer het zich aandient. In het algemeen geldt dat bij een fonds de inkomsten en uitgaven in een begrotingsjaar niet in evenwicht moeten zijn.

Projecten

De heer *Karlos Callens* stelt vast dat in het programma LD Natuur, Bos en Groen de grootste uitgaven gaan naar een aantal projecten en de werking van het INBO en ANB. Welke zijn deze projecten?

Mevrouw *Tinne Rombouts* vraagt waarom de kredieten in het kader van Life-projecten stijgen in de begroting 2010, zoals vermeld in de memorie van toelichting. Welke nieuwe projecten verwacht de minister?

De *minister* antwoordt dat volgens de ramingen de ontvangsten op het variabel krediet LD5901D (LD0 LD303 5911 vanaf 2010), een begrotingsfonds door ANB gecreëerd ter cofinanciering van LIFE-projecten, aanzienlijk zullen stijgen, van 250.000 euro in 2009 naar 1.304.000 euro in 2010. De minister laat de lijst met lopende en geplande LIFE-projecten, waarvan de EU-bijdragen binnenkomen op dit begrotingsfonds, als bijlage aan het verslag toevoegen.

Stadsrandbos

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* stelt vast dat, ondanks de besparingen, de minister wil zoeken naar nieuwe stadsbosprojecten. De voorbije jaren gebeurden al investeringen in nieuwe stadsbosplannen. In welk stadium zijn deze nu? Er is heel wat protest gerezen tegen de plannen voor de aanleg van stadsrandbos in de zuiderrand van Antwerpen. Bij het openbaar onderzoek over de afbakening van het grootstedelijk gebied Antwerpen werden heel wat bezwaarschriften ingediend. Wat is de stand van zaken van dit project en welke financiële middelen worden aangewend om dit project verder invulling te geven?

De *minister* antwoordt dat de klassieke middelen worden aangewend voor stadsrandbossen. Er wordt eerst getracht om in der minne te verwerven. Lukt dat niet, dan kan tot onteigening worden overgegaan. In een aantal dossiers werden overeenkomsten gesloten met de betrokken actoren en werd een timing op papier gezet.

Specifiek wat betreft het stadsrandbos Antwerpen-Zuid, werd in december 2005 een inrichtingsstudie opgestart onder impuls van het Vlaamse Gewest (ANB), de provincie Antwerpen, de gemeente Edegem, de gemeente Aartselaar en de gemeente Kontich. De studie bouwt verder op het onderzoek naar stadsrandbossen van 2003 waarin zeven locaties naar voor werden gebracht. Om praktische redenen werd gefocust op één locatie, de omgeving Edegemse Hoek-Groeningenhof-Pannebossen, rekening houdend met het lokale draagvlak en de aanwezige dynamiek in het gebied. De minister verwijst naar de provinciale studie over de openruimtevinger tussen de A12 en de E19. De inrichtingsstudie onderzoekt welke mogelijkheden het stadsrandbos kan bieden en op welke manier het stadsrandbos kan worden gerealiseerd. Dit was onder meer gebaseerd op een landbouweconomische studie die door VLM werd uitgevoerd. De planologische vertaling van deze studie werd opgenomen in het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) voor de afbakening van het grootstedelijk gebied Antwerpen. De Vlaamse Regering heeft op 19 juni 2009 dit GRUP definitief vastgesteld. Hierin werd het stadsrandbos Antwerpen echter op het einde van het proces geschrapt. ANB zal samen met de andere partners bekijken welke initiatieven nodig zijn om met dit project verder te kunnen.

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* vraagt of dit betekent dat het huidige project voor een stadsrandbos, waarin drie gemeenten betrokken zijn, de provincie Antwerpen en ANB, volledig is stopgezet. Zijn de opmerkingen die gemaakt werden bij de afbakening van het stedelijk gebied Antwerpen daarvan de oorzaak? Wordt gezocht naar een nieuwe locatie? Wordt terug met dezelfde gemeenten overleg gepleegd?

De *minister* verwijst opnieuw naar de beslissing van de Vlaamse Regering op het einde van de vorige legislatuur. Ze gaat ervan uit dat uit het gevoerde overleg met de betrokken gemeenten en andere actoren over de geselecteerde locaties wel conclusies kunnen worden getrokken. ANB gaat na hoe dit dossier verder kan worden aangepakt.

Militaire domeinen

De heer *Wilfried Vandaele* stelt dat ANB al behoorlijk werk heeft verricht inzake het inventariseren van militaire domeinen voor natuurdoeleinden. Het lid verwijst naar zijn vraag om uitleg aan de minister van Ruimtelijke Ordening over de herbestemming van militaire domeinen (*Hand. VI. Parl. 2009-10, nr. C44*). Minister Muylers zou ook de gronden ophijsten die voor herbestemming in aanmerking komen. De heer Vandaele hoopt dat beide minister kunnen samenwerken om de inventaris tot een goed einde te brengen en ter beschikking van de commissie te stellen.

De *minister* bevestigt dat ANB visies heeft ontwikkeld voor natuur en bos in militaire domeinen en daarover ook overleg heeft gehad met de betrokken lokale besturen. Overleg met Ruimtelijke Ordening is inderdaad aangewezen. De minister zal dat vragen aan ANB, voor zover er nog geen overleg zou zijn.

Handhaving

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* stelt vast dat de kredieten die in 2009 beschikbaar waren voor handhavingswachters behouden blijven. Hoe evalueert de minister de werking van de handhavingswachters?

Machine- en voertuigenpark

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* stelt vast dat er ook wordt bespaard op de aankoop van voertuigen en machines ANB. Er zal 25.000 euro worden bespaard door de optimalisatie van het voertuigenpark en het machinepark, waarbij aan de aanpassing van de afschrijvingstermijn wordt gedacht. Het lid meent dat de veiligheid van belang is. Werken uitvoeren met verouderde machines is niet milieuvriendelijk, in vele gevallen onveilig en ook economisch niet verantwoord. Deze punten zijn voor het lid van groter belang dan het verlengen van de afschrijvingstermijn.

De *minister* antwoordt dat het voor zich spreekt dat niet op veiligheid kan worden bespaard. Het patrimonium werd de laatste jaren uitgebouwd, zodat het krediet nu in beperkte mate kan dalen zonder de veiligheid te schaden. Indien nodig kunnen ook gehuurde machines worden ingezet.

Wildschade

De heer *Karlos Callens* informeert naar de uitvoering van de nieuwe decretale bepaling over wildschade in het Jachtdecreet. Is het uitvoeringsbesluit nu opgesteld?

De *minister* antwoordt dat het Wildschadebesluit op 3 juli 2009 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd. Momenteel wordt op deze post in 100.000 euro voorzien. Indien nodig kan dit worden aangepast bij de begrotingscontrole 2010.

6. Integraal waterbeleid en waterzuivering**6.1. Ruimte voor water***Rubiconfonds*

De heer *Hermes Sanctorum* stelt vast dat in de begroting 2010 de kredieten in het Rubiconfonds volledig worden geschrapt. Dit is een zeer merkwaardige beslissing, onder meer in het licht van de noodzakelijke adaptatiemaatregelen in het klimaatbeleid.

Ook mevrouw *Tinne Rombouts* stelt vast dat vanuit het beleidsveld Ruimtelijke Ordening vanaf 2010 geen dotatie meer wordt toegewezen aan het Rubiconfonds. De kredieten in het Rubiconfonds worden op nul gezet en het lid zal de minister van Ruimtelijke Ordening daarover ondervragen. Maar wat betekent dat voor projecten die door het fonds worden gefinancierd? Wordt de verantwoordelijkheid nu doorgeschoven naar de minister van Leefmilieu?

De heer *Bart Martens*, voorzitter, verwijst naar de bespreking van de begroting Ruimtelijke Ordening voor wat betreft het op nul zetten van de kredieten in het Rubiconfonds. Het fonds wordt onder meer gespijsd met planbaten voortvloeiende uit de bestemmingswijzigingen naar industriegebied.

Maar er zijn ook andere artikelen waarop projecten die ruimte voor water creëren worden gefinancierd. Polders en wateringen kunnen een bijdrage krijgen voor waterhuishoudkundige werken en projecten van integraal waterbeheer. In welke mate volstaan deze kredieten om de ingediende projecten te financieren? Indien de Vlaamse Regering inderdaad heeft beslist om de dotaties aan het Rubiconfonds stop te zetten, werd dan afgesproken om dit op de LNE-begroting op te vangen? Het moet een bekommernis zijn dat projecten op het vlak van waterberging, waterinfiltratie en beheer van oeverzones niet worden stopgezet door een gebrek aan kredieten. Kan dat met voorliggende begroting?

De *minister* bevestigt dat de minister van Ruimtelijke Ordening bevoegd is voor het Rubiconfonds. Er kan overleg worden gepleegd om na te gaan hoe projecten kunnen worden voortgezet. Minister Schauvliege laat nog opmerken dat de werking van Polders en Wateringen zal worden bijgestuurd.

Sigmaplan

Het is voor de heer *Bart Martens* moeilijk uit de voorliggende begroting op te maken hoeveel middelen naar het geactualiseerde Sigmaplan gaan. Het betreft een gedeelde bevoegdheid van LNE en Mobiliteit en Openbare Werken (MOW). Gelet op de daling van middelen voor de verwerving en inrichting van natuurgebieden en de daling van de middelen op de MOW-begroting, vraagt het lid zich af of het Vlaamse Gewest zijn ambities inzake de realisatie van het geactualiseerde Sigmaplan kan waarmaken. Naar aanleiding van de goedkeuring van dit plan in de vorige legislatuur werd becijferd dat er jaarlijks 50 miljoen euro nodig zou zijn voor de aanleg van overstromingsgebieden en het uitvoeren van dijkwerken. Het lid komt niet aan dat bedrag wanneer hij de kredieten in de verschillende departementale begrotingen tracht terug te vinden. Kan de minister, samen met de minister van Openbare Werken, een overzicht bezorgen van de middelen die beschikbaar zijn voor de uitvoering van het Sigmaplan?

De heer Martens benadrukt het belang van de uitvoering van het plan in het kader van de klimaatverandering. De overstromingsrisico's in het Zeescheldebekken zijn hoog. Bovendien maakt het plan deel uit van de Ontwikkelingsschets voor het Schelde-estuarium, die samen met Nederland werd opgesteld. Nederland heeft zich in dat verband geëngageerd om de Schelde uit te diepen om de toegankelijkheid van de Antwerpse haven te verzekeren. Ook het Vlaamse Gewest moet zijn engagement naleven en niet alleen de Nederlanders op hun verantwoordelijkheid wijzen. Het lid heeft de indruk dat de voorziene middelen ontoereikend zijn om dit waar te maken.

De *minister* antwoordt dat de totale kosten voor het Sigmaplan tot 2030 worden geraamd op 830 miljoen euro, plus circa 52 miljoen euro wegens de flankerende maatregelen (prijspeil 2005). Het oriënterende overzicht voor de benodigde budgetten 2006-2009, zoals opgenomen in de nota aan de Vlaamse Regering bij de beslissing van 22 juli 2005 over het geactualiseerde Sigmaplan, voorziet voor de betrokken periode in een totaal van 130 miljoen euro aan middelen. Hiervan zijn er 85 miljoen euro voorzien voor de verdere realisatie van het eerste Sigmaplan (1977) en 45 miljoen euro voor de bijsturing en aanvulling van het plan (Sigmaplan 2). Door de beslissing van 21 april 2006 met betrekking tot de Rupel, de Zenne, de Dijle en de Nete kwam daar voor dezelfde periode nog eens 145 miljoen euro bij, waarvan 85 miljoen euro voor de verdere realisatie van het eerste Sigmaplan en 60 miljoen euro voor de realisatie van de bijsturing en aanvulling van het Sigmaplan. Uitgaande van de projectsituatie op 31 december 2008 kan de minister melden dat 125 miljoen euro aan de realisatie van het geactualiseerde Sigmaplan werd besteed. Het grootste deel van de uitgaven gebeurde op de begroting Openbare Werken (Waterwegen en Zee-kanaal).

De uitgaven op de begroting Leefmilieu en Natuur bleven volgens de minister tot op heden in hoofdzaak beperkt tot grondaankopen in het kader van de projectmatige grondenbank. De uitgaven voor de grondenbank Sigma, ten laste van ANB, bedroeg 168.000 in 2008. In 2009 werd al 564.000 euro betaald. Er is verder al voor 923.000 euro aan aankopen goedgekeurd door de raad van bestuur van de VLM, maar nog niet betaald.

Op de begroting 2010 van ANB is er geen aparte post voor het Sigmaplan, niet voor de grondenaankopen en niet voor de natuurinrichting. De middelen worden immers geput uit de algemene middelen voor natuurinrichting en aankoop. Voor de post aankoop is voor 2010 in 20,2 miljoen euro voorzien; voor de post beheer en inrichting 11 miljoen

euro. De minister voegt eraan toe dat de eerste natuurinrichtingswerken in het kader van het plan pas in 2010 worden gestart. De middelen voor natuurinrichting zullen in de eerste fase nog bescheiden zijn.

6.2. *Waterzuivering*

Kredieten

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* begrijpt dat deze Vlaamse Regering wil inzetten op waterzuivering. Volgens het lid is dat ook absoluut noodzakelijk om de kaderrichtlijn Water op een behoorlijke manier te implementeren. Hoe zal worden ingezet op de optimalisatie van bovengemeentelijke zuiveringsinfrastructuur? Op welke manier ziet de minister de uitbouw van gemeentelijke waterzuiveringsinfrastructuur? Zal prioriteit worden gegeven aan de individuele behandelingsapparaten voor afvalwater (IBA's) of aan de afkoppeling van het regenwater? Hoe wordt dat vertaald in de begroting en in de middelen die worden uitgetrokken op artikel LC6301B?

De heer *Karlos Callens* merkt op dat de extra investeringsbijdrage aan de gemeenten voor de aanleg van rioleringen op 7 miljoen euro wordt gehandhaafd. Er is in de gewone begroting geen compensatie voor de daling van deze post in het MINAfonds.

De heer *Bart Martens* merkt op dat in 2008 nog een ordonnanceringskrediet van 11,4 miljoen euro werd ingeschreven. Er wacht nog een grote uitdaging op het vlak van de aanleg van rioleringen. De uitvoeringsplannen zullen inderdaad duidelijkheid brengen op het vlak van verantwoordelijkheden en timing. Vlario, het overlegplatform voor de riolerings- en afvalwaterzuiveringssector in Vlaanderen, becijferde een financieringsbehoefte die oploopt tot miljarden euro. Volstaat het op peil houden van het krediet van 7 miljoen euro om die financieringsnoden van gemeentelijke rioleringen op te vangen? Wordt gewacht op de afronding van de uitvoeringsplannen om de investeringsnood beter te kunnen becijferen en dan in meer middelen te voorzien?

De *minister* antwoordt dat het bovengemeentelijk investeringsprogramma loopt zoals gepland. Er is wel een gewijzigde afbetalingskalender. Ook de afspraken in het kader van het Lokaal Pact blijven gehandhaafd. Het verlagen van het bedrag betekent niet dat er minder gemeentelijke projecten kunnen worden opgestart. De uitgaven moeten regelmatig worden bijgesteld omdat projecten om diverse redenen vertraging oplopen. Een ander aspect is dat er een overhitting van de markt dreigt. Indien veel aanbestedingen gebeuren, lopen de prijzen vaak op.

Jaarlijks wordt een investeringsprogramma voor de uitbouw en verdere optimalisatie van de bovengemeentelijke saneringsinfrastructuur opgesteld. Daarnaast is er het subsidieprogramma voor de uitbouw van de gemeentelijke saneringsinfrastructuur, dat per kwartaal wordt vastgelegd. Dit laatste programma omvat de aanleg van gemeentelijke riolen, kleinschalige gemeentelijke waterzuiveringsinstallaties en IBA's die worden gebouwd en beheerd door de gemeente. Tussen beide programma's is er echter steeds een onderlinge afstemming noodzakelijk aangezien de verdere uitbouw van het bovengemeentelijk stelsel enkel zinvol is indien hier via de gemeentelijke riolen ook voldoende vuilvracht naar wordt afgevoerd. De selectie van de noodzakelijke optimalisatieprojecten gebeurt op basis van de terreinkennis van VMM en andere betrokkenen (Aquafin, de bekkensecretariaten, de provinciale technische diensten enzovoort). De definitieve opname van dergelijke projecten op een investeringsprogramma is afhankelijk van het belang van het project en het onmiddellijk rendement.

Zowel het bovengemeentelijk als het gemeentelijk programma omvat telkens een evenwichtig aanbod van zowel projecten die instaan voor de verdere uitbouw van de sane-

ringsinfrastructuur als de optimalisatie van de bestaande infrastructuur via de aanleg van een gescheiden stelsel. Het is volgens de minister echter wel belangrijk om er op te wijzen dat ook de verdere uitbouw van de saneringsinfrastructuur gebeurt via de aanleg van een optimaal gescheiden stelsel en dus instaat voor de afkoppeling van hemelwater. Voor wat betreft de collectieve uitbouw van IBA's in het individueel te optimaliseren buitengebied, is er de vaststelling dat deze aanpak momenteel nog in zijn kinderschoenen staat. Het beperkt aantal aanvragen voor subsidie dat in de afgelopen maanden werd ingediend, kon dan ook telkens worden opgenomen op een subsidieprogramma.

Het vermelde artikel LC6301B betreft een eenmalige vastlegging van 50 miljoen euro op de algemene uitgavenbegroting in 2004. Dit was een gevolg van een toenmalig belangrijk tekort aan vastleggingskredieten. Het eraan gekoppelde ordonnanceringskrediet van 7 miljoen euro (dit was ook het voorziene bedrag in 2008) dient dan ook voor de uitbetaling van de eindafrekeningsdossiers die in de loop van 2010 zullen worden ingediend.

De heer *Bart Martens* vraagt naar de verklaring voor het feit dat er geen achteruitgang van de gemeentelijke rioleringsprojecten merkbaar zal zijn ondanks een daling van de ingeschreven kredieten. Komt dat door het feit dat Aquafin een deel van de gemeentelijke projecten overneemt, door het verschuiven van het overnamepunt tussen bovengemeentelijke en gemeentelijke infrastructuur?

De *minister* antwoordt dat in 2008 en ook in 2009 de middelen niet volledig worden benut, onder meer door obstakels bij de uitvoering van de projecten en door procedureproblemen. In de praktijk blijkt ook dat gemeentebesturen en aannemers een hoger investeringsritme niet altijd aankunnen. In die zin kan het eerder als een rationalisering dan als een besparing worden gezien. Het is niet de bedoeling dat er ingevolge de maatregel minder gemeentelijke rioleringen worden aangelegd.

IBA's

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* verduidelijkt dat haar vraag over de IBA's is ingegeven door de vaststelling dat veel gemeenten op elkaar wachten om een beslissing te nemen over de instrumenten die ze zullen inzetten om het afvalwater van zoveel mogelijk inwoners te zuiveren. Ze weten niet of de IBA's gesubsidieerd zullen worden dan wel of de inwoners zelf voor de aanleg daarvan moeten instaan. Welk signaal wordt aan de gemeenten gegeven en hoe worden de gemeenten aangemoedigd om verdere stappen te zetten?

De *minister* antwoordt dat de visie over het inzetten van kleinschalige waterzuivering en IBA's in de gebiedsdekkende uitvoeringsplannen moet worden opgenomen. Daaraan zal ook een stimulerend beleid en een financiering worden gekoppeld.

Gebiedsdekkende uitvoeringsplannen

Mevrouw *Tinne Rombouts* verwijst naar de toelichting van de minister. Er is een beperkte daling van de kredieten voor de aanleg van gemeentelijke rioleringen in vergelijking met de derde begrotingscontrole 2009, maar een stijging ten aanzien van het vastgelegde bedrag in 2008. Er werden zoneringsplannen opgemaakt en goedgekeurd en nu wordt aan uitvoeringsplannen gewerkt. Mevrouw Rombouts gaat ervan uit dat die uitvoeringsplannen in de toekomst zullen bijdragen tot een betere planning en een beter zicht op de noodzakelijke kredieten. Wat is de stand van zaken van de uitvoeringsplannen?

De *minister* antwoordt dat in het kader van de gebiedsdekkende uitvoeringsplannen (GUP) momenteel door VMM wordt onderzocht hoeveel de noodzakelijke middelen, in de loop van de volgende jaren, zullen moeten bedragen om de in de zoneringsplannen vastgelegde ambities ook op terrein te kunnen verwezenlijken. Hierbij wordt niet enkel

rekening gehouden met de verdere uitbouw van het collectieve rioleringsstelsel maar ook met de noodzakelijke heraanleg en optimalisatie van het bestaande stelsel. Er wordt eveneens nagegaan hoe deze noodzakelijke middelen kunnen worden gegenereerd.

Een GUP moet volgende elementen bevatten: de nog uit te voeren projecten (projectenkorf), de volgorde van de uitvoering (prioriteit), de uiterste realisatiedatum (timing), de afbakening tussen de gemeentelijke en de gewestelijke bevoegdheid via de aanduiding van overnamepunten en de afwijkingen op het principe van optimale afkoppeling. Daarnaast is het GUP een bindend plan.

De opmaak van een GUP zal volgens de minister dan ook de volgende stappen omvatten:

- de opmaak van de projectenkorf: het aantonen van de herbruikbare riolen, de bepaling van de afwateringszin, de definiëring van de projecten (in het collectief te optimaliseren buitengebied en optimalisatieprojecten in het centrale gebied indien reeds gekend) en de bepaling van de overnamepunten;
- de toepassing van de methodologie voor de prioritering van de projecten;
- de bepaling van de gebieden waar geen optimaal gescheiden stelsel dient te worden aangelegd;
- de vaststelling van het GUP door de Vlaamse Regering.

De eerste stap in dit proces, de opmaak van de projectenkorf, is momenteel volop lopende. Er werden in 2009 reeds 109 gemeenten bezocht, een vijftiental andere bezoeken zijn reeds gepland.

Langetermijnplan voor financiering

De heer *Bart Martens* vindt dat de minister terecht antwoordt dat de investeringsnoodzaak voor de gemeentelijke rioleringen pas echt duidelijk zal zijn als de gebiedsdekkende uitvoeringsplannen klaar zijn. De VMM is ook bezig met de verdere uitbouw en optimalisatie van de bovengemeentelijke infrastructuur. Volgens het lid is een langetermijnplanning voor de financiering van de waterzuivering noodzakelijk om de door Europese richtlijnen opgelegde doelstellingen te halen. Ook de Minaraad en SERV vragen een langetermijnvisie. Niet alleen om na te gaan of de doelstellingen kunnen worden gehaald, maar ook voor de invulling van het beginsel van de kostenterugwinning in de Europese kaderrichtlijn Water.

De *minister* is het ermee eens dat een langetermijnvisie noodzakelijk is. Wanneer de uitvoeringsplannen klaar zijn kan daaraan worden gewerkt.

Waterbedrijven

De heer *Karlos Callens* ziet dat bij de uitgaven van het MINAfonds de Aquafin-investeringen volledig zijn weggevallen maar dat de kosten voor de waterzuivering bij de waterdistributiemaatschappijen opnieuw beginnen op te lopen en bijna volledig verantwoordelijk zijn voor de stijging van de dotatie uit de algemene middelen. Daar waar ze de voorbije twee jaar nog op nul waren gezet, krijgen de waterbedrijven in 2010 opnieuw 138 miljoen euro als werkingsdotatie. De rest van het bedrag dat door de watermaatschappijen aan Aquafin moet worden betaald, moeten ze maar ‘doorrekenen aan hun klanten’, blijkt uit de toelichting. Hoeveel dit zal zijn is een raadsel. Kan de minister dit verduidelijken?

De *minister* antwoordt dat de watermaatschappijen de kosten voor waterzuivering nu al doorrekenen aan hun klanten. Decretaal gezien leggen de drinkwatermaatschappijen jaarlijks het tarief van de bovengemeentelijke – en ook de gemeentelijke – bijdrage vast in

functie van de kosten die ze moeten dragen, met andere woorden in functie van de kosten van Aquafin. Bij het bepalen van dit tarief moeten de watermaatschappijen onder meer rekening houden met de opgelegde vrijstellingen en de financiële tussenkomst vanuit het Vlaamse Gewest. Voor 2010 is de voorziene tussenkomst vanuit het gewest, met name 138 miljoen euro, zo bepaald dat behalve de indexering er geen verdere stijging van het bovengemeentelijke bijdragetarief aan de orde is. Dit betekent trouwens ook dat het maximale gemeentelijke bijdragetarief slechts beperkt zal stijgen.

De werkingstoelage 2009 was opgenomen in de begroting 2008. Bijgevolg is voor 2009 geen bedrag ingeschreven in de begroting 2009. De vergelijking tussen 2008, 2009 en 2010 is in die zin niet eenvoudig te maken.

De werkingstoelage 2010 is lager dan deze voorzien in de voorgaande jaren. Door de terugbetalingstermijn van de investeringen, enkel voor bouwkunde, opgeleverd voor 1 januari 2009 te spreiden over dertig jaar in plaats van vijftien jaar kent het budget van Aquafin in 2010 een forse daling. Dit wordt weerspiegeld in een lagere werkingstoelage bij een gelijkblijvend tarief voor de bovengemeentelijke bijdrage. Wel is het, bij een verder behoud van het bovengemeentelijk tarief, niet onlogisch dat de werkingstoelage in de toekomst zal stijgen. De bovengemeentelijke infrastructuur kent nog steeds een uitbreiding, waardoor minstens de kosten voor de exploitatie ervan zullen toenemen.

Verkoop van gronden

De heer *Wilfried Vandaele* verwijst naar de verkoop van gronden van VMM aan Aquafin voor 125 miljoen euro. In het verslag van het Rekenhof staat daar een opmerking over. Door de aankoop door Aquafin van VMM-activa, zal het Vlaamse Gewest op lange termijn, door de verhoging van de Aquafin-factuur en de daaropvolgende verhoogde bijdrage van het Vlaamse Gewest aan de drinkwatermaatschappijen, nogmaals betalen voor dezelfde investeringen. Het komt dus volgens het Rekenhof neer op een vestzak-broekzak-operatie, zegt de heer Vandaele.

De heer *Bart Martens* verwijst naar dezelfde opmerking van het Rekenhof. In het verleden werden installaties van VMM maar voor een bepaalde duur overgedragen aan Aquafin. Moet de beheersovereenkomst niet worden aangepast om die overdracht definitief af te ronden?

De *minister* antwoordt dat de overdracht van de gronden bij de regeringsonderhandelingen werd afgesproken. Hoe dit later zal worden opgevangen is nog niet duidelijk en is ook afhankelijk van de globale financiering van de waterzuivering. De minister bevestigt dat wordt bekeken of en hoe de beheersovereenkomst met Aquafin moet worden aangepast.

Dotatie VMM

De heer *Karlos Callens* merkt op dat de VMM opnieuw twee dotaties krijgt, meer bepaald 13,5 miljoen en 15,4 miljoen euro voor het operationeel beheer van watersystemen (vorig jaar 12,4 en 15,5 miljoen euro). Het zou voor het parlement duidelijker zijn, moest deze dotaties in één post worden gegroepeerd.

Namens de *minister* wordt geantwoord dat de dotatie inderdaad opgedeeld is in twee groepen. Het had ook anders gekund, maar het is een keuze die werd gemaakt. Het samenvoegen van diverse uitgaven zou de begroting ook minder transparant kunnen maken voor het parlement: de werkingskosten voor het operationeel beheer van watersystemen kunnen niet worden vergeleken met de financiering van de personeelskosten, de overheadkosten en de specifieke werkingskosten.

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* vraagt waarom 750.000 euro wordt bespaard op de basisallocatie voor het operationeel beheer van watersystemen (LC4149B). Het is niet duidelijk hoe dat bedrag zal worden bespaard. Kan de minister dit verduidelijken?

De *minister* antwoordt dat het gaat om een besparing in het kader van de algemene besparingen die op de begroting van de Vlaamse overheid wordt toegepast.

Bijkomend personeel

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* vraagt wat het takenpakket zal zijn van drie bijkomende voltijdsequivalenten die bij de VMM worden aangeworven in het kader van de optimalisatie van de bovengemeentelijke zuiveringsinfrastructuur.

De *minister* antwoordt dat de aanwerving gebeurde in het kader van de verplichtingen die uit het Lokaal Pact voortvloeien betreffende bovengemeentelijke waterzuivering.

Inning van de heffingen

Mevrouw *Tinne Rombouts* ziet dat de inkomsten uit de grondwater- en oppervlaktewaterheffingen toenemen. Dat is te verklaren doordat een deel van de heffingen van 2008 nog niet kon worden geïnd. Het is geweten dat de VMM achterstand heeft opgelopen met de inning van heffingen. Kan de achterstand in 2010 worden ingelopen? Mevrouw Rombouts dringt aan op een snelle inning en afhandeling van de heffingen in de toekomst.

De *minister* sluit zich aan bij deze opmerking. De VMM zou de achterstand in 2010 moeten kunnen inlopen. In de begroting zijn extra ontvangsten ingeschreven wegens het versnellen van het verzendingsschema, waardoor voor de abonnee de ontvangst van het aanslagbiljet sneller aansluit bij de lozing van het afvalwater.

Hergebruik van water

De heer *Bart Martens* laat opmerken dat de SERV moet vaststellen dat bepaalde heffingstarieven stijgen maar dat stimuli voor hergebruik van water ontbreken. Is er in de begroting voorzien in aanmoediging van bedrijven die daarin investeren? Kan dat via de ecologiepremies?

De *minister* bevestigt dat die bedrijven in aanmerking kunnen komen voor een ecologiepremie indien ze gebruik maken van de beste beschikbare technologie.

7. Vlaamse Landmaatschappij

Grondenbanken

De heer *Stefaan Sintobin* informeert naar de gevolgen van de besparing ten bedrage van 10 miljoen op de grondenbanken van de VLM. Nochtans blijkt uit enkele concrete voorbeelden dat de grondenbanken nog niet optimaal werken. De aanzienlijke besparing zou nog tot meer problemen kunnen leiden.

Mevrouw *Tinne Rombouts* merkt op dat de grondenbank een belangrijk instrument is om andere plannen op het terrein te kunnen uitvoeren. Welk effect heeft deze besparing van 100 miljoen euro op de werking? Of zijn er minder gronden verworven in 2009?

De *minister* antwoordt dat deze besparing bij regeringsformatie werd afgesproken. Het betreft een eenmalige ingreep en er komen geen specifieke projecten op de helling. Normaliter komt het krediet in 2011 terug op een normaal peil.

Er zijn momenteel ongeveer 25 lokale grondenbanken in uitvoering. In 2008 besteedde de VLM ongeveer 8 miljoen euro in deze grondenbanken. In 2009 spendeerde de VLM nu al 10 miljoen euro in de lokale grondenbanken. Daarnaast worden er voor in 2009 goedgekeurde dossiers nog 2 miljoen euro aan betalingen verwacht. De begroting voor 2010 laat voor circa 7 miljoen euro uitgaven toe. Nu reeds is het budget voor 2010, op basis van de reeds goedgekeurde dossiers, belast voor ongeveer 3,5 miljoen euro. Voor de grondenbank Sigma zal bovendien vanaf 2010 het aankoopritme worden versneld. De minister heeft de VLM de opdracht gegeven om het aankoopritme in de lokale grondenbanken zo goed als mogelijk aan te houden om de voorziene projecten zo weinig mogelijk vertraging te laten oplopen.

Ruilverkavelingen

Mevrouw *Tinne Rombouts* kan de stijging van het krediet voor de ruilverkavelingen in 2009 alleen maar toejuichen. Het lid hoopt dat dit betekent dat de lopende ruilverkavelingsprojecten sneller kunnen worden uitgevoerd. Aan deze projecten gaat een lange periode van voorbereiding en overleg vooraf en wanneer dan ook de uitvoering nog eens lang op zich laat wachten, vermindert het draagvlak. De betrokkenen blijven dan immers te lang in onzekerheid over de uitvoering van onderdelen van het project. Kan de minister een overzicht geven van ruilverkavelingsprojecten in kwestie en de timing van de uitvoering ervan?

De *minister* zegt er zich bewust van te zijn dat het uitvoeren van een ruilverkavelingsproject een werk van jaren is, waarin het overleg tussen de diverse actoren heel wat aandacht krijgt. Door in de eerste plaats in te zetten op de negen lopende ruilverkavelingsprojecten en hiervoor in 2009 zelfs in een hoger budget te voorzien, wil de minister de uitvoering van deze projecten bespoedigen of op zijn minst op schema verder afwerken. Dit neemt niet weg dat de minister verder werk wil maken van een tiental projecten die in voorbereiding zijn. Deze projecten scheppen immers ook kansen voor de leefbaarheid en de economische draagkracht van het platteland. Ze wil daarbij extra aandacht schenken aan de communicatie rond de geplande initiatieven in de voor ruilverkaveling aangeduide gebieden. Daarnaast is het van groot belang dat de landbouwers uit het gebied, maar ook de andere actoren, zo snel mogelijk bij de uitwerking van de ruilverkavelingsinitiatieven worden betrokken. Op die manier kunnen ook snel een aantal onzekerheden de wereld worden uitgeholpen. De minister zal een overzicht van de projecten van ruilverkaveling aan het lid bezorgen.

Mestheffingen

De heer *Karlos Callens* stelt een lichte daling vast van de financiering van de Mestbank, van 18,2 miljoen euro in 2009 naar 17,5 miljoen euro in 2010. Wat zijn hiervan de oorzaken?

De opbrengsten uit de mestheffingen blijven stabiel op 6,9 miljoen euro. Omdat het aantal mestverwerkingsinstallaties toeneemt, gaat de heer Callens ervan uit dat de opbrengsten uit de mestheffing zullen verminderen.

De *minister* bevestigt dat er minder inkomsten zijn omdat de opbrengsten van de heffingen dalen. Dat betekent dat het beleid resultaten oplevert.

Ze verduidelijkt verder dat tot en met 2006 het decreet van 23 januari 1991 van toepassing was, waarin er vijf types van heffingen waren opgenomen, waaronder de zogenaamde superheffing mestverwerking. Vanaf 2007 is het nieuwe Mestdecreet van 22 december 2006 van toepassing. De superheffing mestverwerking werd vervangen door een boete voor het niet voldoen aan de verwerkingsplicht. Deze boete heeft uiteraard een ontradend effect, waarbij de producenten met een verwerkingsplicht worden aangemaand aan hun verwerkingsplicht te voldoen. Met andere woorden: hoe beter het ontradend effect werkt en aan de vooropgezette mestverwerking wordt voldaan, hoe minder inkomsten uit boetes.

De basis voor de verwerkingsplicht in 2007 bedraagt ongeveer 5,2 miljoen kg stikstof (voor 458 bedrijven). De inkomsten uit de boete voor het niet voldoen aan de verwerkingsplicht voor 2007 zijn op dit moment nog niet gekend. De landbouwers konden namelijk tot 30 september 2009 mestverwerkingcertificaten verhandelen om te voldoen aan de plicht van 2007. De berekeningen zijn wel gestart en de eerste boetes zullen wellicht in december 2009 worden verstuurd. De verwachtingen zijn volgens de minister wel dat de inkomsten uit deze boete veel lager zullen zijn dan de inkomsten uit de superheffing mestverwerking in het verleden.

De minister laat nog opmerken dat de inkomsten uit deze boetes los staan van de werkingsdotatie van de Mestbank. Enerzijds worden de ontvangsten uit deze boetes systematisch door de VLM overgeschreven op rekening van het MINAfonds. Anderzijds worden vanuit het MINAfonds geen werkingsdotaties voor de VLM gefinancierd.

Beheersovereenkomsten

Volgens de heer *Karlos Callens* blijven de beheersovereenkomsten met landbouwers de belangrijkste ondersteuning van het Mestactieplan. De middelen daartoe dalen echter van 11 naar 10 miljoen euro.

Mevrouw *Tinne Rombouts* vraagt waarom de middelen (betaalkredieten) voor de uitvoering van de beheersovereenkomsten met landbouwers dalen. Zijn er dan minder overeenkomsten afgesloten? De vergoedingen voor de overeenkomsten liggen immers vast en moeten op een correcte manier worden uitgekeerd.

De *minister* bevestigt dat het budget voor de vergoedingen voor de beheersovereenkomsten wordt afgetopt. Maar het is zeker geen besparing die op het terrein voelbaar zal zijn. De middelen werden in het verleden niet altijd volledig uitgeput.

Gebruikersschade

Mevrouw *Tinne Rombouts* stelt vast dat de middelen voor het uitkeren van gebruikersschade in de begroting 2009 op nul worden gezet. Wat is de stand van zaken van de operationalisering en uitwerking van de regeling voor gebruikersschade?

De afspraak was dat bij de uitvoeringsplannen een lijst zou worden gevoegd waaruit zou blijken wie recht heeft op gebruikersschade, zodat de benadeelden tijdig een aanvraag kunnen indienen. In 2008 werden reeds ruimtelijke uitvoeringsplannen goedgekeurd met omzettingen die aanleiding geven tot het uitkeren van gebruikersschade. Een dergelijke lijst werd toen niet toegevoegd. Weten de betrokkenen dat ze recht hebben op een vergoeding? Waarom worden in 2009 nog geen vergoedingen betaald? Worden de nodige maatregelen genomen om de betaling in 2010 vlot te laten verlopen?

Volgens de heer *Bart Martens* moeten gemeente- en provinciebesturen die via gemeentelijke en provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen gebieden tot groengebied bestemmen, zelf instaan voor het vergoeden van de eventuele gebruikersschade. Is er voorzien in middelen om de lokale besturen daarin te ondersteunen? Indien dit niet het geval is, vreest het lid dat de lokale besturen terughoudend zullen zijn in de afbakening van natuur- en bosgebied in het kader van hun uitvoeringsplannen. Schuilt er een mogelijkheid in de activering van de middelen in het bossencompensatiefonds? Een amendement op het Bosdecreet heeft immers de mogelijkheid gecreëerd om middelen van dat fonds te gebruiken voor investeringen van lokale besturen.

De *minister* bevestigt dat er voor de gebruikersschade op de begroting 2009 geen middelen zijn ingeschreven. Dit stelt geen problemen aangezien er nog geen enkele aanvraag tot het

bekomen van gebruikersschade is ingediend. Indien er in 2009 toch nog schadedossiers zouden worden ingediend dan zal, gezien de voorgeschreven procedure, de bevoegde commissie maar een oordeel kunnen vellen in 2010. Voor 2010 is er in de begroting een budget van 380.000 euro ingeschreven. De minister wijst erop dat ze als minister van Leefmilieu alleen verantwoordelijk is voor de uitvoering van de toekenning van de gebruikersschade, via de VLM. De financiering zelf gebeurt vanuit de middelen Landbouw.

De minister zal de suggestie van de heer Martens met betrekking tot het aanwenden van middelen uit het bossencompensatiefonds in overweging nemen. Maar het bossencompensatiefonds gebruiken om gebruikersschade te laten betalen via lokale besturen, geeft volgens de minister nog geen zekerheid op effectieve bebossing. Hiervoor is nog een initiatief van de gebruiker/eigenaar nodig. Gebruikersschade is eigenlijk een instrument van de ruimtelijke ordening.

Mevrouw *Tinne Rombouts* vraagt of de gebruikers die recht hebben op de gebruikersschade al door de VLM van dit recht op de hoogte zijn gebracht. Of loopt de voorbereiding daarvan nog? Voortaan zal bij elk RUP een lijst worden gevoegd, waardoor duidelijk is wie recht heeft op de schadevergoeding. Er zijn in het verleden echter al RUP's goedgekeurd waarvoor die lijst niet werd opgemaakt. Welke initiatieven zijn al genomen?

De *minister* bevestigt dat de VLM aan een inventaris werkt. Er zal een melding volgen.

8. Milieuvergunningen

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* merkt op dat het Departement LNE, in tegenstelling tot andere departementen, wel vijf voltijdsequivalenten mag aanwerven en dit om de milieuvergunningenpiek weg te werken. Wat wordt bedoeld met de milieuvergunningenpiek? Gaat het over aanvragen om de vergunningen te vernieuwen die vervallen tegen 2011? Of is er ook structureel probleem van achterstand?

Mevrouw *Tinne Rombouts* beoordeelt het zeer positief dat de minister in extra middelen voorziet om de milieuvergunningenproblematiek op te vangen. Die piek kondigt zich al enkele jaren aan en de commissie heeft hiervoor in het verleden al gewaarschuwd.

De *minister* bevestigt dat de vergunningenpiek betrekking heeft op de aanvragen om de vergunningen te vernieuwen die vervallen tegen 2011.

Met het decreet van 28 juni 1985 betreffende de milieuvergunning (Milieuvergunningendecreet) werd de integratie van de op dat ogenblik bestaande vergunningstelsels, die in meerdere wetgevingen en decreten ter bescherming van het leefmilieu vervat waren, tot één vergunningstelsel gerealiseerd. De milieuvergunning is sinds 1 september 1991 gefaseerd in de plaats getreden van de volgende vergunningen:

- exploitatievergunning (ARAB: Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming 1946);
- lozingsvergunning (wet op de bescherming van de oppervlaktewateren 1971);
- vergunning voor vernietiging van giftig afval (wet inzake giftig afval 1974);
- vergunning voor het houden van wedstrijden, test- en oefenritten met motorvoertuigen (wetgeving inzake geluidshinder 1973 en 1976);
- vergunning voor verwijdering van afvalstoffen (Afvalstoffendecreet 1981);
- vergunningen winning/bescherming van het grondwater tegen verontreiniging (Grondwaterdecreet 1984).

In tegenstelling tot de voormelde regeling kon de vroegere exploitatievergunning, de afvalstoffenvergunning en de vergunning op de giftige afval in theorie worden afgeleverd voor een termijn van dertig jaar. Een lozingsvergunning die in toepassing van de wet van 26 maart 1971 op de oppervlaktewateren werd afgeleverd, had zelfs een onbeperkte geldigheidstermijn.

Het Vlaams Parlement was in 1985 de mening toegedaan dat ook de vergunningstermijnen van de vergunningen die voor de inwerkingtreding van het Milieuvergunningendecreet werden afgeleverd op de nieuwe regeling moesten worden afgestemd. In sommige gevallen werden de termijnen dus ingekort. De duur van de vergunning werd beperkt tot ten hoogste twintig jaar.

Het gevolg is dat per 1 september 2011 ongeveer 4000 tot 5000 klasse 1-vergunningen vervallen. Het aantal klasse 2-inrichtingen waarvan de vergunning per 1 september 2011 zou vervallen, mag in evenredigheid met de verhouding tussen het aantal klasse 1- en klasse 2-inrichtingen op ongeveer 13.000 worden geschat.

Het is volgens de minister zonder meer duidelijk dat de betrokken overheidsdiensten, inclusief de diensten van gemeenten en provincies, niet opgewassen zijn tegen de taak om in 2010-2011 een dergelijk aantal extra dossiers inzake hervergunningsaanvragen te verwerken binnen de in het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning (VLA-REM) voorziene korte adviestermijnen van zestig dagen in eerste aanleg en dertig dagen in tweede aanleg. De exploitanten zouden hierdoor gedurende een lange periode in rechts-onzekerheid komen te verkeren over de toelaatbaarheid van de verdere exploitatie en de eventuele nieuwe investeringen die ze willen uitvoeren. Mede in het licht van de huidige economische situatie is volgens de minister echter elke bijkomende rechtsonzekerheid te vermijden. Ook de toezichthoudende overheden zullen in de uitoefening van hun taken worden geconfronteerd met onduidelijke situaties rond de illegaliteit van de verdere exploitatie van deze inrichtingen en de maatregelen die ze daar tegenover kunnen plaatsen. Anderzijds moet de overheid er ook zorg voor dragen dat de vergunningenpiek geen afbreuk doet aan het doel van de milieuvergunning, met name de bescherming van de mens en het leefmilieu. Een te hoog aantal dossiers mag allerminst aanleiding geven tot een onzorgvuldige adviesverlening en afweging van de toelaatbaarheid van de inrichtingen.

Om de nadelige gevolgen van de vergunningenpiek in te perken, werden door de Vlaamse overheid in het verleden al enkele maatregelen genomen. De minister verwijst daarbij vooral naar het decreet van 19 mei 2006 houdende diverse bepalingen inzake leefmilieu en energie. Conform dit decreet kunnen exploitanten van inrichtingen met een vergunning die ten laatste op 1 september 2011 verstrijkt, een vergunningsaanvraag indienen tot achtenveertig maanden voor het verstrijken van de oorspronkelijke vergunningstermijn. Tot op dat ogenblik kon in principe de aanvraag tot hernieuwing van de milieuvergunning slechts worden ingediend tussen de achttiende en de twaalfde maand voor het verstrijken van de vergunningstermijn. Deze decreetwijziging bood aan de exploitanten de mogelijkheid te anticiperen op het verval van hun milieuvergunning. Men moet echter vaststellen dat slechts een zeer beperkt aantal van de exploitanten gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid om vervroegd een vergunningsaanvraag in te dienen. Op 1 september 2009 waren er slechts enkele honderden aanvragen ingediend voor de hernieuwing van de vergunning van inrichtingen die in de klasse 1 zijn ingedeeld en waarvoor de vergunning verstrijkt op 1 september 2011.

Een tweede maatregel was de beslissing van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 dat er, in afwachting van een structurele oplossing, vijf voltijdsequivalenten voor een jaar konden worden aangeworven bij de afdeling Milieuvergunningen van het Departement LNE.

Wat de verdere aanpak van de vergunningenpiek betreft, verwijst de minister naar het Vlaams Regeerakkoord 2009-2014, dat het volgende vooropstelt: “We zorgen voor een oplossing voor de milieuvergunningenpiek via een aanpassing van het Milieuvergunningendecreet”. In uitvoering van het regeerakkoord werkt de minister dan ook met haar administratie aan een oplossing voor de vergunningenpiek.

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* begrijpt uit het antwoord van de minister dat het Milieuvergunningendecreet zal worden aangepast. Wat is de bedoeling van die decreetswijziging? Wanneer verwacht de minister de piek? Indien dat in 2011 is, begint de tijd te dringen aangezien de bedrijven de vernieuwing tijdig moeten aanvragen. Waarom wachten zoveel bedrijven met het aanvragen van een nieuwe vergunning. Is dit te wijten aan de lange procedures?

De heer *Karlos Callens* suggereert dat de minister de steden en gemeenten moet aanmoedigen om de inrichtingen die een nieuwe vergunning nodig hebben ertoe aan te zetten die sneller aan te vragen. De gemeente Ardooie heeft een brief gestuurd aan de houders van milieuvergunningen om hen daarop te wijzen. De minister zelf wijst op de moeilijkheden die de gemeenten zullen ondervinden om het grote aantal aanvragen tot hernieuwing te verwerken. De heer Callens stelt daarom voor om een overgangsperiode van bijvoorbeeld een jaar in te voeren. Het is voor de gemeenten ook niet haalbaar om voor enkele maanden een extra milieuambtenaar aan te werven. De vraag naar dergelijke ambtenaren zal op dat ogenblik ook groter zijn dan het aanbod.

De *minister* antwoordt dat de mogelijkheid die in 2006 bij decreet werd gecreëerd om de vernieuwing van de vergunning vroeger aan te vragen geen verplichting voor de bedrijven inhield. Via koepelorganisaties en bedrijfsfederaties werden de bedrijven wel geattendeerd op die mogelijkheid. De minister noteert de suggesties om de gemeenten nog eens te herinneren aan de mogelijkheid die de vervroeging van de aanvraagtermijn biedt om de piek op te vangen.

De bedoeling van een nieuwe wijziging van het Milieuvergunningendecreet is inderdaad om de aanvragen meer te spreiden in de tijd. Uiteraard mag daarbij de bescherming van de mens en het leefmilieu niet in het gedrang komen. De technische details moeten nog worden uitgewerkt.

Uit contacten met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven blijkt volgens de minister dat bedrijven vaak niet geneigd zijn om de vernieuwing vroeger aan te vragen omdat ze vrezen dat de nieuwe milieuvergunning strengere voorwaarden zal opleggen of zal worden geweigerd. Wellicht vrezen sommige ook dat een aanvraag buiten de piek grondiger zal worden bekeken dan tijdens de drukke aanvraagperiode.

9. Andere thema's

Uitgaven milieubeleidsplan

Mevrouw *Tine Eerlingen* stelt vast dat op het begrotingsartikel voor uitgaven met betrekking tot de uitvoering van het milieubeleidsplan 1997-2002 (LC1206BC) nog een bedrag van 228.000 euro wordt uitgetrokken voor het betalen van facturen. Zijn er na 2010 nog kosten te verwachten, want het milieubeleidsplan is inmiddels al een hele tijd afgelopen?

Namens de *minister* wordt geantwoord dat het gaat om projecten met een lange looptijd. Daarom wordt nog in ordonnanceringskredieten voorzien.

Geluid

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* stelt vast dat op de begroting van het Departement LNE 52.000 euro wordt uitgetrokken voor de groeiende financiële behoeften voor het beleid in zake geluid (LC118 1211). Het lid verwijst naar de eerdere werkzaamheden van de commissie over het thema geluid. Wat is de stand van zaken van de omzetting van de Europese richtlijn Omgevingslawaai? Wordt het tijdschema gevolgd?

Er wordt ook in 10.000 euro voorzien voor gemeenten die een actief geluidsbeleid wensen te voeren. De minister wil hiermee apparatuur voor geluidsmeting subsidiëren. Hoe zal de verdeling van de subsidies gebeuren? Wat verwacht de minister van de betrokken gemeenten?

De *minister* verwijst naar de geluidsbelastingkaarten die op het einde van de vorige legislatuur werden opgesteld. De geluidsactieplannen zijn nu in openbaar onderzoek. Daaraan zijn maatregelen gekoppeld die uiteraard ook investeringen zullen vragen. Die investeringen kunnen ook voor rekening van andere beleidsdomeinen zijn, zoals de aanpassing van het wegdek of het plaatsen van geluidsschermen die op het budget Openbare Werken gebeuren.

De 10.000 euro wordt in de begroting ingeschreven in functie van de aanschaf van sonometers door gemeenten. Dat kan in het kader van het besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de modaliteiten voor de subsidiëring van de aankoop van apparatuur voor geluidsmetingen door provincie- en gemeentebesturen, dat dateert van 24 maart 1993. Elk jaar worden hier nog een beperkt aantal aanvragen voor ingediend.

KINT

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* stelt dat de Vlaams Belangfractie tevreden is dat er geen kredieten meer worden ingeschreven voor het Koninklijk Instituut voor het Duurzame Beheer van de Natuurlijke Rijkdommen en de Bevordering van Schone Technologie (KINT). Kan de minister de stand van de juridische procedures verduidelijken?

De *minister* bevestigt dat gezien de stopzetting van de vzw KINT voor 2010 niet in een dotatie wordt voorzien. Ze heeft ook vernomen dat er juridische stappen zouden worden gezet maar er werd nog geen dagvaarding betekend.

Natuurlijke rijkdommen

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* stelt vast dat de kredieten op de basisallocatie voor onderzoeken in het kader van de uitvoering van een duurzaam oppervlaktedelfstoffenbeleid, de ondergrondse aardkundige structuur en de ondergrond in Vlaanderen (LC112 1211) worden herschikt, waardoor geologisch onderzoek en geologische kartering een jaar worden uitgesteld. Anders is het met het geologisch onderzoek met betrekking tot geothermie. Uiteraard is het heel belangrijk dat wordt ingezet op mogelijke nieuwe energiebronnen. Maar is het ene onderzoek niet aanvullend aan het andere? Kan geologisch onderzoek los gebeuren van onderzoek naar geothermie?

De *minister* bevestigt dat het onderzoek los van elkaar kan gebeuren. Ze zal een uitgebreid antwoord op deze vraag aan het verslag laten toevoegen.

ECOdomusprijs

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* vraagt waarom 6000 euro voor de ECOdomusprijs wordt uitgetrokken op de leefmilieubegroting. Moet het beleidsdomein Wonen die prijs niet financieren?

De *minister* antwoordt dat het Ecodomusproject wel degelijk tot haar bevoegdheid behoort. Nieuwe technologieën kunnen ook vanuit Leefmilieu worden ondersteund.

Milieu en Gezondheid

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* beoordeelt het positief dat een nieuw opvolgings-systeem wordt uitgewerkt voor het begeleiden en sturen van het Steunpunt Milieu en Gezondheid. Uiteraard moeten daarvoor de nodige kredieten worden uitgetrokken.

III. INDICATIEVE STEMMING

Het aan de commissie toegewezen gedeelte Leefmilieu en Natuur van de derde begrotingscontrole 2009 en de begroting 2010 wordt aangenomen met 7 stemmen tegen 3.

B. DEEL RUIMTELIJKE ORDENING – BEVOEGDHEDEN VAN DE HEER PHILIPPE MUYTERS, VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN, BEGROTING, WERK, RUIMTELIJKE ORDENING EN SPORT

I. TOELICHTING DOOR DE MINISTER**1. Kredieten Ruimtelijke Ordening in de begroting 2010**

Minister *Philippe Muyters* geeft eerst een toelichting bij de kredieten voor het beleidsveld Ruimtelijke Ordening in de begroting 2010. Nadien zal hij de evolutie van de apparaatkredieten en beleidskredieten toelichten in vergelijking met de aangepaste begroting 2009.

(1000 euro)

Begroting 2010					
	<i>NKG</i>	<i>GVK</i>	<i>GOK</i>	<i>VRK</i>	<i>MAC</i>
Programma					
NA Apparaatkredieten	40.212	4.703	4.329		
ND Ruimtelijke Ordening	4.248	19.551	19.356	5.000	0

NGK: niet-gesplitst krediet

GVK: gesplitst vastleggingskrediet

GOK: gesplitst ordonnanceringskrediet

VRK: variabele kredieten

MAC: vastleggingsmachtigingen

De apparaatkredieten van het beleidsveld Ruimtelijke Ordening betreffen alle wedden, werkingskosten, investeringen en informatie- en communicatietechnologie (ICT) van:

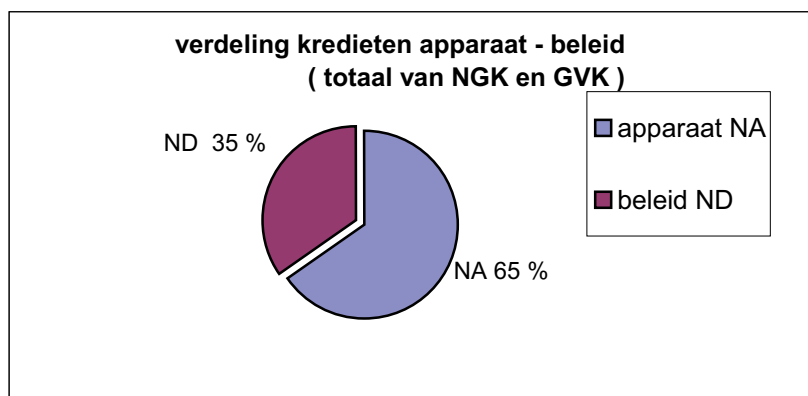
- het Departement Ruimtelijke Ordening, Wonen en Onroerend Erfgoed (RWO);
- het intern verzelfstandigd agentschap (IVA) Inspectie RWO;
- het IVA Ruimtelijke ordening en Onroerend Erfgoed Vlaanderen;

- de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid, de opvolger van de Hoge Raad voor het Herstelbeleid;
- de Vlaamse Commissie voor Ruimtelijke Ordening (VLACORO);
- de Raad voor Vergunningsbetwistingen;
- de Strategische adviesraad Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed (SARO).

De apparaatkredieten van de IVA Wonen Vlaanderen en de Vlaamse Woonraad zijn niet in deze cijfers opgenomen.

De minister laat nog opmerken dat de budgetten van het Departement RWO en agent-schap Inspectie RWO ook worden aangewend voor de beleidsvelden Wonen en Onroerend Erfgoed. Het budget voor de SARO wordt ook gebruikt voor beleidsveld Onroerend Erfgoed.

Uit de onderstaande tabel blijkt dat ongeveer twee derde van de middelen gaat naar apparaatkredieten en een derde naar beleidskredieten.

1.1. Apparaatkredieten (programma NA)

Evolutie programma apparaatkredieten

(1000 euro)

	NGK	GVK	GOK	VRK	MAC
2de BC 2008	36818	3478	3108	0	0
BO 2009	40217	5279	4905	0	0
3de BC 2009	40664	5542	5168	0	0
BO 2010	40212	4703	4329	0	0

BC: begrotingscontrole

BO: begrotingsontwerp

Er is een toename van het budget voor apparaatkredieten van 2008 naar 2009. Die is voornamelijk te verklaren door bijkomende ICT, personeel, investerings- en werkingsbudgetten voor de realisatie van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening en het Grond- en pandendecreet. Een andere verklaring is de responsabilisering van de vraagzijde in het kader van het nieuwe outsourcingcontract. Een deel van de middelen en kosten worden nu doorgeschoven naar de verschillende beleidsdomeinen (437.400 euro).

Er is daarentegen een daling van het budget apparaatkredieten van 2009 naar 2010. De volgende tabel toont de besparingsmaatregelen die deze daling verklaren.

Lineaire besparingen 2010 op apparaatkredieten

(1000 euro)

Pro- gramma	besparing op index aug/08	nulindex van niet- Loonge- bonden Kredieten 2009	Besparing Apparaat Kredieten	besparing faculta- tieve subsidies	besparing commu- nicatie	bespa- ring consul- tancy	
NA	-328	-115	-1342	0	0	0	-1785

Er zal in 2010 voor in totaal 1.785.000 euro worden bespaard op apparaatkredieten. Volgens de minister gaat het vooral om lineaire maatregelen:

- vanaf 2009 moet elke entiteit de endogene groei, dat is de toename van de wedden door geldelijke anciënniteit en functionele loopbaan, zelf financieren;
- voor de financiering van de indexsprong, die plaatsvond in augustus 2008, wordt slechts 100/213 van het volledige budget aan de entiteiten uitgekeerd. Het resterende saldo moet elke entiteit zelf dragen op haar weddenkredieten;
- de niet-loongebonden kredieten worden in 2009 met 2 percent gedesindexeerd. Deze desindexatie wordt doorgetrokken vanaf 2010;
- wat de apparaatkredieten betreft wordt er in 2010 2,5 percent bespaard op de loonkredieten en 5 percent op de werkingskredieten;
- op de facultatieve subsidies wordt er 5 percent bespaard in 2010;
- ook op de gereguleerde en semi-gereguleerde subsidies wordt er een besparing van 2 percent doorgevoerd vanaf 2010;
- de kredieten voor communicatie en consultancy worden met 20 percent verminderd vanaf 2010.

1.2. Beleidskredieten (programma ND)

Evolutie programma beleidskredieten

(1000 euro)

	NGK	GVK	GOK	VRK	MAC
2de BC 2008	9508	19374	20571	4000	5050
BO 2009	7523	19513	19192	5000	2600
3de BC 2009	6974	19559	19364	5000	2499
BO 2010	4248	19551	19356	5000	0

De minister vergelijkt de niet-gesplitste kredieten van de tweede begrotingscontrole 2008 met de voorliggende begroting 2010. Er is een afname van deze kredieten met 5.360.000 euro. Die afname is voornamelijk te wijten aan:

- de dotatie aan de dienst met afzonderlijk beheer Grondfonds (min 2.322.000 euro). De Vlaamse overheid heeft tot nu toe de te betalen planschadevergoedingen kunnen beperken bij de gerechtelijke procedures, waardoor de dotatie al in de begroting 2009 kon worden verminderd;

- de dotatie aan het Rubiconfonds. Bij de tweede begrotingsaanpassing 2008 was er nog een dotatie van 2.550.000. In de begroting 2010 is die naar tot herleid;
- de lineaire besparingsmaatregelen (min 257.000 euro).

De variabele kredieten getoond in de tabel zijn uitgaven voor de bestrijding en voorkoming van leegstaande en/of verwaarloosde bedrijfsruimten. De ontvangsten waarmee deze uitgaven worden gefinancierd zijn afkomstig van de leegstandsheffingen op bedrijfsruimten.

De vastleggingsmachtigingen hebben betrekking op het Rubiconfonds. Het hoge bedrag van het Rubiconfonds in 2008 is volledig toe te wijzen aan het verhogen van de geïndexeerde vastleggingsmachtiging 2008 met de vastleggingsmachtiging van 2007. Voor 2010 is het Rubiconfonds op nul gezet.

Lineaire besparingen 2010 op beleidskredieten

(1000 euro)

Pro- gramma	bespa- ring op index aug/08	nulin- dex van niet- loonge- bonden kredie- ten 2009	nulin- dex van niet- loonge- bonden kredie- ten 2010	bespa- ring appa- raat kredie- ten	bespa- ring facul- tatieve Subsidie	bespa- ring semi geregl. en geregl subs.	bespa- ring com- muni- catie.	bespa- ring con- sul- tancy	totaal
ND		-203	0	-43	-25	-7	-122	-142	-542

De minister gaat niet verder in op de besparingen in 2010 op de beleidskredieten. Ook hier werden lineaire besparingen toegepast, voor een totaalbedrag van 542.000 euro.

2. Begroting en beleidsnota Ruimtelijke Ordening

Wat de koppeling tussen de begroting en de beleidsnota betreft, verwijst minister Muyters naar het Vlaamse regeerakkoord. Er zal worden gestreefd naar een koppeling van de financiële cyclus en de beheerscyclus. De minister citeert uit het hoofdstuk IV – Een slagkrachtige overheid, 3. Financieel beheer gericht op zuinigheid en transparantie: “We zorgen voor een functionele afstemming van de instrumenten, documenten en procedures die worden gebruikt in de financiële cyclus (begroting, boekhouding en audit), van de contractcyclus (beheersovereenkomst, uitvoeringsopvolging, evaluatie) en van de beleidscyclus (beleidsvoorbereiding, -uitvoering en -evaluatie). De beleidseffecten (outcomes) per beleidsdomein zijn de drijvende indicatoren. De outputs van de agentschappen en departementen moeten daarmee samenhangen en moeten verankerd zijn in de beheersovereenkomst.”.

Elke basisallocatie wordt in de begroting gelinkt aan één beleidslijn. Sommige basisallocaties dragen echter ook bij tot andere beleidslijnen. Dit is ook logisch, gezien de beleidslijnen zelf ook verbonden zijn met elkaar.

In het nieuwe softwaresysteem voor de financiële administratie (Orafin 2010) is ook een module analytische boekhouding voorzien. Dit zal toelaten om later ook de apparaatkredieten te koppelen aan de beleidslijnen van de beleidsnota RO.

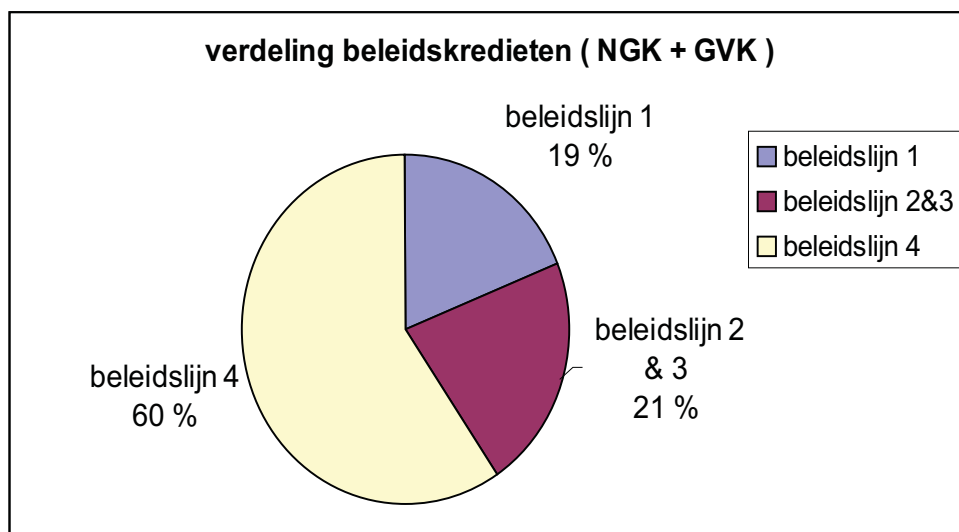
De volgende tabel geeft de verdeling van de beleidskredieten over de beleidslijnen in de begroting 2010.

Begroting 2010: verdeling beleidskredieten

(1000 euro)

	NGK	GVK	GOK	VRK	MAC
Uitvoering en KT herziening RSV I (beleidslijn 1)	1.536	2.987	2.344	0	0
Lange termijn ruimtelijk beleid:	582	4.524	4.524	5.000	0
LT ruimtelijk beleidsplan (Beleidslijn 2)	352	269	269	0	0
Prioritaire inhoudelijke accenten (Beleidslijn 3)	230	4.255	4.255	5.000	0
Herdenken en vereenvoudigen instrumentarium (Beleidslijn 4)	2.130	12.040	12.488	0	0

Procentuele verdeling kredieten per beleidslijn

2.1. Eerste beleidslijn: Continuïteit in het beleid

De eerste beleidslijn betreft de continuïteit in het beleid met de uitvoering en kortetermijnherziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV). De minister wil verder inzetten op de effectieve uitvoering van het RSV en de kortetermijnherziening afronden.

Evolutie vastleggingskredieten beleidslijn 1: continuïteit in het beleid

(1000 euro)			Krediet 2 BC 2008	krediet BO 2009	krediet 3 BC 2009	krediet BO 2010
ND 4371	strategische projecten uitvoering RSV		3322	2669	2600	2300
ND 4174	dotatie OC ANB groenpool		180	0		
ND 4110	dotatie DAB grond-fonds		3215	1048	1000	893
ND 1232	studies betreffende RO kosten voor goedkeuring uitv. plan		784	708	849	687
ND 1271	subsidie vereniging ruimte & planning		451	460	453	353
ND 3306	werkingskosten IVA RO VI.		116	116	116	110
ND 1272	werkingmiddelen VLACORO		90	91	90	90
ND 1204	aankoop allerhande machines		44	65	46	46
ND 7472	dotatie Rubicon		44	45	44	44
ND 4111	vastleggingsmachtiging Rubicon		2550	2550	2449	0
ND 9911			5050	2600	2499	0

In de tabel zijn enkel de niet-gesplitste en gesplitste vastleggingskredieten opgenomen en de vastleggingsmachtiging van het Rubiconfonds.

Naast de lineaire maatregelen zijn er bijkomende besparingen in 2010. Er wordt 300.000 euro bespaard op strategische projecten in uitvoering van het RSV (ND4371C) en 100.000 euro op allerhande kosten verbonden aan de goedkeuringsprocedure van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (GRUP). De dotatie en de vastleggingsmachtigingen voor het Rubiconfonds worden in 2010 op nul euro gezet.

2.2. Tweede beleidslijn: ontwikkeling van een nieuw strategisch ruimtelijk beleidsplan

De tweede beleidslijn betreft de ontwikkeling van een nieuw strategisch langetermijnruimtelijkbeleidsplan met planhorizon 2020 en doorkijk tot 2050. Dat zal gebeuren door de evaluatie van de structuurplanning en van het RSV I en de ontwikkeling van planning met scenario's. Dit onderwerp kan nog uitvoerig aan bod komen bij de bespreking van de beleidsnota Ruimtelijke Ordening. De vastleggingskredieten voor de tweede beleidslijn blijven min of meer gelijk.

Evolutie vastleggingskredieten beleidslijn 2: De ontwikkeling van een nieuw strategisch langetermijnruimtelijkbeleidsplan

			Krediet 2 BC 2008	krediet 2009	krediet 3 BC 2009	krediet BO 2010
ND 1207	project langetermijnvisie RSV		356	269	269	269
ND 3305	subsidie steunpunt Ruimte en Wonen		353	360	359	352

2.3. *Derde beleidslijn: Prioritaire inhoudelijke accenten*

De derde beleidslijn betreft de prioritaire inhoudelijke accenten. De minister noemt de volgende accenten:

- de versterking van Vlaamse creatieve steden en van een vitaal platteland;
- het beschermen en versterken van de open ruimte, landbouw, natuur en bos;
- investeringen mogelijk maken door ruimte om te ondernemen;
- Vlaanderen als slimme draaischijf voor vervoer en logistiek;
- een ruimtelijk beleid gericht op duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit.

Evolutie vastleggingskredieten beleidslijn 3: Prioritaire inhoudelijke accenten

		Krediet 2 BC 2008	krediet 2009	krediet 3 BC 2009	krediet BO 2010
ND 0190	Subsidies bestrijding leegstand	4000	4000	5000	5000
ND 5105	sanering leegstaande bedrijfsruimten	2080	4297	4255	4255
ND 1208	communicatiekosten	368	288	288	230
ND 4373	opmaak leegstandregister		316	0	0
ND 5106	Sanering bedrijventerrein	1800	0	0	0

De vastleggingskredieten voor de subsidies ter bestrijding van leegstand en sanering van leegstaande bedrijfsruimten blijven constant. De kredieten voor communicatie dalen overeenkomstig de afspraken inzake besparingen.

Wat betreft het schrappen van de kredieten voor de opmaak van het leegstandregister (ND4373), vermeldt de minister dat er in 2009 een eenmalige overheveling is naar het artikel NA7489C voor aankopen en investeringen informatica in het beleidsdomein RWO, voor het opzetten van een gezamenlijk systeem. Dat bestaat uit een uniek geoloket (portaal) waarin alle informatie inzake leegstand en dergelijke wordt bijgehouden, gekoppeld aan een specifiek dossierafhandelingsysteem. In 2010 blijven de kredieten op nul staan. Vanaf het begrotingsjaar 2010 staat het agentschap Wonen Vlaanderen in voor de vergoeding aan de gemeenten voor de aanmaak van het leegstandsregister. Het budget verschuift dus van programma Ruimtelijke Ordening ND naar programma Wonen NE.

De kredieten voor de sanering van bedrijventerrein (ND5106D) betreffen de uitgaven voor de sanering van het bedrijventerrein Balmatt in Mol.

2.4. *Vierde beleidslijn: Herdenken en een vereenvoudiging van het instrumentarium*

Evolutie vastleggingskredieten beleidslijn 4: Herdenken en een vereenvoudiging van het instrumentarium

		Krediet 2 BC 2008	krediet 2009	krediet 3 BC 2009	krediet BO 2010
ND 1102	toelagen stedenbouwkundige ambtenaren	121	21	21	21
ND 1202	lidmaatschap verenigingen	2	1	1	1
ND 1206	werkingskosten Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid	81	90	90	90
ND 3304	organisaties doorwerking RO	60	60	5	22

		subsidies intergewestelijke en internationale projecten	167		0	0
ND	4020					
ND	4021	subsidies Rijn Schelde Delta	60	63	64	61
ND	4320	subsidies aan gemeenten	4098	4832	3697	3634
		Herstelfonds	8490	8686	9837	10341

De subsidies aan gemeenten dalen in 2010 met 63.000 euro ten aanzien van de derde begrotingscontrole 2009. Het betreft subsidies aan gemeenten voor:

- de opmaak van het eerste vergunningenregister en het eerste plannenregister (plus 230.000 euro op basis van het aantal verwachte subsidieaanvragen);
- de opleiding en de betaling van de gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaren (min 50.000 euro bijkomende besparing naast lineaire maatregelen);
- de opmaak van gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen en gemeentelijke plannen van aanleg (min 230.000 euro volgens verwachte subsidieaanvragen);
- de opmaak en actualisatie van de inventaris van onbebouwde percelen (min 13.000 euro bijkomende besparing).

II. BESPREKING

1. Algemeen

Transparantie van de begroting

De heer *Lode Ceyssens* start met een algemene opmerking bij de opmaak van de begroting 2010. De nieuwe begrotingsmethodiek, die in het kader van Beter Bestuurlijk Beleid wordt toegepast en die een opdeling per entiteit inhoudt, maakt de begroting onleesbaar. Die opdeling per entiteit maakt de begroting misschien eenvoudiger te hanteren voor de leidende ambtenaren, maar voor het parlement is de begroting niet transparant. De volksvertegenwoordiger die wil weten hoeveel middelen er binnen een bepaald beleidsdomein beschikbaar zijn voor een specifiek thema, moet nu voor elke mogelijk entiteit nagaan of en hoeveel kredieten er voor ingeschreven zijn. Het lid roept op om in de toekomst de transparantie voor de volksvertegenwoordigers te verbeteren.

Minister *Philippe Muyters* antwoordt dat de begrotingstructuur 2010 verschilt ten opzichte van de begrotingstructuur 2009 op twee punten. Ten eerste hebben de basisallocaties in 2010 een nieuwe codering gekregen. Ten tweede zijn de basisallocaties geclusterd per entiteit en niet langer per programma, waar programma ND Ruimtelijke Ordening er één van is. Wat het eerste verschil betreft, is er door de administratie een conversietabel uitgewerkt, die de coderingen van de basisallocaties 2009 koppelt aan de nieuwe coderingen van de basisallocaties 2010.

De heer *Lode Ceyssens* meent dat het gebrek aan transparantie door de opdeling in entiteiten niet kan worden opgelost door een conversietabel bij te voegen. Het uitgangsprincipe moet zijn dat een begroting op een heldere manier toont welke beleidsopties er worden genomen. Het lid verwacht voor de volgende begroting een ernstige inspanning om de leesbaarheid te verbeteren en de beleidskeuzes te verduidelijken.

De minister begrijpt deze reactie, maar stelt dat de bundeling per entiteit voortvloeit uit de afspraken gemaakt in het kader van Beter Bestuurlijk Beleid. Verder gebeurden er wijzigingen voor de Orafin-toepassing, met als uitgangspunt dat de begroting en de boekhouding identieke codes moeten gebruiken. De minister zal nagaan of er nog vereenvoudigingen kunnen gebeuren met het oog op de leesbaarheid.

Ruimtelijke Ordening en Wonen

Mevrouw *Mercedes Van Volcem* stelt dat Ruimtelijke Ordening in de eerste plaats een beleidsmatige aanpak veronderstelt, over verschillende beleidsdomeinen heen, en minder een budgettaire aangelegenheid. De discussie zal dus vooral worden gevoerd naar aanleiding van de beleidsnota.

Het lid betreurt dat het beleidsveld Wonen is losgekoppeld van Ruimtelijke Ordening, waardoor ook de kredieten voor deze bevoegdheden werden opgesplitst. Het samenhouden van RO en Wonen was vanuit het oogpunt van afstemming van het beleid te verkiezen geweest. De minister van Ruimtelijke Ordening beschikt voor beide bevoegdheden over belangrijke hefboomen in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening en het Grond- en pandendecreet. Het beleidsveld Wonen wordt nu vooral een bevoegdheid voor het toekennen van premies en het creëren van randvoorwaarden, terwijl de instrumenten inzake stimuleren en sanctioneren beter in de Ruimtelijke Ordening kunnen worden gekaderd.

2. Bestemmingswijzigingscompensatie

De heer *Lode Ceyssens* stelt dat de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening en het Grond- en pandendecreet op 1 september 2009 in werking zijn getreden. In de begroting staan diverse basisallocaties die verwijzen naar beleidskeuzes uit het Grond- en pandendecreet, bijvoorbeeld de kredieten voor specifieke bijdragen aan provincies en gemeenten, Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn, openbare instellingen en besturen voor de uitvoering van een grond- en pandenbeleid en allerhande uitgaven hieraan verbonden (NC0 ND 017 4332). Een van de budgettaire aspecten van het grond- en pandenbeleid is echter de bestemmingswijzigingscompensatie. Een bestemmingswijzigingscompensatie is een gewestelijke, perceelsgebonden, financiële en subsidiaire compensatie van kapitaalschade ten gevolge van (1) een gewestelijk, provinciaal of gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan dat een zone die onder de categorie van gebiedsaanduiding “landbouw” valt, omzet naar een zone die onder de categorie van gebiedsaanduiding “reservaat en natuur”, “bos” of “overig groen” valt; (2) een plan van aanleg dat een agrarisch gebied omzet naar een groengebied, een bosgebied of een parkgebied (artikel 6.2.1 van het Grond- en pandendecreet). Het decreet regelt gedetailleerd hoe dit moet worden gefinancierd. Er staat duidelijk in het decreet gestipuleerd dat de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) verantwoordelijk is voor de uitvoering van het decreet en dat de Vlaamse overheid in een speciale dotatie moet voorzien ten gunste van de VLM om de compensatie te kunnen uitbetalen.

De heer Ceyssens vindt deze dotatie niet terug in de begroting Ruimtelijke Ordening. In de begroting Leefmilieu en Natuur worden wel middelen uitgetrokken voor de gebruikersschadevergoeding, die samen met de bestemmingswijzigingscompensatie werd ingevoerd door het decreet houdende vaststelling van een kader voor de gebruikerscompensatie bij bestemmingswijzigingen, overdrukken en erfdienstbaarheden tot openbaar nut. Beide vergoedingen werden gelijktijdig ingevoerd omdat ze aan elkaar zijn verbonden. Het is moeilijk hierop vooruit te lopen, maar het lid gaat ervan uit dat de gebruikersschadevergoeding minder zal worden aangesproken dan de bestemmingswijzigingscompensatie. Kan de minister verduidelijken waarom geen kredieten werden ingeschreven?

De *minister* antwoordt dat de VLM onder de bevoegdheid van de minister van Leefmilieu en Natuur valt. De kredieten voor de VLM moeten dus in het deel Leefmilieu en Natuur van de begroting worden terug gevonden.

De heer *Lode Ceyssens* repliceert dat op het einde van de vorige legislatuur werd afgesproken dat de VLM weliswaar belast zou worden met het uitbetalen van de bestemmingswijzigingscompensatie of kapitaalschade, maar dat de compensatie vanuit Ruimtelijke Ordening zou worden gefinancierd. Acht de minister zich niet gebonden door die afpra-

ken? Merkwaardig is dat er op de begroting Leefmilieu wel in middelen wordt voorzien voor de gebruikersschadecompensatie. Die zou dan wel door de VLM kunnen worden uitbetaald terwijl dat voor de bestemmingswijzigingscompensatie niet het geval is.

Het lid vindt nergens in de begroting middelen terug die het betalen van die compensatie mogelijk zou maken. Nochtans kan die verschuldigd zijn voor ruimtelijke uitvoeringsplannen die op 1 september 2009 nog niet werden goedgekeurd door de plenaire vergadering van de betrokken overheden. Na definitieve goedkeuring beschikt de kapitaalschadecommissie over een beperkte periode om een definitief verslag op te stellen. Het zou van goed bestuur getuigen daarvoor middelen in te schrijven in de begroting 2010 en niet te wachten met het betalen van de compensatie.

Mevrouw *Tinne Rombouts* sluit zich hierbij aan en zegt de zorg te delen dat de compensatie op een correcte manier kan worden betaald.

De *minister* antwoordt dat hij niet op de hoogte is van de afspraken waaraan de heer *Ceyssens* refereert. Hij zal hierover overleg plegen met de minister van Leefmilieu en Natuur.

Mevrouw *Tinne Rombouts* dringt aan op dit overleg en op een tijdige betaling, eventueel door middelen uit te trekken bij de begrotingscontrole 2010. Wat de gebruikersschadecompensatie betreft heeft ze bij de minister van Leefmilieu en Natuur alvast aangedrongen op een tijdige opstelling van de lijst met rechthebbenden zoals die uit goedkeuring van ruimtelijke uitvoeringsplannen voortvloeit.

De heer *Bart Martens*, voorzitter, stelt voor hier, na het overleg tussen de bevoegde minister, in de commissie op terug te komen.

De heer *Lode Ceyssens* benadrukt dat hoe dan ook middelen zullen moeten worden ingeschreven in de begroting 2010, anders kan de bij decreet opgelegde bestemmingswijzigingscompensatie niet worden betaald.

De *minister* herhaalt dat hij hierover overleg zal plegen binnen de regering. Indien compensatie verschuldigd is, moet die uiteraard worden betaald en dat kan enkel indien daarvoor ergens middelen in de begroting worden ingeschreven. Dat kan bij de begrotingscontrole gebeuren.

3. Strategische projecten en uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen

Voorafname

De heer *Lode Ceyssens* verdedigt de doelstellingen en de uitvoering van het RSV. In het kader van het RSV worden strategische projecten uitgevoerd en daarvoor worden er subsidies toegekend (NC0 NDO16 4322). Strategische projecten in het kader van het RSV zijn projecten “met een integrale en ruimtelijke invalshoek, die tot doel hebben actief bij te dragen tot de versterking van de kwaliteit van de stedelijke structuur en/of de versterking van de kwaliteit en structuur van het buitengebied, en die op korte of halflange termijn kunnen worden uitgevoerd” (Besluit van de Vlaamse Regering van 5 oktober 2007 tot bepaling van de voorwaarden voor de toekenning van subsidies voor strategische projecten ter uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen).

Het is logisch dat de minister de projectcoördinatoren ondersteunt. Ook de mogelijke steun voor de verwerving van gronden kan volgens de heer *Ceyssens* in sommige gevallen worden verdedigd. Het lid wijst echter op artikel 5 van het voormelde besluit. Dat bepaalt dat het strategische project van bovenlokaal niveau is. Het is een uitvloeisel van een ruimtelijk planningsproces van Vlaams of provinciaal niveau en de realisatie ervan levert een substantiële bijdrage aan de realisatie van de doelstellingen en ontwikkelingsperspectieven

die opgenomen zijn in het RSV. Vanuit het werkveld verneemt de heer Ceyskens echter dat er dossiers worden ingediend die als een voorafname op lopende afbakeningsprocessen in het buitengebied kunnen worden beschouwd. Het lid vraagt de minister met aandrang om voor dergelijke dossiers geen verwervingssubsidies goed te keuren. Dat zou een kaakslag zijn voor de moeilijke afbakeningsprocessen die deze regeerperiode nog moeten worden afgerond.

De *minister* antwoordt dat een strategisch project wordt geselecteerd vanuit een eigen procedure die geregeld is in het besluit van de Vlaamse Regering van 5 oktober 2007. Eén van de criteria in het besluit voor de selectie van strategische projecten is de realisatie van de visie voor de betreffende gebieden die uitgewerkt is in (diverse) planningsprocessen. Hieronder valt ook de visie uitgewerkt binnen het planningsproces voor de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur, die midden 2009 effectief voor alle buitengebiedregio's is afgerond.

Dit betekent volgens de minister dat de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen in het kader van de afbakening van het buitengebied perfect kan kaderen in de uitvoering van een strategisch project. Binnen de gesubsidieerde strategische projecten zal er dus – indien van toepassing – afgestemd worden met de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen. Zo kunnen de resultaten van de op uitvoering gerichte strategische projecten de inhoud van een RUP mee bepalen.

De heer *Lode Ceyskens* herhaalt dat er op het terrein toch bezorgdheid bestaat over projecten in gebieden waar nog geen definitieve afbakening is maar er wel RUP's in voorbereiding zijn. Het zou volgens het lid bijzonder betreurenswaardig zijn moesten daar al voorafnames op de afbakening gebeuren door het verwerven van gronden in het kader van strategische projecten open ruimte.

De *minister* zegt akte te nemen van deze bezorgdheid en verder te zullen waken over een correcte uitvoering van de projecten.

Afbakening stedelijke gebieden

Mevrouw *Mercedes Van Volcem* stelt vast dat 2,3 miljoen euro wordt uitgetrokken voor strategische projecten in het kader van het RSV. Wordt de afbakening van een stedelijk gebied ook als een strategisch project beschouwd?

De *minister* antwoordt dat de afbakening van een stedelijk gebied niet kan overeenkomen met een strategisch project. De stedelijke gebieden worden immers afgebakend in uitvoering van het Vlaams ruimtelijk beleid. Hierbij staan visievorming en de doorvertaling ervan in ruimtelijke uitvoeringsplannen voorop. Een strategisch project heeft de bedoeling om dat wat wordt gepland en eventueel juridisch wordt vastgelegd binnen een RUP, op het terrein te realiseren. Het is dan ook mogelijk dat vanuit dergelijke afbakeningsprocessen strategische projecten worden geïnitieerd of dat een afstemming gebeurt vanuit de uitvoering van lopende strategische projecten.

Continuïteit van het beleid

De heer *Bart Martens* waardeert het dat de minister een overzicht heeft gegeven van de verdeling van de beleidskredieten over de beleidslijnen. Het valt het lid op dat de minste middelen (19 percent) worden uitgetrokken voor de eerste beleidslijn, met name het verder inzetten op de effectieve uitvoering van het RSV en het afronden van de kortetermijnherziening ervan. Hoewel strategische projecten ook kunnen kaderen in de derde beleidslijn, lijkt dit toch in tegenspraak met het regeerakkoord, dat stelt dat prioriteit moet worden gegeven aan de uitvoering van het RSV I. Er is nog een grote doelafstand wat de ruimtelijke balans betreft, niet alleen voor wat bedrijventerreinen betreft maar ook inzake de afba-

kening van het buitengebied, met name de doelstelling van 38.000 hectare bijkomende natuurgebieden en 10.000 ha bosgebied.

In die context zou men verwachten dat er meer middelen worden uitgetrokken. De middelen beschikbaar voor allerlei onderzoek en studies betreffende de ruimtelijke ordening en externe ondersteuning bij de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (NC0 ND005 1211) nemen echter af. In het kader van de afbakening van de open ruimte – opgedeeld in vijftien buitengebiedregio's – werd reeds heel wat onderzoek verricht en moeten nu nieuwe groene ruimtelijke uitvoeringsplannen worden opgesteld. De heer Martens begrijpt dat er moet worden bespaard, maar er moeten ook prioriteiten worden gesteld en het uitvoeren van de bestaande plannen vooraleer er nieuwe grote plannen worden gemaakt, is er daar een van.

De *minister* bevestigt uitdrukkelijk dat de uitvoering van het bestaande RSV werd opgenomen in het Vlaamse regeerakkoord, net zoals het uitwerken van een nieuwe langetermijnvisie voor Ruimtelijke Ordening in Vlaanderen.

De planningsprocessen die nodig zijn voor de uitvoering van het RSV kenmerken zich volgens de minister vooral door een grote inzet van personeel, naast het uitbesteden van studies, het organiseren van plenaire vergaderingen enzovoort. Dit betekent dat budgettair naast de beleidskredieten ook moet rekening worden gehouden met de apparaatkredieten die vandaag in belangrijke mate worden ingezet voor de uitvoering van het RSV. Het verdelen van de apparaatkredieten over de vier beleidslijnen is een volgende stap in de koppeling tussen beleidscyclus en begrotingscyclus. In de toekomst zal dit dus duidelijker kunnen worden gemaakt.

Het is echter nu al duidelijk dat een groot aandeel van de totale personeelscapaciteit – en dus apparaatkredieten – wordt ingezet voor de uitvoering van het RSV.

Wat betreft de reden voor de afname van het budget voor onderzoek en studies in het kader van de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (basisallocatie ND1232C), verwijst de minister naar de beleidsnota Ruimtelijke Ordening. Hij stelt voor de discussie bij de bespreking van die beleidsnota te voeren. Hierin stelt de minister een partnerschapsmodel voor vanuit de vastgestelde 'sectoralisering' in het ruimtelijk beleid.

4. Rubiconfonds

De heer *Lode Ceysens* vraagt de minister verder toe te lichten waarom er in 2010 geen kredieten meer worden ingeschreven in het Rubiconfonds.

Mevrouw *Valerie Taeldeman* wijst erop dat het Rubiconfonds de aanleg van diverse projecten inzake overstromingsgebieden en waterberging financiert. Waarom wordt er geen dotatie meer in de begroting geschreven? Kan de minister een overzicht geven van de projecten die in het verleden door het fonds werden gefinancierd en welke subsidies daarvoor werden toegekend?

Mevrouw *Mercedes Van Volcem* informeert of het schrappen van de dotatie aan het Rubiconfonds betekent dat er geen steun meer zal worden gegeven aan de lokale actoren die projecten uitvoeren.

Mevrouw *Liesbeth Homans* sluit zich aan bij deze vragen over het Rubiconfonds.

De heer *Bart Martens* laat opmerken dat niet alleen de dotatie wordt stopgezet, maar dat er ook geen vastleggingsmachtigingen en ordonnanceringskredieten zijn ingeschreven. Dit zou betekenen dat het saldo van de subsidies toegezegd aan de goedgekeurde projecten van gemeente- en provinciebesturen, niet meer zou kunnen worden uitbetaald in 2010.

Het Rubiconfonds werd destijds door de Vlaamse Regering opgericht naar aanleiding van de overstromingen in 2002. Bij de herziening van het decreet houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, op het einde van de vorige regeerperiode, werd het fonds bestendigd en werd uitdrukkelijk ingeschreven dat het fonds zou worden gespijsd met planbaten voortvloeiende uit de bestemmingswijzigingen via GRUP's naar bedrijventerrein.

Er zijn volgens de heer Martens overal in Vlaanderen zeer waardevolle projecten goedgekeurd en gestart die overstromingsgebieden betreffen maar ook hermeandering van waterlopen en berging, buffering, retentie en infiltratie van water. De minister heeft het voornemen een nieuw strategisch langetermijnruimtelijkbeleidsplan uit te werken waarin rekening wordt gehouden met nieuwe maatschappelijke uitdagingen. De opwarming van de aarde, met een verhoogd overstromingsrisico, is volgens de heer Martens een van die uitdagingen. In de aanloop naar de Klimaatconferentie van Kopenhagen, is dit een merkwaardig signaal van de Vlaamse Regering.

De minister kan argumenteren dat het sectoraal beleid betreft dat door andere beleidsdomeinen moet worden uitgevoerd, maar de heer Martens betwijfelt of de andere vakministers op de hoogte waren van de drooglegging van het fonds. Het lid vindt ook geen verhoging van andere begrotingsposten van andere ministers waarmee dergelijke projecten kunnen worden gefinancierd.

Er is nog 6,6 miljoen euro beschikbaar in het fonds om de reeds goedgekeurde projecten verder te betoelagen. Maar moeten er dan geen ordonnanceringskredieten voor 2010 worden ingeschreven? Nu lijkt die reserve te worden overgedragen naar 2011. De heer Martens verwacht niet dat de planbaten al extra middelen voor het fonds zullen genereren in 2010. De planbatenvergoeding is immers pas verschuldigd op het moment dat een stedenbouwkundige vergunning wordt afgeleverd en dat voor bestemmingswijzigingen opgenomen in GRUP's waarvan de voorlopige vaststelling gebeurt na 1 september 2009. Er moet na de voorlopige vaststelling nog een hele procedure worden doorlopen vooraleer er stedenbouwkundige vergunningen kunnen worden afgeleverd.

Kan de minister verduidelijken waarom geen vastleggings- en ordonnanceringskredieten werden ingeschreven? Kunnen de lokale besturen die proactief zijn opgetreden om het overstromingsrisico tegen te gaan nog rekenen op de beloofde subsidies?

De *minister* antwoordt dat het schrappen van de vastleggingsmachtiging in 2010 het resultaat is van de regeringsonderhandelingen.

Hij benadrukt verder dat alle genomen engagementen worden gehonoreerd. Dit geldt ten eerste voor de projecten die werden goedgekeurd in 2007 en 2008. Op basis van het subsidiebesluit 2009 werd door de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) op 22 juli 2009 een advies geformuleerd, om acht van de elf ontvankelijke projecten te subsidiëren vooreen totaal bedrag van afgerond 2,7 miljoen euro. Na de derde begrotingscontrole 2009 werd de vastleggingsmachtiging uiteindelijk op 2,44 miljoen euro vastgelegd. Hierdoor kunnen er zeven van de acht gerangschikte projecten worden gesubsidieerd, wat de minister ook zal goedkeuren.

Het bestaande saldo in het fonds van 6,6 miljoen euro betreft gesplitste ordonnanceringskredieten. Het is inderdaad zo dat het saldo volgens de instructies van Financiën en Begroting momenteel niet mag worden gebruikt, omdat het bij de begrotingsopmaak in het globale saldo van de Vlaamse begroting wordt meegeteld. Dit betekent echter wel dat dit saldo zal kunnen worden aangewend na een politieke beslissing om de projecten van 2007, 2008 en 2009 te kunnen betalen.

Wat betreft de middelen voor de komende jaren is het volgens minister Muylers altijd de bedoeling geweest dat de opbrengsten van de planbatenheffingen structureel zouden dienen voor de financiering van het Rubiconfonds. Omdat bij de opmaak van de begroting 2007 duidelijk was dat de operationalisering van de planbaten niet op korte termijn zou gebeuren, werd beslist om een dotatie uit de algemene uitgavenbegroting toe te kennen. Het is echter nooit de bedoeling geweest dat deze dotatie structureel zou blijven toegewezen worden aan Rubiconfonds.

De vrees dat met het op nul euro zetten van de dotatie en de vastleggingsmachtiging aan het Rubiconfonds het fonds zal worden stopgezet, is volgens de minister dus onterecht. Een ruwe raming van de planbatenheffing leert dat vanaf 2012-2013 substantiële en toenemende inkomsten te verwachten zijn. In 2012 is er een raming van de opbrengst van 270.000 euro en dat zou kunnen oplopen tot 2 miljoen euro in 2017. De minister benadrukt dat het om een eerste ruwe schatting gaat.

De minister gaat verder even in op een mogelijke toekomst van het beleid tegen overstromingen. Sinds 2003, met de invoering van de watertoets, en 2004, met de stedenbouwkundige verordening inzake hemelwaterputten, infiltratievoorzieningen, buffervoorzieningen en gescheiden lozing van afvalwater en hemelwater, bestaat binnen ruimtelijke ordening een preventief instrumentarium ter voorkoming van overstromingen of tot inperking van de gevolgen ervan. Integraal waterbeleid – specifiek het bestrijden van overstromingen – behelst evenwel nog heel wat andere facetten die niet tot het beleidsveld Ruimtelijke Ordening behoren, en in belangrijke mate de bevoegdheden zijn van het beleidsdomein LNE. De minister wil in de toekomst dan ook bekijken onder welke modaliteiten deze activiteit kan worden overgedragen aan het Departement LNE. Specifiek wat betreft de keuze tot financiering van het integraal waterbeleid via de planbaten op GRUP's inzake bedrijven-terreinen, kan men volgens de minister stellen dat dit een vrij arbitraire benadering is.

Mevrouw *Michèle Hostekint* onthoudt uit het antwoord van de minister dat de aangegane engagementen zullen worden gehonoreerd, wat een geruststelling is voor de gemeenten die dergelijke projecten uitvoeren. De minister verwacht substantiële inkomsten uit de planbatenheffing vanaf 2012-2013. Maar wordt dan in 2010 en 2011 in middelen voorzien voor de uitvoering van werken ter preventie van overstromingen?

Mevrouw *Tinne Rombouts* begrijpt dat alle projecten kunnen doorgaan en dat daarvoor de nodige kredieten beschikbaar zijn, ook wat de projecten van 2009 betreft. Het lid veronderstelt dat de minister ervan uitgaat dat de GRUP's verder de procedure zullen doorlopen maar dat de inkomsten uit de planbatenheffingen pas binnen enkele jaren zullen worden gegenereerd, waardoor er voorlopig geen inkomsten voor het fonds zijn ingeschreven.

De heer *Bart Martens* is tevreden dat de minister stelt dat de engagementen uit het verleden kunnen worden nagekomen. Het lid vraagt hoe dit technisch mogelijk is zonder ordonnanceringskredieten in te schrijven. Hoe kan de administratie dan het saldo van de beloofde subsidies uitbetalen?

Wat de in 2009 ingediende projecten betreft, zegt de minister zeven van de acht door het CIW geselecteerde projecten te zullen goedkeuren. Het Besluit van Vlaamse Regering houdende vaststelling van de nadere regels betreffende de subsidiëring van projecten in het kader van het Rubiconfonds bepaalt echter dat die beslissing uiterlijk op 1 september had moeten genomen zijn. Het is dan ook logisch dat er op het terrein onrust ontstaat over de goedkeuring van projecten, mede gelet op het feit dat het CIW al op 22 juli 2009 een advies heeft geformuleerd. De heer Martens gaat ervan uit dat de beslissing dan na de uiterste datum van 1 september zal worden genomen. Maar ook dan geldt dat ordonnanceringskredieten in de begroting moeten worden ingeschreven.

Indien het fonds behouden blijft, zoals de minister stelt, is het volgens het lid ook logisch dat er in 2010 nog projecten kunnen worden ingediend en geselecteerd en dat daarvoor vastleggingskredieten worden ingeschreven. Hoe zal de minister zijn engagement dan begrotingstechnisch en juridisch nakomen?

De heer Martens erkent dat nooit werd afgesproken dat het fonds structureel een jaarlijkse dotatie zou krijgen. Maar de inkomsten uit de planbatenheffingen zullen nog enkele jaren op zich laten wachten. In 2012 worden ze op amper 270.000 euro geraamd, wat aanzienlijk minder is dan de dotatie van 2,5 miljoen euro die in het verleden werd toegekend. De bezorgdheid blijft dat het fonds in de toekomst over onvoldoende middelen zal beschikken om nieuwe projecten te financieren.

Het lid erkent tot slot dat integraal waterbeheer een gedeelde bevoegdheid is, maar de minister van Leefmilieu en Natuur heeft, in de onwetendheid over de schrapping van de dotatie aan het fonds, een lineaire besparing van 5 percent toegepast op de middelen voor subsidies van de VMM aan de lokale besturen voor herinrichting van waterlopen. Er zijn op dit ogenblik dus geen extra middelen op de LNE-begroting ter compensatie van de kredieten in het Rubiconfonds.

Minister *Philippe Muyters* herhaalt dat tijdens de regeringsonderhandelingen werd afgesproken om in 2010 de vastleggingsmachtiging voor het Rubiconfonds op nul te zetten. Het gaat dus om een beslissing van de meerderheidspartijen die de minister heeft uitgevoerd. Dat een dergelijke beslissing effecten heeft, is vanzelfsprekend. Bij de eerste budgetcontrole 2010 kan worden nagegaan hoe de engagementen uit 2007, 2008 en 2009 kunnen worden nagekomen, wanneer er een duidelijk zicht is op de bedragen die daarvoor nodig zijn.

Dat de beslissing over de in 2009 ingediende projecten niet voor 1 september werd genomen, is te verklaren door het feit dat de begrotingsonderhandelingen op dat moment nog volop aan de gang waren. In die omstandigheden, en gelet op de afspraak in de regeringsonderhandelingen om de vastleggingsmachtiging op nul te zetten, leek het wijs de beslissing uit te stellen.

De minister bevestigt dat de inkomsten uit planbatenheffingen traag zullen groeien en pas binnen enkele jaren op kruissnelheid zullen komen. Uit voorzichtigheid werden de inkomsten niet te hoog geraamd.

5. Sanering bedrijventerreinen

Mevrouw *Liesbeth Homans* informeert naar het schrappen van de kredieten voor sanering van bedrijventerreinen. Is dit niet in contradictie met de doelstelling om leegstaande bedrijventerreinen te activeren, doelstelling die de minister in de beleidsnota Ruimtelijke Ordening heeft opgenomen? Bij het activeren van bedrijventerreinen zal de minister toch stuiten op terreinen die moeten worden gesaneerd?

De *minister* antwoordt dat in de begroting 2008 in een aparte basisallocatie (ND5106D) werd voorzien voor de sanering van de site Balmatt in Mol. Omdat dit project is afgelopen, wordt vanaf 2009 op deze basisallocatie geen budget meer ingeschreven.

Op de begroting 2009 en 2010 van Ruimtelijke Ordening trekt de minister wel in totaal nog 9.255.000 euro uit voor het subsidiëren van de aankoop en/of sanering van verlaten en verwaarloosde bedrijfsruimten. Dit budget is opgenomen onder de basisallocaties ND0190D en ND5105D.

6. Leegstandsheffing

Mevrouw *Valerie Taeldeman* merkt op dat de Vlaamse steden en gemeenten vanaf 1 januari 2010 zelf verantwoordelijk worden voor inning van de leegstandsheffing. Wat zijn de minderopbrengsten voor de Vlaamse overheid? Wat is de impact op de Vlaamse begroting voor 2010?

Het was de bedoeling dat er door de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) een modelreglement voor de leegstandsheffing zou worden opgemaakt. Is dit modelreglement al besproken op de Vlaamse Regering? Kan het modelreglement worden gebruikt door de Vlaamse gemeenten? Op welke manier worden de gemeenten ondersteund in hun nieuwe taak om het leegstandsregister bij te houden? Worden er daarvoor kredieten ingeschreven?

De *minister* antwoordt dat de leegstandsheffing waarnaar door mevrouw Taeldeman wordt verwezen in het decreet Grond- en pandenbeleid is opgenomen. Deze heffing heeft betrekking op gebouwen en woningen en niet op bedrijfsruimten.

De leegstandsheffing op bedrijfsruimten behoort tot de bevoegdheid van de minister van Ruimtelijke Ordening. De leegstandsheffing op gebouwen en woningen valt onder de bevoegdheid van de minister van Wonen.

Op de vergadering van de Vlaamse Regering van 30 oktober 2009 heeft de minister vanuit zijn bevoegdheid als Vlaams minister van Financiën en Begroting een niet-bindend modelreglement voor de gemeentelijke leegstandsheffing op gebouwen en woningen meegedeeld. Dit modelreglement werd uitgewerkt door de Vlaamse Belastingdienst, het Departement Financiën en Begroting en de VVSG. Het modelreglement en de bijhorende toelichting wordt via de VVSG vrijblijvend ter beschikking gesteld van de Vlaamse steden en gemeenten.

7. Ondersteuning van gemeentebesturen

De heer *Bart Martens* stelt vast dat de subsidies aan gemeentebesturen voor het opmaken van het vergunningenregister en het register van onbebouwde percelen, het opstellen van uitvoeringsplannen, de aanwerving en opleiding van gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaren dalen. Nochtans zijn er extra uitdagingen en uitgaven voor de gemeenten, ook als gevolg van het nieuwe Grond- en pandendecreet. De gemeenten moeten bijvoorbeeld voor de onbebouwde percelen kunnen aantonen welke percelen in publiek of semi-publiek bezit zijn om activeringsbeleid te kunnen voeren. Hoe valt dit te rijmen met de dalende subsidies?

Er is ook toegezegd dat er een helpdesk zou worden opgezet om de gemeentebesturen te ondersteunen in het uitvoeren en interpreteren van de nieuwe Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening. Waar zijn de middelen daartoe in de begroting terug te vinden? De wetgeving is dermate complex dat de Vlaamse overheid de gemeenten moet ondersteunen bij het uitvoeren ervan en de extra kosten mee moet helpen dragen.

De *minister* antwoordt dat de uitdagingen die in het Grond- en pandendecreet zijn opgenomen voor de gemeenten, vooral op het beleidsveld Wonen betrekking hebben.

Enkel het register van onbebouwde percelen heeft rechtstreeks betrekking op het beleidsveld Ruimtelijk Ordening. In het kader van het Grond- en Pandendecreet is hierbij voorzien dat de gemeenten bijkomende gegevens moeten verzamelen over de onbebouwde bouwgronden en kavels die eigendom zijn van Vlaamse besturen of Vlaamse semipublieke rechtspersonen.

Voor de invoering van de bijkomende module in het register onbebouwde percelen wordt via het Besluit van de Vlaamse regering van 5 juni 2009 in de nodige extra subsidies voorzien voor het vergoeden van deze bijkomende inspanning. Voor een eerste opmaak van deze bijkomende gegevensset wordt een bedrag van 1.250 euro voorzien, aangevuld met een bijkomend bedrag voor het bijhouden van de gegevens op het niveau van de rechtspersonen zelf.

Daarenboven wordt volgens de minister ook in bijkomende middelen voorzien voor de jaarlijkse actualisatie van de gegevens vervat in deze bijkomende module. Gezien er actueel weinig zicht is op het aantal rechtspersonen dat zal moeten worden geïnventariseerd, is het moeilijk om een inschatting te maken van dit beperkte bijkomende bedrag voor het bijhouden van de gegevens op het niveau van de rechtspersonen zelf.

De minister laat hierbij ook opmerken dat in het kader van het uitbetalen van subsidies voor de opmaak van het Register Onbebouwde Percelen (ROP) – een verplichting die voor gemeenten al geldt sinds 1980 – er jaarlijks wordt vastgesteld dat er uiteindelijk minder subsidies worden uitbetaald op jaarbasis dan aanvankelijk begroot. Daarbij moet in rekening worden gebracht dat er jaarlijks een afnemend aantal gemeenten zijn die aan de verplichting voor de opmaak van het ROP dienen te voldoen. De hoogste subsidiebedragen worden immers uitbetaald naar aanleiding van de eerste opmaak van een ROP.

Door de Vlaamse Regering werd in het regeerakkoord afgesproken dat nog voor 1 september 2009 een telefonische helpdesk door de administratie zou worden opgericht waar de lokale besturen terecht kunnen met hun vragen over de nieuwe decreten. Dit initiatief diende bovendien te kaderen in de ondersteuning van de lokale besturen bij de uitvoering van de nieuwe decreten houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening en het grond- en pandenbeleid.

De minister heeft bij zijn aantreden dan ook onmiddellijk de administratie de opdracht gegeven deze helpdesk op te zetten. Daarbij heeft zijn administratie gebruik gemaakt van de bestaande infrastructuur voor informatietechnologie (IT) om een vlotte informatie-uitwisseling en -opvolging mogelijk te maken tussen de verschillende betrokken entiteiten. Dit gebeurde binnen de beschikbare IT-kredieten en -structuren van de administratie. In een toelichtingsbrief bij de operationalisering van de decreten werden de gemeenten op 23 juli 2009 geïnformeerd over de mogelijkheid om via hun aanspreekpunten bij de agentschappen R-O Vlaanderen en Wonen-Vlaanderen telefonisch vragen te stellen. Veel terugkomende vragen worden door de administratie verwerkt in een rubriek 'veelgestelde vragen' op de website www.rwo.be. Naast de vragen waarop onmiddellijk een antwoord kon worden geformuleerd door de helpdesk, werden tot op heden ongeveer 120 vragen via het IT-systeem verwerkt.

8. Handhaving

De heer *Wilfried Vandaele* verwijst naar de toenemende ontvangsten voor het Herstelfonds in de aangepaste begroting 2009 en de begroting 2010. Dat wijst er volgens het lid op dat de handhaving in goede zin evolueert. Inzake administratieve geldboeten werd in 2007 222.446 euro geboekt en in 2008 312.554 euro. Het aantal stakingsbevelen stijgt al sedert jaren. Op 15 september 2009 waren er al 815 geregistreerd, zodat het niveau van 2008 zal worden geëvenaard. Hoe meer stakingsbevelen, des te groter de kans op een doorbreking en dus op een administratieve geldboete. Tegelijkertijd worden de stakingsbevelen echter beter nageleefd, wat ook een goede ontwikkeling is.

Het valt de heer Vandaele wel op dat de ontvangsten uit dwangsommen afnemen. Het bedrag aan dwangsommen wordt in grote mate bepaald door het aantal herstellvoorstellen die jaarlijks kunnen worden uitgebracht. In 2008 werden er 1.309.000 euro aan

dwangsommen geïnd. Op 28 september 2009 was 917.000 euro geïnd. Er wordt verwacht dat het aantal herstellvorderingen in de toekomst nog verder zal dalen door de opeenvolgende wijzigingen van de regelgeving. Daar komt bij dat de Hoge Raad voor het Herstelbeleid op basis van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening de bevoegdheid krijgt om verbeurde dwangsommen kwijt te schelden. Het lid maakt zich zorgen over de handhaving en de inkomsten daaruit, vooral omdat de handhaving door de nieuwe codex grotendeels door de gemeenten zal moeten gebeuren. De heer Vandaele vreest dat de gemeenten zich liever niet met onpopulaire taken als handhaving zullen inlaten. De lokale besturen zijn er ook niet altijd voor uitgerust. Die discussie kan naar aanleiding van de beleidsnota RO verder worden gevoerd.

De heer *Johan Sauwens* bevestigt dat het aantal herstellvorderingen de laatste jaren sterk is gedaald. De periode dat bouwovertradingen daadwerkelijk en op het terrein werden hersteld, lijkt veraf. Het lid heeft de indruk dat onder de vorige minister het herstelbeleid danig werd afgebouwd. Het inhoudelijke debat daarover kan later worden gevoerd.

De heer Sauwens stelt vast dat in de begroting 2010 van het Herstelfonds een saldo van 7.177.000 euro van het vorige boekjaar wordt overgedragen. Wat gebeurt er met dit toch aanzienlijke bedrag?

De *minister* laat opmerken dat in uitvoering van het nieuwe decreet een Handhavingsplan zal worden opgesteld en stelt voor de discussie over het herstelbeleid naar aanleiding daarvan te voeren. De minister zal het antwoord op de vraag van de heer Sauwens over het saldo van het Herstelfonds aan het verslag laten toevoegen (zie bijlage 5).

III. INDICATIEVE STEMMING

Het deel Ruimtelijke Ordening van de derde begrotingscontrole 2009 en de begroting 2010 wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen tegen 1 bij 1 onthouding.

C. DEEL ONROEREND ERFGOED – BEVOEGDHEID VAN DE HEER GEERT BOURGEOIS, VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR, INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND

I. TOELICHTING DOOR DE MINISTER

1. Derde begrotingscontrole 2009

Algemeen

De heer *Geert Bourgeois*, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, licht eerst de begrotingscontrole 2009 toe.

Deze begrotingscontrole was, net als in andere beleidsdomeinen, vrij ingrijpend omwille van de besparingen. De generieke besparingen die zijn doorgevoerd betreffen het terugschroeven van de indexatie van de niet-loongebonden kredieten enerzijds en het slechts gedeeltelijk doorvoeren van de indexatie van augustus 2008 anderzijds.

Wat het programma NF Onroerend Erfgoed betreft, gaat het over een beperkte recurrente besparing van ongeveer 120.000 euro. Daarnaast moesten er in 2009 bijkomende besparingen worden doorgevoerd voor een bedrag van ongeveer 2,43 miljoen euro. Dat brengt het totaal van de besparingen voor het programma NF voor 2009 op 2,55 miljoen euro.

De bijkomende besparingen voor 2009 hebben hoofdzakelijk betrekking op eenmalige ingrepen. Het was volgens minister Bourgeois immers niet meer mogelijk om zo laat op het jaar nog ingrijpende recurrente besparingen door te voeren. De meeste besparingen worden dan ook niet doorgetrokken naar 2010.

Net zoals bij de tweede begrotingscontrole 2008 werden ook nu de betaalkredieten afgestemd op de reële betaalkalenders, wat resulteerde in een belangrijke vermindering van de gesplitste ordonnanceringskredieten bij de restauratie- en onderhoudspremies met 9,4 miljoen euro. Dit is volgens de minister geen echte besparing maar wel goed financieel beheer. Dit heeft dus geen impact op het beleid.

Herschikkingen

Er zijn een aantal herschikkingen doorgevoerd, waarvan de minister de belangrijkste zal toelichten.

De minister geeft vervolgens een overzicht van de puntsgewijze bijkomende besparingen. Het gaat om een totaal van 2,43 miljoen euro.

Er wordt 200.000 euro bespaard op allerlei uitgaven in verband met sensibilisering en communicatie (basisallocatie NF 1224 D). Er wordt ook 60.000 euro bespaard op de specifieke werkingskosten van het Agentschap Ruimtelijke Ordening-Onroerend Erfgoed Vlaanderen, in belangrijke mate ook bestemd voor studies en communicatie (NF 1272 D).

Er is een besparing van 517.000 euro op de subsidie voor crossmediale projecten ten behoeve van erfgoedzorg (NF 3312 D). Er was geen verlenging van het project en er lag ook geen concreet project meer voor. Het was dan ook duidelijk dat dit bedrag niet meer zou kunnen worden besteed.

Een bedrag van 700.000 euro wordt bespaard op de pilootprojecten onderhoud en coördinatie voor grote complexen (NF 5111 D). Dat krediet was bij de tweede begrotingscontrole van 2008 gecreëerd voor een proefproject met een globale onderhoudsenveloppe, de Vooruit te Gent. In de initiële begroting 2009 werd het krediet verhoogd tot 1 miljoen euro en dit om de aansturing van nieuwe onderhoudsenveloppes mogelijk te maken, maar ook om subsidies te geven voor complexe projecten zoals de abdij van 't Park te Leuven of de kolonie te Merksplas. De minister stelde echter op het moment van de begrotingscontrole vast dat er geen nieuwe projecten waren, noch inzake onderhoudsenveloppes, noch inzake aansturing en coördinatie van die complexe projecten. Hij besliste daarom op advies van de administratie om die aanpak eerst te evalueren en te herbekijken. Daarom kon dit krediet voor 2009 met 700.000 euro worden verminderd. Het krediet voor de Vooruit van 300.000 euro bleef daarbij overeind.

Er is een besparing van 800.000 euro op het aandeel van het Vlaamse Gewest in de onderhoudspremie voor beschermde monumenten in de privésector (NF 5302 D). De minister stelde vast dat het krediet voor de premies voor onderhoud van de beschermde monumenten in de privésector niet wordt opgebruikt. Dat was ook in 2008 het geval. De voorganger van minister Bourgeois had het betaalkrediet voor onderhoud eerst terecht bij de begrotingsopmaak opgetrokken met 2 miljoen euro en het vervolgens opnieuw in de loop van het jaar via herschikking verminderd met 2 miljoen euro. En zelfs dan was er maar een bestedingspercentage van ongeveer 72 percent. Het is dan ook de bedoeling van de minister om het premiestelsel te herzien. Hij stelt immers vast dat een stijging van het krediet voor die onderhoudspremies niet leidt tot een grotere aanwending daarvan, hoewel dat een klemtoon is die hij in zijn beleid wil leggen. Een ander resterend deel van dit krediet, namelijk 950.000 euro, heeft de minister herverdeeld ten voordele van het grote restauratieproject campus Verversdijk van het Europacollege te Brugge.

Een bedrag van 150.000 euro wordt bijkomend bespaard op de aankoop van beschermde monumenten, kosten voor onteigening van beschermde monumenten die gevaar lopen voor verval of zware beschadiging wanneer ze in het bezit zouden blijven van hun eigenaar en kosten voor het geschikt maken, de renovatie en restauratie van beschermde monumenten van het Vlaamse Gewest of van de Vlaamse Gemeenschap (NF 7101 D). Dat is het krediet voor de aanpak van de Maagdentoren te Scherpenheuvel-Zichem. Omdat er in 2009 slechts zeer beperkt werken zijn uitgevoerd, kon dit krediet zonder problemen met 150.000 euro worden verminderd. Het saldo van het krediet wordt ook herverdeeld en dit eveneens ten voordele van het restauratieproject campus Verversdijk van het Europacollege te Brugge. De minister wijst erop dat hij de omschrijving van dit begrotingsartikel NF 7101 D heeft uitgebreid waardoor het ook kan worden aangewend voor archeologische artefacten. Op die manier creëert de minister de mogelijkheid om er ook het project inzake de Doelse koggen mee te financieren. Zonder een nominatim krediet in de begroting kon dit project niet worden aangepakt.

Minister Bourgeois vermeldde al de interne kredietherschikking ten voordele van het restauratieproject campus Verversdijk van het Europacollege in Brugge. Het gaat hier om de restauratie van het beschermde voormalige jezuïetencollege waar nu het Europacollege zijn campus heeft en verder inricht. Voor deze restauratie heeft de vorige Vlaamse Regering op 29 mei 2009 een samenwerkingsprotocol gesloten met het Europacollege. Zij engageerde zich om in totaal iets meer dan 2,9 miljoen euro bij te dragen vanuit Onroerend Erfgoed. Deze tussenkomst zou oorspronkelijk gespreid worden over drie jaren met een eerste schijf van 737.000 euro in 2009, een tweede schijf van 1.480.000 euro in 2010 en een derde en laatste schijf van 720.000 euro in 2011. Het krediet voor 2009 is terug te vinden onder basisallocatie NF 5204 D en dat voor 2010 onder basisallocatie ND0 NF118 5210. Om begrotingstechnische redenen moest het totale toegezegde bedrag al in 2009 worden vastgelegd. Het kon niet worden gesplitst. Het krediet voor het Europacollege is onder meer door die twee herschikkingen met 2.200.000 euro verhoogd tot 2.937.000 euro. Dit kon door het krediet voor de Maagdentoren en het krediet voor de onderhoudspremies voor beschermde monumenten in de privésector daarvoor aan te wenden. Dit heeft wel tot gevolg dat er in 2010 en 2011 geen vastleggingskredieten meer nodig zijn voor het restauratieproject Europacollege. Minister Bourgeois komt hierop terug bij de bespreking van de begroting 2010.

Overheveling

Wat de derde begrotingscontrole 2009 betreft, vermeldt de minister dat eenmalig een nog beschikbaar krediet van 200.000 euro werd overgeheveld van de begroting Toerisme (van DG 3313 B Projectgerelateerde subsidies in het kader van de herdenking van de Eerste Wereldoorlog) naar de restauratiepremies in de sector erediensten (NF 6304 D), waar de wachtlijst het grootst is.

2. Begroting 2010

Algemeen

De structuur van de begroting 2010 verschilt heel sterk van die van de vorige begrotingen. De begroting is nu gestructureerd per entiteit en de basisallocaties hebben een nieuw kenmerk gekregen dat is afgestemd op de nieuwe Orafin-boekhouding en de codering volgens het Europees Stelsel van Rekeningen (ESR). Ook de tekstomschrijvingen werden hieraan aangepast. Daardoor is de begroting Onroerend Erfgoed terug te vinden zowel onder het departement RWO als onder het agentschap R-O Vlaanderen, telkens met een aparte entiteitscode (respectievelijk NC0 en ND0).

Wat de besparingen betreft, gelden vanaf 2010 alle besparingsmaatregelen die werden afgesproken bij de regeringsformatie op recurrente wijze. Het gaat om de gedeeltelijke besparing op de indexering van augustus 2008, die in 2010 recurrent wordt; de besparing door desindexatie in 2009 op niet-loongebonden kredieten, die in 2010 recurrent wordt; de besparing op apparaatskredieten met 2,5 percent op loon en 5 percent op werking, 5 percent op facultatieve subsidies, 2 percent op geregementeerde en semigeregementeerde subsidies en 20 percent op communicatie en consultancykredieten. Dit resulteert voor wat betreft Onroerend Erfgoed in 800.000 euro generieke besparingen ten gevolge van de algemene maatregelen van de regering.

Daarnaast werden er nog een aantal puntsgewijze besparingen doorgevoerd voor een totaal bedrag van iets meer dan 2,1 miljoen euro. In totaal wordt in 2010 dus ongeveer 2,9 miljoen euro bespaard.

De belangrijkste daling van de kredieten Onroerend Erfgoed is echter het gevolg van het wegvallen van 14 miljoen euro aan eenmalige middelen die door de vorige minister bij de begrotingsopmaak 2009 waren toegevoegd. Ook de eveneens eenmalige bijkomende beleidskredieten die in mei 2009 toegevoegd werden vanuit de provisie voor het schrappen van encours (CB 0137 B), in totaal 8 miljoen euro, zijn niet meer opgenomen. Er waren voor deze eenmalige impuls geen recurrente middelen beschikbaar, zodat ze bij de begrotingsopmaak 2010 weer wegvallen.

Restauratiepremies

Het wegvallen van deze eenmalige middelen heeft vooral impact op de kredieten voor de restauratiepremies voor de privésector (ND0 NF119 5320) en voor de restauratiepremies voor de sector erediensten (ND0 NF 129 6351). Er dreigt volgens de minister een structureel probleem als men er niet in slaagt om op een bepaald moment de recurrente bedragen voor deze premies te verhogen. Voor de privésector is er een wachtlijst voor een bedrag van 1,3 miljoen euro. Voor 64 eredienst dossiers is er een wachtlijst voor een totaal bedrag van 22,7 miljoen euro. Er zijn 18 dossiers in de openbare sector voor een totaal bedrag van 10,3 miljoen euro. De eenmalige injectie van 2009 heeft de problemen dus niet opgelost.

De minister wil nagaan in hoeverre daarvoor in de loop van deze regeerperiode een oplossing kan worden gevonden. Op dit ogenblik ligt een oplossing niet voorhanden aangezien er nu enkel besparingen zijn en geen bijkomende budgettaire meevallers. Het zal volgens de minister wachten zijn op het aantrekken van de economie en de gevolgen daarvan op de algemene beleidsruimte van deze regering.

Om het verlies aan eenmalige beleidsruimte enigszins te compenseren, is er voor in totaal 1,85 miljoen euro aan nieuwe vastleggingskredieten toegevoegd. Daarvan is er 1,1 miljoen euro voor de restauratiepremies voor de openbare sector (ND0 NF126 6331) en 750.000 euro voor de restauratiepremies voor de sector erediensten (ND0 NF129 6351). Via een kredietherschikking wordt bovendien 1,1 miljoen euro vastleggingskrediet en 500.000 euro ordonnanceringskrediet toegevoegd aan het krediet voor de restauratiepremies voor de sector erediensten. De nieuwe middelen zowel als de herschikte middelen zijn recurrent. Dat betekent dat er voor deze regeerperiode cumulatief 11 miljoen euro aan bijkomende beleidsruimte kan worden gecreëerd.

Besparingen

Minister Bourgeois licht vervolgens de verdere puntsgewijze besparingen in 2010 toe, voor in totaal ongeveer 2,1 miljoen euro.

Een eerste besparing van 142.000 euro betreft de subsidies aan vrijwilligersverenigingen voor educatieve en sensibiliseringsprojecten in de sector monumenten en landschappen (ND0 NF 106 3300). De minister noemt de werking van dit soort organisaties erg waardevol en belangrijk, maar wijst er tegelijk op dat het hier gaat om facultatieve en zuiver projectmatige subsidies, toegekend op basis van een oproep. Het gaat dus uitdrukkelijk niet om het stopzetten van de structurele ondersteuning van de werking van deze organisaties, die wat betreft hun subsidiëring uiteraard ook nooit zeker waren van het toekennen van bepaalde projecten. Het nadeel dat wordt berokkend, is bijgevolg eerder beperkt.

Er is een besparing van 1,5 miljoen euro op de onderhoudspremies voor beschermde monumenten in de privésector (ND0 NF 120 5320). Minister Bourgeois verwijst daarvoor naar zijn toelichting bij de derde begrotingscontrole 2009, waarin hij al opmerkte dat het krediet te hoog was geraamd waardoor er een overschot is. Uit de cijfers blijkt dat er telkens opnieuw sprake is van een onderbenutting van de onderhoudspremies. In 2006 was er initieel 2,5 miljoen euro begroot. Er was toen een realisatiegraad van 92 percent. Dat relatief kleine bedrag is in 2007 opgetrokken tot 3,63 miljoen euro, maar daarvan werd slechts 77 percent gerealiseerd. De bedragen werden dus verhoogd, maar de besteding steeg niet in verhouding. In 2008 is het krediet voor onderhoud opnieuw verhoogd tot 6.991.000 euro. Dat bedrag is uiteindelijk nog met 2 miljoen euro verminderd, omdat duidelijk was dat het toch niet zou worden aangewend. Voor dat beschikbare bedrag was er uiteindelijk maar een realisatiegraad van 72 percent. Minister Bourgeois beschouwt dit als een probleem. De minister wil zelf meer inzetten op onderhoud, maar dan moet er naar zijn mening een herziening komen van het systeem. Zijn administratie is intussen bezig met de uitwerking daarvan. Ze heeft als prioriteit meegekregen om te zoeken naar echte incentives en structurele maatregelen om tot meer onderhoud te komen, zodat de grote restauratiedossiers in omvang en kostprijs kunnen worden beperkt. Een simpele verhoging van de kredieten, zoals gebeurd is in de vorige legislatuur, blijkt daar niet toe te leiden.

Een bedrag van 460.000 euro wordt bespaard op de onderhoudspremies voor beschermde monumenten in de openbare sector (ND0 NF128 6331). De minister schat de impact daarvan heel laag in. De premies zijn verhoudingsgewijs beperkt, het gaat daarbij gemiddeld maar om 8.500 euro. Dat zal volgens de minister wellicht niet het determinerende criterium zijn voor de overheden om al dan niet over te gaan tot het uitvoeren van die werken.

Andere wijzigingen

Minister Bourgeois wijst verder op een aantal andere initiatieven en wijzigingen. Zo is er een nieuw krediet van 160.000 euro voor het project Herinneringspark 2014-2018 (ND0 NF132 1211). Daarvan is, via een herschikking, 80.000 euro afkomstig van de begroting Toerisme en 80.000 euro van de begroting Onroerend Erfgoed. Dat project is mee geïnitieerd door Vlaams Bouwmeester. Er is een internationale oproep gelanceerd, en intussen zijn er vijf ontwerpers geselecteerd: één uit de Verenigde Staten, één uit Portugal, één uit Nederland en twee uit Vlaanderen. De uiteindelijke keuze wordt in de loop van februari 2010 gemaakt.

De minister verhoogt het krediet voor de instandhouding, herstelling en onderhoud van het IJzermonument en het omringende domein in Diksmuide (NF0 NF103 3300). Het krediet staat nominatim in de begroting. Het IJzermonument werd erkend als memoriaal, maar het krediet werd niet meer aangepast sinds 1997. Na de generieke besparing bedroeg het 99.000 euro. De minister verhoogt dat bedrag met 50.000 euro, maar de generieke besparingen blijven gelden waardoor het nu de facto om 147.000 euro gaat. Deze verhoging vergt een wijziging van artikel 3 van het decreet van 23 december 1986, die bij het decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2010 (artikel 116 van het programmadecreet) wordt doorgevoerd

Minister Bourgeois vermeldt verder dat de aanpak van de pilootprojecten inzake onderhoud en coördinatie voor grote complexen (ND0 NF116 5111) eerst wordt geëvalueerd en opgenomen in een grote oefening rond werken met meerjarige onderhoudsenveloppen voor grote en complexe monumenten. Daarom blijft het krediet in deze fase beperkt tot 150.000 euro. Momenteel kan enkel de Vooruit in Gent verder van die enveloppe gebruik maken.

De minister verwijst naar zijn toelichting bij de derde begrotingscontrole 2009 en de melding dat er geen splitsing kon gebeuren van het totale bedrag voor de campus Verversdijk te Brugge en dat hij dus verplicht was het volledig in 2009 vast te leggen. Het gaat om een bedrag van 2.937.000 euro dat integraal op 2009 werd vastgelegd, waardoor het vastleggingskrediet in de begroting 2010 voor deze restauratie (ND0 NF118 5210), namelijk 1.480.000 euro, overbodig is en bij amendement zal worden herschikt naar de restauratiepremies voor de privésector (ND0 NF119 5320). Dit amendement wordt centraal ingediend bij de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting.

Voor het zogenaamde Maagdentoren-krediet (ND0 NF130 7132) verwijst de minister opnieuw naar de toelichting die hij gaf bij de derde begrotingscontrole 2009. Het is dus de bedoeling om dit krediet, waarvan de minister de libellering heeft aangepast en uitgebreid, ook aan te wenden voor het Koggen-project.

De minister wijst nog op een fout in de begrotingstabel. De vermelding ‘pro memorie’ bij het krediet voor de toekenning van een restauratiepremie aan beschermd varend erfgoed (ND0 NF124 5320) is foutief, want er is in 100.000 euro aan beleids- en betaalkredieten voorzien.

Voor de restauratiepremies voor de privésector, de openbare sector en de sector erediensten wijst de minister erop dat:

- de in de toelichting vermelde wachtlijst voor de restauratiepremies privésector (ND0 NF119 5320) werd herleid tot één dossier. De minister drukt de hoop uit dat hij in 2010 met het krediet, dat na amendering 11.780.000 euro zal bedragen, de wachtlijst zal kunnen oplossen en dat alle nieuwe dossiers voor restauratiepremies in de privésector kunnen worden aangepakt;
- het krediet voor de restauratiepremies openbare sector (ND0 NF126 6331) wordt terug op het initiële niveau van 2009 gebracht omdat de eenmalige kredieten wegvallen. Het vastleggingskrediet wordt echter met 1,1 miljoen euro aan nieuwe middelen verhoogd. De wachtlijst bedraagt meer dan 10 miljoen euro. Dus een deel van de achterstand zal kunnen worden aangepakt met het krediet dat werd verhoogd tot 16.375.000 euro;
- het krediet voor de sector erediensten (ND0 NF129 6351) wordt het zwaarst getroffen door het wegvallen van de eenmalige middelen. De wachtlijst bedraagt ongeveer 23 miljoen euro. De minister wijst erop dat het vastleggingskrediet recurrent wordt verhoogd met 750.000 euro nieuwe middelen en met een herschikking van ongeveer 1,1 miljoen euro. Het ordonnanceringskrediet wordt, eveneens via een herschikking, recurrent verhoogd met 500.000 euro. De minister is er zich van bewust dat voor het wegwerken van de wachtlijst nog bijkomende inspanningen vereist zullen zijn.

II. BESPREKING

1. Algemeen – restauratie- en onderhoudspremies

Algemene opmerkingen van de leden

De heer *Wilfried Vandaele* stelt dat de toelichtingen bij de begrotingsaanpassing 2009 en de begroting 2010 veel informatie bevatten over de beleidslijnen die zullen worden

gevolgd. De spreker merkt klemtonen op inventarisatie op, een vernieuwd premiestelsel, alternatieve vormen van financiering, een focus op herbestemming en interessante projecten zoals het project Honderd Jaar Groote Oorlog. Het lid neemt aan dat daar bij de bespreking van de beleidsnota op kan worden teruggekomen.

De heer Vandaele is verheugd dat de minister erin is geslaagd om de afgesproken besparingen op een zo pijnloos mogelijke manier door te voeren, maar hoopt dat zodra de crisis is weggeëbd, de budgetten voor erfgoed zullen worden verhoogd. Daarover zouden momenteel echter geen afspraken bestaan binnen de Vlaamse Regering. Dat die verhoging nodig is, blijkt op het terrein, maar ook uit de wachtlijst voor de restauratiedossiers. Voor die wachtlijst worden wel oorzaken aangehaald, zoals de zware administratieve procedures en het stijgende aantal aanvragen. Ondanks de melding van de minister dat hij inspanningen levert, ziet de spreker nog geen echte inhaalbeweging.

De minister legt terecht de klemtoon op onderhoudspremies, maar restauraties zullen ook in de toekomst nodig blijven. De heer Vandaele vraagt daarom aan de minister om alvast een inhaalbeweging voor te bereiden inzake investeren in onroerend erfgoed, zoals gebeurde onder toenmalig minister van monumentenzorg Sauwens. Het lid hoort graag vlottere procedures en nieuwe financieringsmechanismen vernoemen en hoopt dat die kunnen helpen bij het inhaalmanoeuvre. De heer Vandaele hoopt ook dat de minister de andere ministers in de Vlaamse Regering kan overtuigen van de noodzaak van een dergelijke inhaalbeweging.

Mevrouw *Liesbeth Homans* begrijpt dat het niet eenvoudig is om in een periode van besparingen een begroting op te stellen. Er moeten dan prioriteiten worden gesteld. Het lid is verheugd te kunnen vaststellen dat er nog tijdens deze regeerperiode ruimte zal zijn voor langlopende restauratieprojecten, zoals dat van de kathedraal van Antwerpen.

De heer *Bart Caron* kan, inzake de restauratiepremies voor de openbare sector en de erediensten, het pleidooi van de minister en dat van de heer Vandaele onderschrijven. Deze regering zegt een investeringsregering te willen zijn, maar de heer Caron twijfelt daaraan. De minister heeft het in zijn beleidsnota over de duurzaamheid van restauraties, de kwaliteit, de jobcreatie en de toeristische en economische factor daarvan. Volgens de spreker zijn dat genoeg argumenten om aan de wachtlijsten in deze sectoren te werken. Hij hoopt dat de kredieten voor 2010 eenmalig zijn en dat de volgende jaren een grotere inspanning zal gebeuren, niet alleen vanwege de erfgoedwaarde maar ook om de andere aangehaalde motieven. De vorige minister heeft een grote inhaalbeweging willen doorvoeren. De heer Caron hoopt dat dit opnieuw, misschien niet zo fors, kan gebeuren.

Er zijn wachtlijsten voor de restauratiepremies bij de erediensten en de openbare sector. De heer Caron is verbaasd dat in de begroting 2009 de ordonnanceringskredieten in de basisallocatie voor restauratiepremies in de openbare sector substantieel verminderen. Ondanks de vastleggingen en de inhaalbeweging die mee door de voorganger van de minister is aangestuurd, is het beschikbare krediet niet opgebruikt. Dat is betreurenswaardig. Vaak beslissen de lokale besturen om het restauratiewerk niet aan te vatten. Daardoor gaat overheidsgeld verloren. Een en ander wijst volgens de heer Caron op de nood aan een betere inschatting van de vastleggingskredieten en betere voorbereiding van de werken.

Het verheugt de heer Caron dat de wachtlijst inzake restauratiepremies in de privésector in 2010 wellicht kan worden weggewerkt. Het krediet vermindert nu wel substantieel op die allocatie. De vastleggingskredieten worden ongeveer gehalveerd. Durft de minister stellen dat er op die manier geen nieuwe wachtlijst voor restauratiepremies in de privésector wordt gecreëerd? Het lid wil weten wat de vooruitzichten zijn.

De heer Caron vindt de onderhoudspremies voor de privésector dan weer een merkwaardig fenomeen. De meerderheidspartijen pleiten al tien jaar voor meer onderhoudspremies en een beter onderhoud van monumenten. Als er dan middelen bijkomen, heeft dat geen effect op de civiele samenleving. Er is waarschijnlijk een probleem met procedures, met bekendheid, met angst voor monumentenzorg en voor controleurs en inspecteurs. Voor een goede sensibilisering moet er op het terrein vertrouwen kunnen groeien in de overheid, die meer een coach moet zijn van de erfgoedzorg dan een controleur.

De heer Caron steunt het strakke handhavingsbeleid dat de minister in zijn beleidsnota aankondigt. In de feiten gebeurt er veel klein onderhoud zonder dat het bekend is bij de administratie en zonder dat de eigenaars daarvoor een premie vragen, omdat ze schrik hebben voor de administratie. Er moet een mentaliteitswijziging komen bij het publiek. De minister wil inzetten op een breder draagvlak. De spreker hoopt dat dit ook effectief gebeurt en dat de rol van de erfgoedconsulenten een coachende rol kan worden. Vooral eigenaars van erfgoed zouden dat appreciëren. Een breder draagvlak voor monumentenzorg kan dan samengaan met een beter onderhoud. Als er meer middelen zijn voor onderhoud, zal later minder moeten worden uitgegeven voor restauratie. De heer Caron deelt de bekommernis van de minister, maar duidt op de sterke terughoudendheid van veel eigenaars.

De heer *Johan Sauwens* verwijst naar de inleidende opmerking van de minister bij de begroting 2010 over de niet altijd eenvoudige begrotingsmethodes. Voor elke entiteit binnen de Vlaamse administratie moet nu in de begroting duidelijk zijn wat de kosten en ontvangsten zijn. Het lid vraagt zich af of het toch niet mogelijk is om tot een eenvoudige voorstelling van de begroting te komen, die een vergelijking met de vorige jaren gemakkelijker maakt.

Deze regering heeft gezegd dat ze een investeringsregering is, aldus de heer Sauwens. Er zou niet worden bespaard op de investeringen. Het lid vindt het dan ook jammer dat minister Bourgeois moet besparen op de begroting voor onroerend erfgoed, gelet op het multiplicatoreffect van investeringen in monumenten. Met een relatief beperkte subsidie kan een groter investeringsbedrag worden gegenereerd. Indien iemand in de privésector bijvoorbeeld een grote vierkantshoeve in Bierbeek of een groot 18de-eeuws pakhuis in de Antwerpse haven wil restaureren, kan met een subsidie van 250.000 euro een project van 2 miljoen euro op gang worden gebracht. Dat is de afweging die volgens de heer Sauwens moet worden gemaakt. Het drama van heel wat beschermde gebouwen vandaag is volgens het lid dat de beslissing om al dan niet de lange lijdensweg van de vergunningsaanvragen aan te gaan, afhangt van de vraag of de investering wel de moeite loont. Die subsidie kan heel wat investeerders daarbij helpen, aldus de heer Sauwens.

Het multiplicatoreffect van de investeringssubsidie in monumentenzorg zou veel vaker moeten worden gehanteerd. De heer Sauwens vindt het verkeerd daarop te besparen in een periode van economische laagconjunctuur. Bij de onderrichtingen voor de opmaak van de begroting en de besparingen had men de restauratiekredieten buiten beschouwing moeten laten. In de loop van de afgelopen tien à vijftien jaar is Vlaanderen geëvolueerd van 3000 naar 10.000 beschermde monumenten. De heer Sauwens vindt dat het niet anders kan dan dat de restauratiekredieten in dezelfde mate toenemen. Dat is heel eenvoudige rekenkunde. Het is belangrijk om aan het begin van een legislatuur te benadrukken dat investeringen in monumentenzorg een hefboomfunctie hebben voor volledige dorpsgemeenschappen.

Er zijn wachtlijsten voor de restauratiepremies: voor een bedrag van 23 miljoen euro in de sector van de eredienssten en 10 miljoen euro in de openbare sector. De factor stijging van de bouwkosten wordt volgens het lid te weinig meegerekend. Op tien jaar tijd zijn het renoveren, het restaureren en het bouwen door tal van elementen duur geworden. Door de beperkte kredieten zijn er nu al wachtlijsten. Door de toename van het aantal beschermde

monumenten en de stijging van de bouwkost zullen die wachtlijsten nog sterk aangroeien. De monitoring daarvan is erg belangrijk.

Vijftien jaar geleden had monumentenzorg een zeer negatief imago. De bescherming van een gebouw werd ervaren als een banvloek die werd uitgesproken door een hogere instantie. Een krachtdadige aanpak in Vlaanderen de voorbije vijftien jaren heeft dat beeld bijgesteld. Er zijn meer kredieten gekomen. De heer Sauwens vreest dat er nu opnieuw een negatieve spiraal is ontstaan.

Ook mevrouw *Mercedes Van Volcem* pleit voor een verhoging van het budget Onroerend Erfgoed. Dat budget is echter, in vergelijking met de vorige regeerperiode, toen er een Open Vld-minister bevoegd was, gedaald.

Mevrouw Van Volcem betreurt dat de inhaaloperatie van 14 miljoen euro voor de wachtlijsten voor de publieke restauraties in 2010 al afloopt. De klemtoon op onderhoud is een goede zaak, hoewel er volgens het lid een tweesporenbeleid moet worden gevoerd: niet alleen op onderhoud maar ook op restauraties. Restauraties vergen heel grote investeringen. Stadskankers die worden opgelost, brengen vaak honderd tot tweehonderd tijdelijke jobs met zich mee. Daarom vindt mevrouw Van Volcem dat in de toekomst zeker ook op deze budgetten moet worden ingezet.

Volgens het lid moet er werk worden gemaakt van een administratieve vereenvoudiging voor de indiening van een subsidiedossier. De voorbereiding van een dossier van een monument, zeker van een groot monument, vergt veel tijd. Architecten zijn daar bijna een jaar mee bezig. Dan moet het nog door de hogere overheid worden goedgekeurd en begeleid. Mevrouw Van Volcem dringt erop aan dat de administratie hier wordt vereenvoudigd.

Er moet ook aan sensibilisering worden gedaan. Eigenaars zijn vaak bang om de ambtenaren van Onroerend Erfgoed bij een subsidiedossier te betrekken. Zij willen hedendaags wonen of toch wonen zoals zij dat willen en vrezen dat zij hun droom niet zullen kunnen realiseren als de hogere overheid zich met de restauratie bemoeit. Dat is een onterechte vrees. Brugge heeft een zeer goede ervaring met de administratie en probeert de dossiers zeer goed te begeleiden. De stad en haar diensten motiveren de eigenaars door te wijzen op de omvang van het budget dat van de overheid kan worden verkregen. Mevrouw Van Volcem vindt daarom dat er moet worden ingezet op sensibilisering en vereenvoudiging.

Mevrouw *Michèle Hostekint* verwijst naar de toelichting, die stipuleert dat het beleid inzake Onroerend Erfgoed zich moet afstemmen op de hedendaagse maatschappelijke context en dat men moet zoeken naar samenwerking met andere domeinen zoals Cultuur, Toerisme, Onderwijs, Ruimtelijke Ordening, Landbouw, Natuur en Patrimonium. Het lid vindt nergens een verwijzing naar het domein van de sociale economie terug. Zij vindt nochtans dat monumentensector complementair is met de sociale economie. Ongeschoold personeel kan bijvoorbeeld bij het onderhoud van oorlogsgraven worden ingezet of voor diverse werkzaamheden in regionale landschappen. Het lid vraagt waarom de verwijzing naar de sociale economie ontbreekt.

Antwoord van de minister

Minister *Geert Bourgeois* antwoordt dat de nieuwe vorm van de begrotingstabellen zijn oorzaak vindt in de Orafin-boekhouding en ESR. Daardoor is er een breuk met het verleden en het is nu inderdaad moeilijk om te vergelijken met 2009. Vanaf nu zal er een begroting per entiteit worden gemaakt. De minister zegt dat hij er zich ten volle van bewust is dat dit voor de commissieleden op dit moment minder transparant is.

De minister antwoordt op de opmerkingen over de besparingen en het structurele tekort. Hij herhaalt dat hij op dit moment niet de middelen heeft om een inhaalbeweging te doen. Hij is het ermee eens dat een inhaalbeweging een prioriteit moet zijn en hoopt dat alle partijen dat mee ondersteunen. Het was de verdienste van de vorige minister van Onroerend Erfgoed om de kredieten te verhogen in 2009, maar dat ging om eenmalige bedragen. De eenmalige kredieten zijn in de begroting 2010 weggevallen.

De minister benadrukt dat door de Vlaamse Regering 2 miljard euro wordt bespaard op een totale begroting van nog geen 25 miljard euro. De pleidooien die de commissieleden hebben gehouden, zijn ook te horen bij alle andere beleidsdomeinen. De minister wijst mevrouw Van Volcem erop dat haar partij de jobkorting opnieuw wil invoeren en vraagt hoe ze dat denkt te rijmen met het wegwerken van alle wachtlijsten, zowel in de onroerenderfgoedsector, de gehandicaptensector als de scholenbouw. De Vlaamse Regering heeft ervoor gekozen om de begroting zo snel mogelijk in evenwicht te brengen. Minister Bourgeois noemt dat een deel van het contract met de samenleving: zorgen voor een goed bestuur en ervoor zorgen dat de financiën in evenwicht zijn. Dat heeft repercussies, maar dat betekent niet dat de regering geen goed beleid kan voeren of dat de ministers geen prioriteiten kunnen stellen. De financiële toestand verplicht de minister om klemtonen te leggen. Er moesten keuzes worden gemaakt.

De minister heeft met genoegen vastgesteld dat het management van het agentschap RWO op eigen initiatief al nadenkt over reorganisatie, klemtonen en prioriteiten. Daar komen heel veel aspecten aan bod, zoals administratieve vereenvoudiging, directere lijnen, meer effect van de maatregelen enzovoort.

De heer Sauwens merkt terecht op dat er een heel belangrijke evolutie heeft plaatsgevonden in Vlaanderen, dankzij de inzet van veel mensen, van organisaties en van voorgangers van de minister. De negatieve connotatie bij heel veel mensen werd vervangen door een positieve ingesteldheid, maar toch is er nog altijd sprake van een paradox. Open Monumentendag heeft een ontzettend groot draagvlak, het is een van de breedst gedragen maatschappelijke organisaties met een heel hoog deelnemerspercentage, maar wanneer het gaat om hun individuele woning of eigendom, nemen eigenaars plots een andere houding aan. De administratie beseft dit en heeft op dit punt al winst geboekt, maar de erfgoedconsulenten worden vaak nog op een bijna vijandige manier ontvangen. Daarom wordt veel aandacht besteed aan de opleiding van de consulenten zodat ze op een goede manier kunnen omgaan met de burgers die een gebouw bezitten dat in aanmerking komt.

Via een goede website kan volgens de minister veel informatie worden verspreid die kan leiden tot efficiëntie. Ook architecten moeten over een website kunnen beschikken waarop ze de veel gestelde vragen, alle reglementeringen en cases op een heel snelle manier kunnen terugvinden. Ook dit is een onderdeel van de sensibilisatie, aldus de minister.

De minister stelt dat Open Monumentendag een schitterend initiatief is, maar dat er voor onroerend erfgoed nog geen organisatie zoals Natuurpunt bestaat. De minister heeft zich al van bij zijn aantreden voorgenomen om daaraan te werken. Het was het initiële streefdoel van de vzw Erfgoed Vlaanderen, maar de brede draagkracht die de 'National Trust' in Engeland en Schotland heeft, is er nog niet. De minister wil werk van maken een 'Natuurpunt Vlaanderen voor erfgoed' en hij wil daartoe onder meer een hervorming van de erfgoedverenigingen. Dit zou tot een positiever draagvlak leiden en ervoor zorgen dat mensen die in een monument wonen, daar ook trots op zijn.

Voor de onderhoudspremies moet worden overgestapt op andere methodes, omdat is gebleken dat het verhogen ervan op zich niet voldoende is om het onderhoud aan te moedigen. De minister staat open voor het voorstel van mevrouw Van Volcem en anderen om

een administratieve vereenvoudiging te bekijken. Hij heeft de administratie de prioritaire opdracht gegeven om daarop in te zetten.

Minister Bourgeois is het eens met de opmerkingen over de onderhouds- en restauratiepremies: het is geen of-ofverhaal, er moet evenzeer geld beschikbaar blijven voor de grote restauratieprojecten. Als er tussen twee grote restauraties door meer onderhoud kan gebeuren, zullen er minder omvangrijke herstellingen en restauraties moeten gebeuren. De kerken worden daartoe onvoldoende gestimuleerd, want voor het onderhoud krijgen ze maar 40 percent. Minister Bourgeois zal aan zijn administratie vragen om na te gaan of de incentive niet groter kan worden gemaakt. Wellicht gebeurt er ook onderhoud zonder daarvoor een premie aan te vragen.

Op lokaal niveau kan eventueel gebruik worden gemaakt van projecten van sociale economie. In de beleidsnota wijst de minister sterk op het hefboom- en tewerkstellingseffect van restauratie en onderhoud van monumenten. Die effecten zijn zeer divers. De lokale besturen kunnen beslissen over de projecten van sociale economie. Er lopen al dergelijke projecten.

Replieken

Mevrouw *Mercedes Van Volcem* repliceert dat niets de minister belet om in de komende periode voor eenmalige operaties en een inhaalbeweging te pleiten. Het moet voor de minister mogelijk zijn om daarover een akkoord te bereiken met de minister van Begroting.

2. Kredieten voor sensibilisering en communicatie

Communicatie

De heer *Johan Sauwens* is van mening dat er op communicatie niet zou mogen worden bespaard. Communicatie met de sector en met alle belanghebbenden is heel belangrijk.

De *minister* antwoordt dat heel terecht de klemtoon wordt gelegd op de sensibilisatie en de communicatie. Het verminderen van bepaalde kredieten belet niet dat de communicatie overeind blijft. Naast de aangehaalde posten wordt in 2010 nog in belangrijke kredieten voorzien, zoals kredieten ND0 NF101 1211 en NF102 1211 voor de bedragen van 1.370.000 euro en van 100.000 euro voor algemene werkingskosten en voor publicaties en communicatie.

Hoe er beter kan worden gecommuniceerd, is ook een punt waarover het management van het agentschap RWO zich beraadt. Het agentschap is er sterk van overtuigd dat de communicatie kan verbeteren, onder meer via een website. Er wordt ook gedacht aan samenwerking met de lokale overheden, want die verspreiden al informatiebladen en geven objectieve voorlichting. De minister heeft voorgesteld aan het agentschap om contact te nemen met de steden en gemeenten om op een objectieve wijze en op gezette tijden, in leesbare artikels met foto's erbij, informatie te verspreiden over onroerend erfgoed. Het zijn meestal publicaties die heel goed gelezen worden. Effectiviteit moet dus niet steeds afhangen van heel grote of van bijkomende budgetten. De minister noemt communicatie en sensibilisatie een werk van lange adem.

Open Monumentendag

De heer *Bart Caron* stelt vast dat de middelen voor sensibilisering erg fluctueren om onduidelijke redenen. Het lid heeft in het bijzonder vragen over de vermindering van de middelen voor sensibilisering met inbegrip van Open Monumentendag en Werelderfgoed.

Het lid vraagt zich af waarom het krediet nog in 2009 sterk wordt verminderd. Van het initieel krediet van 266.000 euro gaat er 205.000 euro af, zodat er in 2009 nog 61.000 euro overblijft.

Mevrouw *Mercedes Van Volcem* betreurt dat er kredieten worden geschrapt voor sensibilisering rond Open Monumentendag. Het lid pleit er daarentegen voor ook de scholen bij dit initiatief te betrekken. Het is een van de activiteiten waarbij de bevolking gesensibiliseerd kan worden rond monumentenzorg, maar wie er nooit naartoe is geweest, raakt moeilijk over die drempel. Daarom zou het volgens het lid goed zijn om een budget vrij te maken voor sensibilisering bij jongeren. In hogescholen en in de laatste jaren van de humaniora zou een oproep kunnen worden gedaan.

De *minister* hecht veel belang aan sensibilisatie maar gaat niet in op het voorstel van mevrouw Van Volcem om een krediet uit te trekken voor de hogescholen, omdat hij een omvattende aanpak wil.

De minister had een gesprek met de voorzitter van de stuurgroep Open Monumentdag, die zich zorgen maakte over de mogelijkheid om de OMD nog te organiseren. De conclusie van het overleg was dat het met het voorhanden zijnde budget nog mogelijk was. De minister merkt op dat het ook hier in 2009 om een eenmalig budget ging.

De heer *Bart Caron* merkt op dat in de toelichting bij de begroting duidelijker had kunnen worden vermeld welke eenmalige kredieten er in 2009 waren. Dat zou een aantal vragen van commissieleden uitsparen.

De *minister* antwoordt dat het misschien duidelijker kon, maar dat deze verklaringen in de toelichting bij de begroting en begrotingscontrole 2009 zijn terug te vinden. Het gaat om eenmalige kredieten die door zijn voorganger werden verstrekt.

Voor sensibilisering zijn er volgens de minister voldoende kredieten behouden. In 2009 waren er eenmalige kredieten ingeschreven. Daarnaast is er een generieke besparing van 5 percent. Dat verhindert de structurele werking van die organisaties niet. Ook de Open Monumentendag kan nog worden georganiseerd met een nog meer doelgerichte werking.

Mevrouw *Mercedes Van Volcem* betreurt dat haar suggesties en ideeën blijkbaar niet op het enthousiasme van de minister kunnen rekenen. Op de Open Monumentendag in Brugge komen geen jonge mensen: het publiek is veertig, vijftig, zestig jaar en ouder. Om te sensibiliseren moet op jonge leeftijd worden begonnen. Mevrouw Van Volcem zal zelf het initiatief daartoe nemen in Brugge en zal afwachten wat het resultaat is.

De *minister* treedt het lid bij wanneer ze stelt dat het publiek voor de Open Monumentendag zou kunnen verjongen. In Brugge was er trouwens al een jeugdproject in het Sint-Janshospitaal. Open Monumentendag is er zich volgens de minister van bewust dat het raakvlak moet verbreden. In de beleidsnota Onroerend Erfgoed staat dat ook de nieuwe Vlamingen daarbij moeten worden betrokken. Mensen moeten zich kunnen identificeren met Vlaanderen.

Monumentenstrijd

De heer *Bart Caron* stelt vast dat de basisallocatie met subsidies voor crossmediale projecten voor erfgoedzorg wordt behouden in 2010 maar dat het krediet op nul wordt gezet. Dat staat volgens het lid haaks op de beleidsnota Onroerend Erfgoed. De minister zegt dat er een concreet project ontbreekt. Bestaat daar een aanwijzing voor? Waarom lukt het niet om de erfgoedzorg in het digitale beeld te brengen? Wat plant de minister om dat te

dynamiseren, gelet op het feit dat hij dit in zijn beleidsnota als een heel belangrijk item omschrijft?

De *minister* antwoordt dat het krediet gecreëerd werd voor het programma Monumentenstrijd, dat een crossmediaal project was. Er kon echter geen akkoord worden bereikt tussen VRT en het productiehuis Endemol over een aangepast format voor het voortzetten van dit programma.

De heer *Bart Caron* vraagt aan de minister om zelf proactief initiatieven te nemen en contact op te nemen met de openbare omroep. Het programma Monumentenstrijd heeft een groot effect gehad op de draagkracht van monumentenzorg. Het lid pleit voor een nieuw project, op grote schaal en voor een zo breed mogelijk publiek. Er is niets dat de gedachten zo krachtig beïnvloedt als de televisie. Het sensibiliserend effect is enorm groot.

De *minister* is zich als voormalig mediaminister bewust van de impact van dergelijke programma's. Maar het is een complexe aangelegenheid. Endemol heeft het format gemaakt voor de BBC en is er ook eigenaar van. Er is met de VRT geen akkoord bereikt over de aanpassing van het format.

Die discussie moet volgens de minister eigenlijk worden gevoerd in het bevoegdheidsdomein Media. Naast de algemene dotatie van de VRT vraagt ongeveer elk beleidsdomein, Toerisme, Erfgoed, Leefmilieu en Natuur, Cultuur enzovoort een inspanning van de zender. Minister Bourgeois vindt het een deel van de dagelijkse opdracht van de VRT om ook in haar journaals en andere programma's aandacht te hebben voor het erfgoed, zonder dat hij zich wil uitspreken over de inhoudelijke boodschap.

Werelderfgoedsteden

Mevrouw *Mercedes Van Volcem* is tevreden dat het contract met het Europacollege nog in 2009 door de Vlaamse Regering kon worden ondertekend. Anders zouden besparingen wellicht dit mooie project hebben doen sneuvelen en zou deze stadskanker niet kunnen worden opgelost. Mevrouw Van Volcem verheugt zich ook over het feit dat dit contract volledig in de kredieten van 2009 wordt opgenomen.

Het lid dringt er op aan om een budget vrij te maken voor de begeleiding van werelderfgoedsteden. Minister Bourgeois wil blijkbaar bij UNESCO een dossier indienen voor Leuven. Het werelderfgoed is een label dat een identiteit en een enorme meerwaarde biedt op het vlak van toerisme. Mevrouw Van Volcem is van mening dat Vlaanderen een wisselwerking moet hebben met het erfgoed. Erfgoed en monumenten geven Vlaanderen en de Vlaamse steden een identiteit waardoor ze zich kunnen onderscheiden. Brugge is de enige stad die haar volledige binnenstad op de erfgoedlijst heeft staan, en dat vergt volgens het lid permanente zorg, middelen en overleg. Daarom pleit ze ervoor om in de toekomst daarvoor een budget voor uit te trekken, niet alleen voor Brugge, maar ook voor Leuven.

De *minister* zegt nog nooit de vraag te hebben gekregen naar een budget voor de begeleiding van de werelderfgoedsteden. Die steden hebben zelf sterke erfgoeddiensten en de minister wil ze niet gaan betuttelen. Hij weet dat Brugge bijvoorbeeld een performante erfgoeddienst heeft. Het promotiebudget als mogelijke bron van middelen valt onder de bevoegdheid Toerisme. Toerisme promoot het erkend werelderfgoed, zoals de Vlaamse belforten en begijnhoven. Dat kan ook gebeuren voor het erfgoed rond Wereldoorlog I, want dat is een toeristische troef die wereldwijd kan worden uitgespeeld. Het is evident dat als bijvoorbeeld Brugge wordt gepromoot, het Brugse erfgoed als troef wordt uitgespeeld in alle landen waar Vlaanderen aan marketing doet.

Mevrouw *Mercedes Van Volcem* stelt dat de minister veel van de lokale besturen verwacht. Ze stelt voor dat de minister convenanten zou afsluiten met de steden en gemeenten en daarbij een inspanning zou doen voor de beste leerlingen van de klas.

Het werelderfgoed is belangrijk voor de uitstraling van Vlaanderen. Er zijn subsidies voor restauratie en onderhoud van monumenten. Werelderfgoed is een label en dat brengt beheerskosten mee en daar bestaat geen financiële tegemoetkoming voor, noch van Werelderfgoed, noch van Vlaanderen. De minister mag het erfgoed ook niet louter als toeristische attractie zien.

De heer *Bart Caron* bevestigt dat Brugge een zeer goed werkende erfgoeddienst heeft, die een voorbeeld kan zijn voor alle andere lokale besturen in Vlaanderen. Het gaat niet alleen over het beleid van de Vlaamse overheid, maar ook over het beleid dat een stad zelf wil voeren. Brugge heeft op dat vlak gedurende decennia een continuïteit tentoongespreid. De heer Caron hoopt dat dit zo blijft. Het hoeft niet noodzakelijk af te hangen van Vlaamse subsidies.

De heer Caron heeft in het verleden een bescheiden bijdrage geleverd aan het dossier van het werelderfgoed en aan het binnenhalen van de titel. Er moet echter ook op lokaal vlak verantwoordelijkheid worden genomen.

Onderzoek en ontwikkeling

Mevrouw *Mercedes Van Volcem* stelt dat in andere landen, onder meer in Engeland, er een aantal regio's zijn die zeer ver staan op het vlak van een zeer doorgedreven kennis van monumentenzorg in combinatie met onderzoek en ontwikkeling en 3D-projecties. Mevrouw Van Volcem vraagt de minister om daar in de toekomst een budget voor uit te trekken, in functie van de ontsluiting van het onroerend erfgoed en de monumenten. Daarvoor zou bijvoorbeeld kunnen worden samengewerkt met de universiteiten en de technologische sector. Op het vlak van kenniseconomie zijn er nog veel mogelijkheden, ook om de uitrusting van Vlaanderen in het buitenland te verbeteren.

De *minister* antwoordt dat er al her en der projecten zijn inzake technologie, zoals 3D-projectie, en ontsluiting. Als er voorstellen worden gedaan, wil de minister die bekijken. Op dit ogenblik zijn er geen bijzondere subsidies voor. Onroerend Erfgoed subsidieert het onderhoud en de restauratie van monumenten, maar niet de verdere ontsluiting. Dat valt onder de bevoegdheid Toerisme. Er zijn ook elders kredieten voor innovatie en voor onderzoek en ontwikkeling. De minister stelt dat hij amper genoeg geld heeft om zijn kernactiviteit te financieren.

Volgens mevrouw *Mercedes Van Volcem* is de ontsluiting niet alleen een toeristisch aspect, het is ook de openstelling van kennis, voor heel Europa en zelfs wereldwijd. Vlaanderen kan volgens mevrouw Van Volcem ook doen wat het Verenigd Koninkrijk voor zijn 'Heritage' doet. De Britse deskundigen worden overal ter wereld gevraagd voor hun kennis.

De *minister* repliceert dat onderzoek en ontwikkeling in het onroerenderfgoedbeleid dagelijks aan de orde zijn. Er zijn heel wat innovaties en technieken in restauratiewerken. De administratie is zich daarvan bewust. Bij bijna elk restauratiedossier wordt nagegaan of er nieuwe technieken zijn die de werken goedkoper, efficiënter en duurzamer maken. De administratie is daar trots op en geeft daar ruchtbaarheid aan. De particuliere sector doet dat ook. Er zijn Vlaamse bedrijven die dergelijke onderzoeksafdelingen hebben.

De minister wil erover nadenken om met Onroerend Erfgoed die ontsluiting op te nemen, maar in tijden van schaarste heeft hij daar geen middelen voor.

3. Regionale landschappen en erfgoedverenigingen

De heer *Bart Caron* begrijpt niet waarom het krediet bij de allocatie voor subsidies aan regionale landschappen in 2009 ongewijzigd blijft, terwijl andere sterk dalen. De minister heeft in zijn toelichting verwezen naar de bij de regeringsformatie afgesproken generieke en andere besparingen. Wat zijn de motieven om voor de regionale landschappen af te wijken van de algemene afspraken? Een ander voorbeeld van een subsidie die in 2009 niet vermindert, is de subsidie van 150.000 euro aan de vrijwilligersverenigingen. Bij Monumentenwacht Vlaanderen is er zelfs een kleine stijging.

Uit de begroting 2010 blijkt dan weer dat de partnerverenigingen zeer fluctuerende bedragen krijgen. Er was een piek in 2009 voor Erfgoed Vlaanderen, en in 2010 dalen de middelen weer naar het oude niveau. Een kwart van de subsidies verdwijnt. In de toelichting wordt gesproken over een generieke besparing. De heer Caron wil weten of het alleen een besparingsmaatregel is. Waren er in 2009 uitzonderlijke uitgaven? Welke uitgaven worden geschrapt?

De sensibiliseringsprojecten door vrijwilligersverenigingen worden in 2010 brutaal geschrapt. Nochtans pleit de minister in zijn beleidsnota voor meer vrijwilligerswerk voor bijvoorbeeld inventarisatie. Maar in de begroting vermindert hij het krediet daarvoor. De Monumentenwacht krijgt een sterk fluctuerend budget. Het budget voor het Forum voor erfgoedverenigingen vzw daalt dan weer fors. Kan de minister die bewegingen verklaren? Het lid heeft het gevoel dat de partners niet graag gezien worden in het onroerenderfgoedbeleid.

De heer *Johan Sauwens* leest in de toelichting bij de begroting over de mogelijke erkenning van vier nieuwe regionale landschappen in 2009-2010 met gevolgen voor de begroting 2010: regionaal landschap de Voorkempen, regionaal landschap Schelde-Durme, regionaal landschap Rivierenland, regionaal landschap Zuid-Hageland. Toch stelt de heer Sauwens vast dat het krediet voor 2010 enigszins daalt. Het lid vraagt zich af of dat wel doordacht is en wat de reden daarvoor is. Verderop staat in de toelichting dat wat de regionale landschappen betreft, niet wordt voorzien in een uitbreiding. Kan de minister dit verduidelijken?

De regionale landschappen vervullen volgens de heer Sauwens een belangrijke brugfunctie. Zij hebben, samen met de lokale besturen en de provincies, met toeristische instanties en met de landbouwsector vaak schitterende projecten opgezet. Het lid zou het betreuren indien de besparingen die activiteiten zouden lamleggen, het gaat nu al over relatief beperkte budgetten. Er wordt ook bespaard bij Erfgoed Vlaanderen, het Forum voor erfgoedverenigingen (VCM) en Monumentenwacht. Monumentenwacht is volgens de heer Sauwens erg belangrijk voor het onderhoud. Zij moet kerkfabrieken en andere eigenaars duidelijk maken wat een tijdig onderhoud kan betekenen.

Ook mevrouw *Michèle Hostekint* verwijst naar de radicale besparing van 150.000 euro ten nadele van de verenigingen die educatieve en sensibiliseringsprojecten opzetten. Ook de subsidies voor het Forum voor erfgoedverenigingen gaan fors omlaag. Minister Bourgeois noemde de werking daarvan waardevol, maar dit blijkt niet uit de begrotingscijfers. Het lid vindt geen echte motivatie voor een besparing van deze omvang en vraagt een verduidelijking van de minister.

De minister zegt dat hij de besparingen op diverse posten heeft toegelicht, maar merkt nog op dat er in 2009 geen generieke besparing is op de regionale landschappen, omdat die niet indexgebonden zijn. Dit is anders voor de erfgoedverenigingen want daar is de indexmaatregel van augustus 2008 van toepassing. Voor 2009 is er enkel een impact op

de indexgerelateerde kredieten. De minister herhaalt dat het om een algemene, generieke maatregel gaat.

Het krediet voor de regionale landschappen is initieel sterk verhoogd in 2009. Daardoor is er, zelfs na besparingen, nog ruimte voor nieuwe erkenningen in 2010. Het krediet bedroeg 1.661.000 in 2008, 2.043.000 in 2009, en is nu verminderd met 100.000 euro. Dat is nog altijd een stijging van 300.000 euro ten opzichte van het begrotingsjaar 2008. Eventueel kan er bij de begrotingscontrole 2010 een aanpassing worden gedaan, mochten er nieuwe aanvragen binnenkomen.

Wat het budget voor de verenigingen in 2010 betreft, moesten keuzes worden gemaakt.

Tegelijk wordt er nagedacht over hoe de erfgoedverenigingen op een efficiëntere manier kunnen samenwerken en tot synergie kunnen komen. Tot nu toe is dat niet gelukt, al is ook daar het voortschrijdend inzicht tot stand gekomen.

De heer *Bart Caron* vraagt de minister op te lijsten welke eenmalige uitgaven er in 2009 waren voor de verenigingen. Het lid onderschrijft de aandacht voor het middenveld. Er is nood aan een onafhankelijk en ruim gedragen middenveld in de erfgoedsector. Naar aanleiding van deze begrotingsbespreking en de beleidsnota heeft de heer Caron gezocht naar verschillende standpunten. Hij kent geen enkele sector waar er zo weinig maatschappelijk debat is in een vrij middenveld, en betreurt dit. De partnerverenigingen leveren vandaag heel goed werk. Maar alleen de archeologiesector is min of meer georganiseerd, aldus de heer Caron. De archeologenvereniging is mondig en neemt standpunten in. De heer Caron deelt de zorg van de Koninklijke Commissie van Monumenten en Landschappen (KCML) die bepaalde standpunten over het regeerakkoord heeft ingenomen. Als er wordt gepleit voor een middenveld, dan moeten daarvoor middelen worden gereserveerd.

De *minister* benadrukt dat het middenveld een van zijn prioriteiten is. In Engeland is er The National Trust. Het erfgoedbeleid wordt daar algemeen gedragen en de mensen zijn er ook trots op. De verenigingen in Vlaanderen zijn voor 95 percent afhankelijk van overheidssubsidies. In Engeland is dat omgekeerd. Natuurpunt heeft in Vlaanderen wel een heel breed draagvlak en veel leden die vrijwillig financieel bijdragen. De minister wil proberen daar de volgende jaren initiatieven nemen en wil meer synergie tot stand brengen tussen de verschillende verenigingen. Dat maakt deel uit van de doelstellingen in zijn beleidsnota.

4. Landschappen met erfgoedwaarde en erfgoed van WO I

De heer *Bart Caron* wil zijn waardering uitspreken voor de aanpak van het erfgoed van de Eerste Wereldoorlog. Hij steunt de minister in zijn voornemen om middelen uit te trekken voor een goede voorbereiding van het interessante en waardevolle project Honderd Jaar Groote Oorlog.

Ook de heer *Johan Sauwens* steunt de minister in de projecten in verband met de Eerste Wereldoorlog. Als Vlaams-nationalist steunt hij ook de verhoogde subsidie voor het IJzermonument.

Mevrouw *Michèle Hostekint* staat positief tegenover de aandacht van de minister voor landschappen met erfgoedwaarde. Het lid heeft begrepen dat twee gebieden prioritair zijn: de oorlogszone van de Eerste Wereldoorlog en de Vlaamse Rand. Zij kan de belangstelling voor het erfgoed van de Eerste Wereldoorlog uit cultureel-historisch en toeristisch oogpunt zeker ondersteunen. Anderzijds begrijpt mevrouw Hostekint niet waarom het onroerend erfgoed van andere Vlaamse gebieden minder belangrijk zou zijn dan dat van

de Vlaamse Rand. Uit de begroting blijkt ook niet duidelijk hoe die belangstelling voor de Vlaamse Rand zich financieel vertaalt. Kan de minister dit verder verduidelijken?

Mevrouw Hostekint vindt het zeer terecht dat er veel geld gaat naar het project Honderd Jaar Groote Oorlog. Er zal extra personeel komen, en de Vlaamse Bouwmeester wordt betrokken bij het herdenkingsmonument dat er moet komen.

Het lid vindt het echter opmerkelijk dat een onwaarschijnlijk gedetailleerde lijst van werken moet rechtvaardigen waarom er zoveel meer middelen gaan naar het onderhoud van de IJzertoren, terwijl zoiets niet is terug te vinden voor veel andere en vaak duurdere herstellingsprojecten, vooral voor kerken.

Mevrouw Hostekint vond het ook opmerkelijk dat, voor wat betreft de regionale landschappen, enkel de landschappen IJzer en Polder een extra subsidie krijgen, maar dat er geen uitbreiding is en dat ook de andere erkende landschappen geen extra subsidies krijgen. Hebben die daar dan geen behoefte aan? Hoe kan dit worden verklaard?

Minister *Geert Bourgeois* dankt de commissie voor de waardering voor het erfgoedproject rond Wereldoorlog I. De minister is tevreden dat daarvoor een breed draagvlak bestaat. Hij zal contact opnemen met zijn Waalse en Franse ministers bevoegd voor onroerend erfgoed. De mogelijkheid zal worden aangekaart om er een grensoverschrijdend project van te maken, en er de slagvelden van de Marne en de Somme bij te betrekken.

Vlaanderen zit als zevende grootste donor in een goede positie bij de UNESCO. Maar de Verenigde Staten en China zijn tegen de erkenning van slagvelden als werelderfgoed. De klemtoon moet volgens de minister worden gelegd op het vredesaspect. Hij gaat de aanvraag goed stofferen, want volgens de minister heeft het Vlaamse Gewest daar heel goede argumenten voor.

De werken aan de IJzertoren staan gedetailleerd beschreven om de eenvoudige reden dat er een apart begrotingskrediet voor bestaat. De kerken daarentegen vallen onder de generieke premies voor onderhoud en restauratie.

5. Andere thema's

Onderhoud en coördinatie van grote complexen

Mevrouw *Liesbeth Homans* stelt een vraag over de pilootprojecten voor onderhoud en coördinatie van grote complexen. Er is een besparing van 700.000 euro in 2009, die zou worden doorgezet in 2010. De minister geeft terecht aan dat er een probleem was omdat er geen nieuwe projecten waren uitgewerkt. Het lid heeft de minister vroeger al bevraagd over de kolonie van Merksplas. Ze vraagt nu of de aanpak van de grote complexen wordt geëvalueerd en herbekeken, en of het budget dan eventueel vanaf 2011 kan worden verhoogd.

De heer *Bart Caron* ziet de kredieten voor het onderhoud en coördinatie van grote complexen fluctueren. Het lid vraagt of het niet beter is om meer systematiek in het beleid te brengen. Hij steunt de idee van de gecoördineerde aanpak en neemt aan dat het voornemen om met projectcoördinatoren te werken, zoals in de beleidsnota staat, een stap vooruit kan zijn in een meer continuerende aanpak.

De minister verwijst naar zijn toelichting over het krediet voor proefprojecten inzake onderhoud en coördinatie voor grote complexen. Er waren bij de begrotingscontrole geen nieuwe projectdossiers. Indien de evaluatie van de projecten positief blijkt te zijn, moet er ruimte worden gecreëerd om nieuwe overeenkomsten te sluiten. In 2010 zal worden bekeken wat er mogelijk is vanaf 2011.

Maagdentoren en Doelse Koggen

De heer *Bart Caron* feliciteert de minister met zijn aanpak van het Koggen-project. Hij is blij dat het door het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VOEI) zal worden opgenomen en dat de minister ervoor heeft gezorgd dat het project gefinancierd kan worden op het zogenaamde Maagdentoren-krediet, dat een meer uitgebreide omschrijving kreeg. Hij hoopt dat het een project wordt waar Vlaanderen trots op kan zijn.

De heer *Johan Sauwens* sluit zich hierbij aan. Het is volgens het lid een schande dat de historische kogge nog niet, zoals het Hanzeschip in Bremen, is gerestaureerd. Deze unieke vondst, een belangrijk stuk Vlaams erfgoed, zou een toeristische trekpleister kunnen zijn. De heer Sauwens vindt het een bijzaak of de ontsluiting op de linker- of rechteroever van de Schelde kan worden gerealiseerd.

De *minister* herhaalt dat de libellering van het krediet is verruimd. Doordat de kredieten voor het Europacollege in Brugge volledig in de begroting van 2009 zijn opgenomen, zullen in 2010 de beide projecten, de Maagdentoren in Diest en de Doelse Kogge, kunnen worden aangepakt. Het gaat om meerjarenprojecten. Voor de Maagdentoren moeten er keuzes worden gemaakt in samenspraak met de lokale overheid en met de administratie. Er zijn keuzes voorgelegd die gaan tot 4,5 miljoen euro.

De grote kogge, waarvan de romp nagenoeg intact is gebleven, is uniek. De kleinere kogge is minder volledig. Er is degeneratie opgetreden in de loop van de jaren. Specialisten zeggen dat dringend moet worden opgetreden. De zeer dringende werken worden nu uitgevoerd. De kogge is opnieuw afgedekt, de beplanting is verwijderd en vanaf januari 2010 gaat de kogge naar het Waterbouwkundig Laboratorium. In het voorjaar 2013 volgt het onderzoek over de wetenschappelijke documentatie, de publiekswerking enzovoort. Daarna kan de fase van de conservatie starten. Die zal gebeuren in het Vlaams Instituut voor de Zee in Oostende. Rond 2018 zou het museale aspect kunnen volgen. Dat zal op dat ogenblik echter een bevoegdheid van de minister van Cultuur zijn.

Consultancy

De heer *Johan Sauwens* betreurt dat er 22.000 euro wordt bespaard op het onderzoeksbudget van het departement. De minister zal hoe dan ook een beroep moeten doen op een aantal externe instanties om hem beleidsondersteuning te bieden. De heer Sauwens pleit voor een sterkere ondersteuning.

De *minister* antwoordt dat de besparing de middelen voor consultancy en communicatie betreft. De besparing is een generieke maatregel die slaat op alle beleidsdomeinen. De minister blijft bij zijn stelling dat de overheid minder opdrachten aan consultants moet toevertrouwen. Er is immers zeer bekwaam personeel in de administratie.

Varend erfgoed

De heer *Johan Sauwens* vraagt hoe de voor varend erfgoed ingeschreven kredieten te rijmen vallen met de aangegane engagementen. Voor wat betreft het varend erfgoed zijn er in 2010 voor 100.000 euro vastleggings- en betalingskredieten voor drie projecten. Het aandeel van de Vlaamse Gemeenschap in het eerste project zou 145.000 euro bedragen. Er is ook een bijdrage van telkens 6000 euro in de twee andere dossiers.

De *minister* antwoordt dat de vastleggings- en betaalkredieten van 100.000 euro voor het varend erfgoed zouden moeten volstaan voor de voorziene werken in 2010. Mocht dat niet het geval zijn, dan kan dat bij de begrotingscontrole worden verholpen.

Energiebesparende maatregelen

Mevrouw *Mercedes Van Volcem* merkt op dat het energiezuinige aspect een thema is dat vooral naar voren komt bij steden en regio's die al zeer ver staan in het beheer van hun monumentenzorg en erfgoed. In regio's die nog in een beginfase staan, gaat de aandacht vooral naar de budgetten voor restauraties. In Vlaanderen is er al heel wat gerestaureerd en bestaat er al een doorgedreven zorg daaromtrent, en dus staat Vlaanderen nu voor een nieuwe uitdaging: hoe omgaan met energiebesparende maatregelen zoals isolatie, zonnepanelen en dergelijke? Het lid vraagt duidelijke richtlijnen op dat vlak. Ze wijst erop dat er twee tendensen bestaan. Sommigen zeggen dat zonnepanelen maar een tijdelijke ingreep zijn en dat ze later gemakkelijk weer kunnen worden verwijderd. Anderen vinden dan weer dat ze niet thuishoren op de mooie daken van monumenten.

De *minister* verwijst naar zijn antwoord op een vraag om uitleg van de heer Caron over de plaatsing van zonnepanelen in beschermde landschappen of stads- en dorpsgezichten (*Hand. VI. Parl. 2009-10, nr. C21*). Er is toen in de commissie uitvoerig op ingegaan. De minister stelt geen aparte middelen te hebben voor energiebesparende maatregelen.

Bindend preadvies

Mevrouw *Mercedes Van Volcem* vraagt dat de minister met zijn administratie wil overleggen over een bindend preadvies bij de evaluatie van een onroerend goed en het beantwoorden van de vraag of het in aanmerking komt om op de lijst van bouwkundig erfgoed te zetten, dan wel of het in de toekomst voor bescherming in aanmerking komt. Het is immers vaak zo dat de administratie gedurende bouwprocedures of -aanvragen van mening verandert. Dat leidt tot grote rechtsonzekerheid. De bouwsector en de lokale overheden willen niets meer dan rechtszekerheid wanneer ze moeilijke dossiers tot een goed einde proberen te brengen. In de begroting staat er niets over schadevergoedingen in dergelijke dossiers.

De *minister* stelt voor het probleem van de rechtszekerheid en het bindende preadvies te hernemen bij het debat over de beleidsnota.

Koppelsubsidies

Mevrouw *Liesbeth Homans* merkt op dat wanneer de koppelsubsidies zullen worden afgeschaft, zoals in het regeerakkoord wordt aangekondigd, het helemaal niet duidelijk is wie in de toekomst moet opdraaien voor de financiering van restauratieprojecten.

Mevrouw *Mercedes Van Volcem* vraagt zich af wat de repercussies van de afschaffing zullen zijn voor steden, gemeenten en provincies, en wie dan de last zal dragen.

De *minister* kan op dit ogenblik nog niet antwoorden op deze vragen. Hij verwijst naar het Vlaams Regeerakkoord en stelt dat dit aspect een onderdeel moet vormen van de interne staatshervorming die zal worden doorgevoerd. Dat wordt een oefening waarbij exact zal worden nagegaan welke overheid waarvoor bevoegd zal zijn, wie de vrijgekomen middelen zal besteden en dergelijke. Momenteel lopen de eerste voorbereidingen om daarna, tegen einde 2009, een plan van aanpak aan de regering voor te stellen om dit heel complexe en ambitieuze dossier aan te pakken, inclusief het onderdeel koppelsubsidies.

III. INDICATIEVE STEMMING

Het aan de commissie toegewezen deel Onroerend Erfgoed van de begrotingscontrole 2009 werd aangenomen met 6 stemmen tegen 2 en dat van de begroting 2010 met 7 stemmen bij 2 onthoudingen.

De voorzitter,

Bart MARTENS

De verslaggevers,

Valerie TAELEDMAN

Mercedes VAN VOLCEM

BIJLAGEN

BIJLAGE 1:

Uitvoering van de overeenkomst met Umicore

Uitvoering van de overeenkomst met Umicore

Bijkomend antwoord van mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, op de vraag van mevrouw Marleen Van den Eynde over de uitvoering van de overeenkomst met Umicore

Inleiding - situatieschets

In het kader van het bodemsaneringsdecreet werd een overeenkomst 'Geïntegreerde uitgangspunten met betrekking tot de bodemsanering van de in het Vlaamse Gewest gelegen Union Minière vestigingen' gesloten in 1997 tussen Umicore en de OVAM. Dit werd aangevuld met een addendum I en een addendum II respectievelijk op 23.04.2004 en 30.11.2006, mede ondertekend door de Vlaamse Regering.

Umicore staat in voor de sanering van de fabrieksterreinen en de nabije omgeving. Een fonds, gespijsd door de Vlaamse overheid en Umicore, pakt de vervuiling in de ruimere omgeving van de vestigingen aan. Deze actie loopt over 10 jaar en start met het in kaart brengen van de bodemverontreiniging. Sommige acties werden eveneens opgenomen in het Actieplan Cadmium Vlaanderen.

Stand van zaken Uitvoering Convenant***Fabrieksterreinen en aanpalende woonwijken***

De saneringsinspanningen in *Hoboken*, waren prioritair toegespitst op de nabij gelegen woonwijken Moretusburg en Hertogvelden. De verontreinigde grond in de tuinen en op de openbare plantsoenen werd afgegraven en vervangen door propere grond terwijl de huizen werden ontstoft. De werken in Moretusburg waren klaar in december 2007, die in Hertogvelden in juni 2008. De vervuilde gronden kregen hun eindbestemming in de geluidswal op het fabrieksterrein.

Wat betreft de bodemsanering op het fabrieksterrein, werd het bodemsaneringsproject reeds in 2008 conform verklaard door OVAM, op voorwaarde dat er duidelijke acceptatiecriteria werden opgesteld voor het bergen van de gronden in de geluidswal, hetgeen ondertussen is gebeurd. De afgravingen zelf zijn gepland voor najaar 2010, omdat dan de geluidswal moet afgewerkt worden.

Met betrekking tot het grondwater, en meer bepaald het grondwater dat afstroomt naar de Schelde, heeft de OVAM zich akkoord verklaard voor het aanleggen, als voorzorgsmaatregel, van een drain langs de Schelde over een lengte van 250 m. De aanleg van de drain zal tegelijkertijd met de verhoging en vernieuwing van de bestaande kade in het kader van het Sigma-plan gebeuren. De aanpak van het grondwater over het resterende tracé langs de Schelde zal uitgewerkt worden in een bodemsaneringsproject.

Tengevolge van de Europese richtlijn over de inrichting van stortplaatsen, zag *Balen* zich verplicht om de opgevolde monodeponie voor goethietafval finaal te sluiten en af te dekken. Van deze verplichting werd gebruik gemaakt om de vervuilde bodems en de bodemvreemde materialen, waarmee het fabrieksterrein was opgehoogd, af te graven en als druklaag bovenop het goethiet te gebruiken alvorens de finale afdeklaag aan te brengen. In totaal werd zo ongeveer 500.000 m³ bodemvreemde materialen afgegraven, tot de beschikbare ruimte op het stort was opgevuld, hetgeen overeen komt met de sanering van ongeveer 70% van het fabrieksterrein. De resterende 30% zal aangepakt worden van zodra de nieuwe stortplaats voor saneringsmateriaal op het terrein operationeel is.

Wat betreft het grondwater is het bodemsaneringsproject, omwille van de complexiteit van de problematiek, nog steeds in opmaak. De bedoeling is om het vervuilde grondwater op te pompen en te zuiveren, zodat het zich niet meer buiten de eigendomsgrenzen kan verspreiden. Op dit ogenblik wordt al het opkwellende grondwater in de Scheppelijke Nete opgevangen en gezuiverd.

Wat betreft de nabije omgeving, werden in de woonwijk Balen/Mol-Wezel tussen oktober 2006 en juni 2007 alle blootliggende zinkassen op de opritten en de meest vervuilde gronden, die moesten gesaneerd worden op basis van een risico-analyse, afgegraven en vervangen door zuivere grond en/of kiezelstenen. Omdat er op de monodeponie van Balen/Lommel, geen ruimte meer was om te storten, werd het uitgegraven materiaal naar de monodeponie van Overpelt gebracht.

De bodemsanering op het fabriek van *Overpelt* is een gelijkaardig verhaal als in Balen: ook hier moest een volgestorte monodeponie afgedekt worden tegen einde 2005 en werd van de gelegenheid gebruik gemaakt om de vervuilde gronden en de bodemvreemde materialen, waarmee het fabrieksterrein was opgehoogd, af te graven en als druklaag onder de finale afdeklaag te gebruiken. Het verschil met Balen is dat in Overpelt wel het hele terrein, of 375.000 m³, kon afgegraven worden.

Het bodemsaneringsproject voor het grondwater in Overpelt is conform verklaard en de voorbereidingen voor de concrete start van de saneringswerken zijn volop aan de gang. Ook hier zal het vervuilde grondwater opgepompt worden en gezuiverd worden, en ook hier wordt opkwellend grondwater, ditmaal in de Einderatloop, reeds opgevangen en gezuiverd.

Einde 2006 werd de woonwijk “Overpelt Cité” aangepakt: alle blootliggende zinkassen op de opritten werden afgegraven, alsook de meest vervuilde gronden, die gesaneerd moesten worden op basis van een risico-analyse. Het uitgegraven materiaal werd eveneens gestort op de monodeponie en vervangen door propere grond en/of kiezelstenen.

Ook op het fabriek van *Olen* werd met de saneringen aangevangen van zodra het addendum I was ondertekend. De open bouwput, ontstaan door de afbraak van de oude koperelektrolyse, werd verder gesaneerd en opgevuld.

Daarnaast werd 25.000 m³ bodemvreemde chroom-residu's, waarmee het fabrieksterrein was opgehoogd en die deels werden uitgegraven tijdens bouwwerken, afgevoerd en op de eigen interne stortplaats in een speciaal uitgeruste cel geborgen.

Sinds 2006 is in Olen ook de grondwatersanering gestart, met een kernbemaling ter hoogte van de oude koperelektrolyse. Einde 2008 werd de sanering van het grondwater rond Stort I gestart, met de bouw van een drain om het ondiepe grondwater te op te vangen, en met de installatie van een aantal pompen om het diepere grondwater op te pompen. Alle verontreinigde waterstromen gaan naar de waterzuiveringsinstallatie om gezuiverd te worden. Tussen 2006 en einde 2008 werd zo ongeveer 500.000 m³ verontreinigd grondwater behandeld, waaruit 2 ton arseen, bijna 5 ton koper en 5 ton nikkel werd verwijderd.

Overige omgeving

Het ander luik van de convenant (addendum I) was de aanpak van de verontreiniging in de overige omgeving in een straal van 9 km rond de 4 fabrieken.

Omdat de overige omgeving een gigantisch grote oppervlakte bestrijkt, was het bij de ondertekening van de convenant onmogelijk om reeds een exact beeld van de risico's en de daaraan verbonden saneringskosten te hebben. Daarom werd besloten om een fonds op te richten waarin de OVAM en Umicore elk 15 miljoen euro bijdroegen.

Eén project was wel al duidelijk geïdentificeerd bij de ondertekening van de convenant, nl. de sanering van de *Bankloop* in Olen. De sanering van deze beek zou via het fonds gefinancierd worden ten bedrage van maximaal 3,5 miljoen euro. De meerkosten zouden exclusief door Umicore gedragen worden. De verontreiniging in en rond de Bankloop ontstond enerzijds door lozingen en anderzijds door het dumpen op de oevers en in enkele privé-tuintjes van uitgebaggerd verontreinigd slib. Omdat het verontreinigde slib zowel chemisch als radioactief vervuild was, kon het saneringsmateriaal niet zomaar op de bestaande stortplaats worden geborgen, maar moest er eerst binnen de fabrieksmuren een nieuwe berging gebouwd worden. In totaal werd tijdens de sanering 29.000 m³ verontreinigd materiaal uitgegraven. De werken waren klaar in 2008.

Voor de aanpak van de rest van de overige omgeving werd initieel gekozen om deze te onderverdelen in de deelprojecten “woonzones”, “industriezones”, “landbouwzones”, natuurgebieden”, “grondwater” en “waterbodems”. Voor elk deelproject werden vervolgens risico-analyses uitgevoerd en werden risicogrenswaarden afgeleid, t.t.z. concentraties van metalen in de bodem waar bij overschrijding concrete saneringsacties vereist waren. Deze risico-grenswaarden werden vervolgens uitgezet in gebieden die werden aangeduid als groen (geen risico, dus geen actie vereist), blauw (risico, actie vereist) en oranje (verdere verfijning is nodig wegens te veel onzekerheden). Ten slotte werden reeds een aantal saneringsmaatregelen, inclusief kostprijs, opgesteld die in overweging zullen genomen worden wanneer zones blauw kleuren.

Bij het in kaart brengen van de risico's, werd één blauwe zone geïdentificeerd, namelijk de woonwijk *Vinkevelden* in Hoboken. Vervolgens werden een beschrijvend bodemonderzoek en een bodemsaneringsproject opgesteld waaruit bleek dat van de 50 onderzochte percelen, er 26 daadwerkelijk moesten gesaneerd worden. Analooq aan de nabij gelegen woonwijken Moretusburg en Hertogvelden, zal de vervuilde bodem afgegraven worden en vervangen door propere grond. De werken zullen gestart worden begin 2010.

Naast groene zones toonden de kaarten eveneens oranje zones aan. Om hierover een duidelijke uitspraak te kunnen formuleren, t.t.z. beslissen of de zone blauw of groen wordt, moesten de modellen die gebruikt werden om de risico's voor de mens te berekenen, verder verfijnd worden. Daarom werd besloten om via het fonds mee de biomonitoring campagnes, die onderdeel uitmaakten van het cadmium actieplan, te financieren. De resultaten van deze campagnes, uitgebreid met milieumetingen, zullen dan gebruikt worden om de modellen te verfijnen. De verfijning van de risicogrenswaarden binnen de oranje zones op basis van de resultaten van het Biomonitoring Onderzoek NoorderKempen en het Biomonitoring Onderzoek Hoboken is nog lopende. Wel werden in afwachting van de definitieve uitspraken over de oranje zones aanbevelingen geformuleerd om de blootstelling aan metalen zo veel mogelijk te verminderen, zoals geen gebruik maken van grondwater voor privé-consumptie, geen groenten uit eigen tuin eten, regelmatig handen wassen en huizen schoon poetsen...

Intussen was door onderzoek binnen het BeNeKempen project duidelijk geworden dat de onbedekte zinkassen, die her en der aanwezig waren op opritten van privé-woningen, een belangrijke bron van blootstelling voor de mens aan metalen inhielden, maar ook en vooral een reservoir waren van metalen die konden uitsijpelen naar het grondwater. Daarom werd, naar aanleiding van de lancering van het Cadmium actieplan in 2006, besloten om als voorzorgsmaatregel alvast de zinkassen in de woonwijk Lommel Werkplaatsen en in 5 scholen te verwijderen. Deze saneringsacties zijn nu afgelopen.

De verwijdering van de zinkassen op alle opritten van privé-woningen binnen de 9 km rond de fabrieken, zal in fases gebeuren. De inventarisatie van de zinkassen is gebeurd per gemeente. De eerste concrete werken zullen begin 2010 gestart worden.

In het kader van het BeNeKempen project werd een globaal Grondwatermodel over de grenzen heen opgesteld. Dit grondwatermodel wordt nu verder verfijnd voor de omgeving rond de Umicore vestigingen.

De problematiek rond de Waterbodems is complex. Verschillende studies zijn reeds uitgevoerd om de invloed van de verontreiniging met zware metalen na te gaan. Hierbij werd in eerste instantie als pilootproject het stroomgebied van de Bankei bestudeerd. In 2010 wordt eveneens in Olen en Overpelt verder onderzoek gedaan.

Voor de effecten van de aanwezigheid van zware metalen in de omgeving op de landbouw werd samen met de VLM en de ALV een studie gestart. Het eindrapport van deze studie werd eind mei 2009 aan de OVAM bezorgd. Hierin worden verschillende bedrijven aangehaald met weinig/gemiddelde/hoge impact. Op basis van de studie blijkt dat slechts enkele percelen in de 9 km-zone rond de Umicore vestigingen liggen. Deze worden in 2010 verder in detail bekeken.

BIJLAGE 2:

Gesubsidieerde projecten waarin ANB deelneemt

GESUBSIDIEERDE PROJECTEN WAARIN ANB DEELNEEMT (opende of opgestart sinds 2006)

LIFE						
Projecttitel	Toelichting onderwerp	Projecttermijn	Projectcoördinator	Projectpartners	totaal projectbudget €	subsidiebedrag voor ANB €
3 Vlaamse Bossen	aankoop, uitbreiding en herstel van 3 bossen in Vlaamse Ardennen	okt 2001 - dec 2006	Natuurpunt	ANB, RL VI Ardennen	1.126.582,00	
DANAH	Herstel natuurwaarden Natura 2000 in militaire domeinen	sept 2003 - dec 2009	ANB	Ministerie Defensie	15.322.373,00	6.555.658,00
Uitkerkse Polders	Natuurherstel en inrichting	april 2003 - maart 2008	Natuurpunt	ANB, VLM, Stad Blankenberge, VVV Natuurpunt	1.682.001,00	ongeveer 115000
BATACTION	aankoop + inrichting van forten en andere leefgebieden van vleermuizen,	aug 2006 - dec 2010	ANB		946.136,00	798.065,00
Grensoverschrijdend heideherstel	herstel heidegebieden in grensoverschrijdende landdruinzones (ter hoogte van Kalmthout)	aug 2006 - juni 2011	BENEGO	Natuurmonumenten NL, ABN, Gemeente Woensdrecht, Natuureducatief Centrum De Vroente	948.023,00	109.206,50
Averbode	natuurherstel en inrichting van Averbode Bos en Heide	aug 2006 - juli 2011	Natuurpunt	ANB, VLM	3.870.400,00	1.085.000,00
Stroopers	herstel van alluviale bossen en heidegebieden in gebied Stroopers	aug 2006 - dec 2009	VLM	ANB	1.881.369,00	791.750,00
Turnhoutse vennen	grootschalig herstel van heidehabitats en vennen in gebied Turnhout	aug 2006 - okt 2011	Natuurpunt	ANB, VLM	1.679.010,00	368.350,00
ZENO	herstel van de typische duinhabitats en habitats van de duinpolderovergang in het het Vlaams Natuurreservaat De Zwinduinen en Polders	dec 2006 - dec 2010	ANB	geen	2.537.060,00	1.268.530,00
INVHORTI	communicatie inzake invasieve soorten in horticulatuur	jan 2010 - dec 2013	Univ. Gembloux	Technical Centre for Horticulture, Wallonia BE Research Centre for Ornamental plants gewesten: FOD, BIM, DGRNE, ANB ANB, OVML, RLLK, Zonhoven, Heusden-Zolder, LLa,	1.002.930,00	
Vijvergebied Midden-Limburg	natuurherstel, duurzaam beheerplanning, communicatie	jan 2010 - dec 2013	ELO		2.952.020,00	

INTERREG

Projecttitel	Toelichting onderwerp	Projecttermijn	Projectcoördinator	Projectpartners	totaal projectbudget €	subsidiebedrag voor ANB €
FRAME: Flood Risk Management in Estuaries: Sustainable New Land Use in Flood Control Areas	Multifunctionele inrichting van overstromingsgebieden in estuaria als anticipatie op de stijging van de zeespiegel.	2003-maart 2007	Dienst Landelijk Gebied (NL)	Dienst Landelijk Gebied (NL), Provincie Zuid-Holland (NL), Waterwegen en Zeekanaal NV (B), Agentschap voor Natuur en Bos (vroegere afd. Natuur) met W&Z Bovenschelde als subpartner, Environment Agency (UK)	9788645,14 (alle projectpartners samen - initieel vooropgesteld budget)	162.476,78

Invasieve exoten	bestrijding van exoten en beleidsvoorstellen uitwerken om te vermijden dat nieuwe exoten bijkomen of zich versneld kunnen uitbreiden	2009-2012	Dep.LNE	ANB, Prov N-Br, VMM, INBO, Rato vzw, Team Invasieve Exoten, Plantenziektenkun dige Dienst, Plant Research International, Prov. Antwerpen, Prov. O-VI, Ravon, Waterschap Aa en Maas, Waterschap Brabantse Delta, Waterschap de Dommel, Prov. Hogeschool Limburg, Regionaal Landschap Meetjesland, Proclam, ZLTO, Faunabeheereenhe id Zeeland, Natuurwerk vzw, IGO-Leuven, Staatsbosbeheer, Zeeuws Landschap	€ 3.115.644,63 (bijdrage ANB € 40.000)	in totaal ontvangt ANB: € 130.000 (€ 65.000 van EFRO en € 65.000 van Prov. N-Br)
------------------	--	-----------	---------	---	--	--

Forten en linies in grensbreed Perspectief	Herstel van de Staats- Spaanse Linies, de stadsversterking van Antwerpen met fortengordels en de linies verdedigingswerken in Noord-Brabant	2007-2013	Provincie West- Vlaanderen	Provincies West- Vlaanderen (B), Oost-Vlaanderen (B), Antwerpen (B), Zeeland (NI), Noord-Brabant (NI), stad Antwerpen (B), Maldegem (B), Beveren (B), Sint- Gillis-Waas (B), Artesis Hogeschool Antwerpen (B), Kempens Landschap vzw (B), Mens en beweging vzw (B), Waterwegen en Zeekanal, , Zeeschelde (B), Agentschap voor Natuur en Bos (B)	6805622,34 (totale subsidabele kosten)	19.912,00
REECZ Recreatie en Ecotoerisme in de Zwinstreek	Optimalisatie van recreatie en ecotoerisme in de Zwinstreek	1 september 2009- 31 augustus 2012	Provincie West- Vlaanderen	Provincie West- Vlaanderen, ANB, gemeente Knokke- Heist, Westtoer, Agentschap voor maritieme dienstverlening en kust - afdeling kust, Gemeente Sluis, IVN Consulentenschap Zeeland. Daarnaast worden ook nog andere partners inhoudelijke betrokken	5.841.575,32 (totale subsidabele kosten) (Bijdrage ANB is 524.607,61 euro)	524.607,61

PDPO

Projecttitel	Toelichting onderwerp	Projecttermijn	Projectcoördinator	Projectpartners	totaal projectbudget €	subsidiebedrag voor ANB €
Kijktoeren Bels Lijntje in het Turnhouts Vennengebied	Bouw van een kijktoeren langs Bels Lijntje, naast Kleine Klotteraard	eind 2006-begin 2009	Mario De Block	VLM-stad Turnhout	176.174	74.768
NIP Smeethof	Restauratie hoeve		ANB		233.462	58.366

BIJLAGE 3:
Geologisch onderzoek

Geologisch onderzoek**Bijkomend antwoord van mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, op de vraag van mevrouw Marleen Van den Eynde over het geologisch onderzoek**

Momenteel ontwikkelt het Vlaams Kenniscentrum voor de Ondergrond (referentietask VITO) de geologische 3D modellering van de Vlaamse diepe en ondiepe ondergrond. Deze steunt op de gebiedsdekkende Quartair, Tertiair, Krijt en diepere 2D geologische kaarten die in het verleden door de afdeling bevoegd voor de Natuurlijke Rijkdommen zijn opgesteld. Dit zal resulteren in een oplistijng van zones die nog beter in kaart kunnen gebracht worden. Een nieuwe lithostratigrafische geologische kartering uitschrijven, die een verfijning is van het reeds bestaande kaartmateriaal, zal nuttiger kunnen ingepland worden n.a.v. het afgewerkte geologisch ondergrondmodel. De afdeling ALBON acht het nuttiger om in 2010 de vergaarde geologische kennis te valoriseren door herinterpretatie hiervan naar thematische toepassingen, meer specifiek met betrekking rond geothermie. Dit past ook binnen de strategie die de EGEC (European Geothermal Energy Council) vooropgesteld heeft voor 2008-2030. Geothermie is een duurzame en hernieuwbare energiebron. Geothermie kan echter pas worden aangewend indien de natuurlijke ondergrondcondities ervoor in kaart gebracht zijn.

Met de term 'Geothermie' wordt de aardwarmte bedoeld die zich onder het aardoppervlak bevindt. Deze aardwarmte is een intrinsieke eigenschap van het vaste deel van de aarde, de geologische lagen in de ondergrond. Vanaf enkele meters diep stijgt de temperatuur met gemiddeld 3°C per 100m, een normale geothermische gradiënt die ook in de Vlaamse ondergrond aanwezig is.

De aardwarmte kan op verschillende manieren aangewend worden :

Het grondwater dat van nature door de poreuze lagen stroomt ontvangt deze warmte en kan deze op haar beurt al dan niet afgeven aan een extern systeem.

Niet-poreuze gesteenten kunnen licht gefractureerd worden. Door hierdoor water te laten circuleren kan dit de warmte van het gesteente opnemen en naar de oppervlakte transporteren (Hot-Dry rock)..

De term 'Geothermie' wordt gebruikt voor verschillende 'systemen' op verschillende dieptes:

1. Laaggradige geothermie, <50°C: benut d.m.v. horizontale (niet echt geothermie sensu stricto) en verticale boorsystemen;
2. Lage enthalpie geothermie, 50-150°C (aangewend d.m.v. doublet boorsystemen);
3. Hoge enthalpie geothermie, >150°C: aangewend voor elektriciteitscentrales;
 1. geologisch niet in België mogelijk wegens veel te diep;
4. Hot-Dry rock (HDR, EGS Enhanced Geothermic System) systemen.

Laaggradige geothermie wordt veelvuldig toegepast in Vlaanderen. Het toepassingsgebied van koude-warmteopslag (KWO) kan hierin gesitueerd worden. Bij KWO wordt het ondiepe grondwater in de zomer opgepompt voor koeling, het warme water wordt terug gepompt. In de winter kan dit warme water terug opgepompt worden voor warmte. Hier wordt de ondergrond, met zijn isolerende eigenschappen, gebruikt als opslagplaats voor energie. Met 'geothermie' wordt meestal de diepere geothermie en zijn toepassingen bedoeld. Hierbij wordt het diepe warme grondwater opgepompt om te gebruiken als warmtebron. Na koeling wordt het teruggepompt via een injectieput en via de natuurlijke grondwaterstroming en de geothermische gradiënt zal dat terug opwarmen, en terugstromen naar de winningsput. Er zijn in het verleden verschillende diepe boringen gezet voor toepassing van lage enthalpie geothermie waarvan de infrastructuur nog bestaat, maar die niet meer actief zijn. In Wallonië wordt momenteel bijvoorbeeld in Saint-Ghislain nog zulk een systeem uitgebaut ter verwarming van onder meer een hospitaal en een school. Er zijn nieuwe boringen gepland die ingezet kunnen worden voor geothermische doeleinden in nieuwbouwprojecten. Met betrekking tot EGS-systemen zijn er reeds literatuurstudies uitgevoerd, maar is er nog geen succesvol proefproject in Vlaanderen geweest.

De Vlaamse overheid heeft in the verleden via o.a. het raamcontract met de VITO de mogelijkheden van geothermische exploitatie van de Vlaamse ondergrond onderzocht, voornamelijk via literatuurstudies. Hierbij werden zowel bemoedigende (de ontwikkeling van ondiepe KWO) als minder aanmoedigende resultaten bekomen. Het is inderdaad zo dat in algemene termen de geothermale gradiënt in Vlaanderen niet exceptioneel hoog is. Er zijn enkele zones aangeduid waar mogelijk aan de ontwikkeling van diepere geothermie kan gedacht worden. De VITO zelf heeft in het verleden een grove geschiktheidkaart voor KWO in Vlaanderen in het verleden uitgewerkt, steunend op de beschikbare (hydro)geologische kaarten.

De bestaande geologische rapporten, haalbaarheidsstudies en gegevens zijn reeds menige jaren oud. Er zal worden nagegaan waar nog hiaten in de kennis voorkomen en waarbij bijkomend onderzoek oplossingen zou kunnen aanbieden, gekaderd in de huidige economische situatie. Het ter beschikking staande budget van 135 keuro zal natuurlijk niet toelaten een proefproject voor diepe geothermie op te stellen, maar het kan ons wel toelaten de mogelijkheid van verdere toepassingen van zowel diepe als ondiepe geothermie in Vlaanderen in the schatten, vertrekkende van eerder gepubliceerde resultaten, karteringen of onderzoek, of zelfs mee te investeren in een lopend proefproject.

Het is de bedoeling om naast de VITO rapporten ook rapporten en andere onderzoeksresultaten die beschikbaar zijn, te evalueren, bij voorbeeld databanken, kaarten e.d. Daarna kunnen, na advies van externe experts, onderzoeksvoorstellen die tot een betere kennis of ontsluiting van het potentieel van de ondergrond m.b.t. zowel ondiepe als diepe geothermie, geëvalueerd worden.

BIJLAGE 4:

Overzicht toegekende subsidies Rubiconfonds 2007 en 2008

Overzicht toegekende subsidies Rubiconfonds 2007 en 2008

In 2007 werd bij ministerieel besluit¹ subsidie toegekend aan 7 projecten voor een totaal bedrag van 2.445.329,25 euro. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de begunstigden en de gesubsidieerde projecten.

Begunstigde	Project
Provincie Oost-Vlaanderen	Saneringswerken ter voorkoming van wateroverlast in het stroomgebied van de Molenbeek stroomopwaarts van het centrum van Ronse
Tussengemeentelijke Maatschappij der Vlaanderen voor Watervoorziening (TMVW) voor rekening van de stad Ronse	Aanleg van een bergingsbekken op waterlopen van 3 ^{de} categorie in het stroomgebied van de Vloedbeek, de Lievensbeek en de Drieborrebeek te Ronse
Provincie Vlaams Brabant	Drie gecontroleerde overstromingsgebieden in de vallei van de Neerpedebeek te Dilbeek en Lennik
Provincie Vlaams Brabant	Maatregelen tegen wateroverlast in de vallei van de Maalbeek te Grimbergen en Wemmel
Provincie Vlaams Brabant	Gecontroleerd overstromingsgebied in de vallei van de Birrebeek en de Grote Heidebeek op de grens van Meise en Kapelle-op-den-Bos
Provincie Antwerpen	Herprofilering en verlegging van de Zwarte Beek te Kapellen
Provincie Antwerpen	Aanleggen van een bypass van de Zwarte Beek naar de Pluymbeek te Antwerpen (Ekeren)

In 2008 werd bij ministerieel besluit² subsidie toegekend aan 14 projecten voor een totaal bedrag van 2.425.027,00 euro. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de begunstigden en de gesubsidieerde projecten.

Begunstigde	Project
Provincie Vlaams Brabant	Overstromingsgebieden Molenbeek (Landen)
Provincie Vlaams Brabant	Overstromingsgebied Zevenbronnenbeek (Landen)
Watering De Dommelvallei	Waterberging valleiën van de Dommel en zijbeken
Provincie West-Vlaanderen	Bufferbekken Spanjaardbeek (Kortemark)
Antwerpse Waterwerken voor rekening van de gemeente Kalmthout	Buffering Kijkuit (Kalmthout)
Provincie Antwerpen	Retentiezone Babbelkroonbeek (Kontich)
Antwerpse Waterwerken voor rekening van de gemeente Kalmthout	Buffering Kerkeneindse beek (Kalmthout)

¹ Ministerieel besluit van 19 december 2007 tot het toekennen van subsidies voor projecten in het kader van het Rubiconfonds in het begrotingsjaar 2007.

² Ministerieel besluit van 18 december 2008 tot het toekennen van subsidies voor projecten in het kader van het Rubiconfonds in het begrotingsjaar 2008.

Gemeente Staden	Bufferbekken Blommenwijk (Staden)
Stad Menen	Wachtbekken Palingbeek (Rekkem)
Stad Borgloon	Ruilverkaveling Grootloon (Borgloon)
Tussengemeentelijke Maatschappij der Vlaanderen voor Watervoorziening (TMVW) voor rekening van de gemeente Oosterzele	Afkoppeling Rooberg en bufferbeken Molenbeek (Oosterzele)
Infrax in naam van Interaqua o.v. voor rekening van de stad Peer	Bufferbekken A. Morrenstraat en N73 (Peer)
Stad Menen	Wachtbekken Purgatoirebeek (Rekkem)
Tussengemeentelijke Maatschappij der Vlaanderen voor Watervoorziening (TMVW) voor rekening van de gemeente Zwalm	Herprofilering gracht en aanleg bufferbekken (Zwalm)

BIJLAGE 5:

Overdracht saldo van het Herstelfonds

Overdracht van het saldo van het Herstelfonds**Bijkomend antwoord van de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de vraag van de heer Johan Sauwens over de overdracht van het saldo van het Herstelfonds**

Wat de aanwending van het overgedragen saldo van het Herstelfonds betreft, wordt in eerste instantie verwezen naar de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO). Aan het Herstelfonds worden volgens artikel 6.1.56 VCRO toegewezen:

- 1° alle ontvangsten die voortvloeien uit de toepassing van titel VI, onverminderd de bepalingen van afdeling 9;
- 2° het saldo van alle op het Grondfonds, vermeld in artikel 5.6.3, beschikbare middelen op 31 december 2005, verminderd met het bedrag dat voor planschadevergoedingen op de begroting van 2005 van het Grondfonds werd ingeschreven en de helft van het bedrag dat in hetzelfde jaar werd ingeschreven als naar het volgende begrotingsjaar over te dragen saldo;
- 3° het per 31 december van het jaar voorafgaande aan het begrotingsjaar beschikbare saldo van het Herstelfonds.

Op basis van artikel 18 tot 20 van het programmadecreet aanpassing begroting 2007 van 29 juni 2007 komen ook de ontvangsten uit de handhaving van de Wooncode, het Kamerdecreet en de decreten onroerend erfgoed in het Herstelfonds (met als pendant dat op het Herstelfonds ook uitgaven voor de handhaving op deze beleidsvelden kunnen gebeuren).

Het saldo, samengesteld uit alle ontvangsten uit handhaving op de beleidsvelden RO, WO en OE verminderd met de uitgaven qua handhaving op die beleidsvelden, gaat integraal over naar het volgende begrotingsjaar waar het weer volgens artikel 6.1.56 VCRO, 17 en 18 programmadecreet BC 2007 van 29 juni 2007 kan worden aangewend voor de handhaving op deze drie beleidsvelden.